

Kerekes Tamás

**Úrinőtől kapott tripper
nehezebben gyógyul**

TARTALOM

Szépművészetek?
Orosz rulett
Oroszország Anyácska
Anthony Burgess
Az orosz Párizs
A Cosa Nostra
Az elszegényedés művészete
Szerelem
A gnóztól Madonnáig
A hosszú farok
Templomosok
Egy vöröskatona
Vacsorázz Párizsban
Döntő csaták
Annie Besant: Az ősi bölcsesség
Hírszerzés a gyakorlatban
Vladimir Kaminer: Utazás Tralalába
Max Weber Politikai szociológiájáról
Világsiker: magyarul
A világhatalom okkult erői
Esetek és sorsok
Csapdában
Buffalo Bill
Pilátus is „csarlie parkőrt” olvasna
A magyar ezoterikus piac
A majmokat kitüntetik, ugye?
Új kulcs a filozófiáról
Történelmi egyensúly
A holdbéli nyúl látogatása
Nobel, Nobel!
Kafka leveise
Multimilliomos jazzdobos
Vizet mindenki iszik
Isten soha nem kap Nobel-díjat
Menny és pokol
Közöngyilkossági Intézet
A Csonka Brancs
Téboly
Mi a posztmodern?

Szépművészetek?

Kis pornóenciklopédia

marlonbrandy

Az agg Ferenc József sétál az alkonyodó schönbrunni kastély kertjében a szárnysegédeivel. A csapat neszére szétrebben egy hiányosan öltözött pár. A császár zavartan megigazítja lornyonyát és így szól a kísérőkhöz: „**Ezt a márhaságot még mindig csinálják?**”

Nemzedékünk hosszú utat tett meg a vetkőzős töltőtollaktól és a kacsingatós ázsiai lányokat ábrázoló pénztárcákon át az online szexig, virtuális pornóig. Mi lesz ennek a vége? - a végállomás talán a Mars. A napokban szavazhat az Európa Parlament a kéretlen mail-es mobil telefonos szexajánlatok ellen. Miközben a lakosság 86 %-a elítéli a pornóipart, pusztán Európában évi a szex-és pornói business 8 milliárd dollárt termel. Kik fogyasztják akkor, ha a lakosság döntő hányada elítéli?

A magyar országimázsnak ármányos módon ugyan, de hasznára van az elszaporodó pornó-Oscar sikeráradat. Magyarország egy négyzetkilométerre eső filmdíjakkal túlteljesítettük a brüsszeli direktívákat. Mi több, akadt olyan év, amikor a melegpornók százas toplistáján huszonegy magyar film is volt és további kilenc olyan produkció szerepelt, amelyet külföldön forgattak magyar szereplőkkel.

Moralizálás helyett tudomásul kell venni, hogy maga a pornó is átalakult. A mai szüfrasseteknek már nem a kivillanó bokák ellen kell tüntetniük. Ha az ember egy külföldi szexportált tallóz, olyan fogalmakra is bukkanhat, amelyeket még egy szótár segítségével is nehezen értelmezhető. Ha arra a debreceni esetre gondolok, amelynél egy asszony testében egy intim együttlét után a halálát okozó golyóstollra bukkantak, akkor az egyetlen következtetés, hogy szörnyű dolog bután meghalni.

Thomas Quincey egy tartalmas értekezésében a gyilkosságot a szépművészetek egyikeként értelmezte, a pornó is egy olyan műfaj, azaz műnem, ami a művészetekre hasonlít: a valóságot tükröz (vagy sem), erkölcsi mondanivalója is van (vagy sem). Talán e világ Arisztotelésze, majd egyszer rendszerbe foglalja a pornó műfajelméletét. (vagy sem).

Alapfogalmak

Interracial: Ez is olyan, mint a sakk, fekete játszik fehérrel.

Group: Több a láb, mint azt megszokhattuk. Sőt, mindenből több van.

Hardcore: fából vaskarika Mondvacsinált fogalom, a lány pornó ellentéte.

Naturesekt: Azok számára, akiknek nem a román tévé magyar adása jelenti az élményfürdő non plusz ultráját, hanem testnedvek szürcsölgetésében, nagyon gusztustalan dolgok majszolgatásában találják meg a földi paradicsomot.

Fuckingmachine: Vége a strapának, a gépek dolgoznak. Egy gödöllői kisiparos 49 ezer forintért árulja, plusz három feltétet ajándékba, s kérésre a tájékozatlan asszonykát még be is tanítja, camping változatban 12 voltos elemmel is forgalmazza.

Foot: Itt a láb a fő!

Big cock / monstre cock: csak a méret számít. Férfiak hordják. Itt nem lehet bevetni, hogy „azért puha, hogy ne fájjon”!

Pregnant: házassági tanácsadás szemlélítve, a terhesség hónapjaiban.

Anal: foci két kapura.

Mom-son: a papás-mamást más játssza a családban.

Voyeurizmus: kukkolás, a másik úgy tesz, mintha nem tudná.

Orosz rulett

A kollízió

Lehetséges volna: szerelem első szóra? És úgy, hogy az első szó az, hogy „nem?” Itt az ember tegye félre a hitetlenségét és válaszoljon igenlően: igen, a poszt-Reagan/Bush Manhattanban, ezzel a piercingelt, nyughatatlan, villódzó képeken nevelkedett és verbálisan vacilláló ifjúsággal: lehetséges. Mert ebben az egy szóban Vlagyimir, aki szégyenletes menekülése óta a középnyugattól nem szerette magát, felismerte az önszeretet egy örvendetes helyettesítőjét. Végül is itt egy nő, aki egyedül van és elkülönül a bulikon, aki rabszolgalányként dolgozik, aki Vlagyimir sejtése szerint, csak az öltözködésben engedte meg magának az extravaganciát, de egyébként tudta, hogy világának erős korlátai vannak.

A főhős: VLAGYIMIR

Az ünnepelt Tyson félrevonta Vlagyimirt. - Nagyon örülök, hogy megismertelek - mondta, lehajtva a fejét Vlagyimir szintjére, nagyon örülünk, hogy megismertelek - mondta; mozdulata természetes volt, mint egy darukar lendülése. Biztosan sok alacsony barátja van, mint az a fiatal, légies nő is, Kuala Lumpurból. - És Frank is nagyon örül. Mindig kerestünk egy kedves oroszajkú embert Franknek. - És Frank is nagyon örül. - Jó itt lenni - jegyezte meg Vlagyimir udvariasan. - Itt? Amerikában? - Nem, nem. A buliban. - Ja, a buliban. Itt. Frankón megmondom neked, Vlagyimir. Vlagyimir lábujjhegyre állt. Tyson szája, az a nagy, kiugró valami frankót készült kiereszteni. Mi lehet az? Azon az estén UV-fényben és hangos dzsesszmuzsikában úsztak egy lepukkant gyárepület legfelső emeletén. Mielőtt kipucolták, a hely biztos úgy nézett ki, mint egy marhavagon, most viszont alig volt benne valami, néhány kanapé, egy hifi, nyitott piásüvegek, amiket ki kellett kerülni vagy fogni és használni. Okostojásoknak látszottak, az új glamour gízda fazon szerint öltözve, ami gyorsan a belvárosi lexikon részévé vált. Az egyik mintapéldány egy szűk, szögletes széles gallérú pöttyös ingben túlkiabálta a többi: Hallottátok? Safi kapott egy EU-ösztöndíjat, hogy póréhagymákat tanulmányozzon Právában. - Már megint az a kurva Práva - mondta egy másik, aki barna strébernadrágot viselt, és zsebes tornacipőt. Az csak a retardált posztszovjet mutánsok tabularasája, ha engem kérdelek. Bár sose bontották volna le a berlini falat. Vlagyimir szomorúan figyelte őket. Nemcsak, hogy úgy töltötte az egész életét, hogy egyetlen EU-ösztöndíjat sem nyert el, de minden szálnalmas ruhadarab, amitől az emigráció óta szabadulni próbált, most a kifutók bombasikere lett. Zsebes tornacipő! Milyen förtelmes. És olyan öregnek érezte magát ezektől a műmájerektől, ő, aki csak a vacak kecskeszakállával és az Emigráns állandó jelzőjével tudta enyhíteni öskertvárosi ruhatárát. - Én sokszor olvastam Turgenyev Feljegyzéseit, mondta Vlagyimir, remélve, hogy a Kirov Balettba és az Ermitázsba való gyermekkori kiruccanásai elég kultúrnijjá teszi majd. Valójában az egyetlen alkalom, amikor Vlagyimir átfutotta az Egy vadász feljegyzéseit, egy évtizede volt és csak arra emlékezett belőle, hogy nagyrészt a szabadban játszódik.

A Ventilátor története (Ribakov, az egyik főszereplő meséli Vlagyimirnek)

A mi titkos történetünk egy apával és egy fiúval kezdődik, mindketten Odessza nagy kikötővárosában születtek és nevelkedtek. Tudod, Vologya, elképzelni sem lehetett volna szorosabb kapcsolatot apa és fiú közt, annak ellenére, hogy ez az apa, aki foglalkozására nézve tengerész volt, gyakran hajózott a világ körül, és a fiát sok szeretője közül az egyiknek a gondjaira kellett bíznia. Grr. - Ribakov nyilvánvaló élvezettel morgott. Letelepedett egy közeli fotelba, és eligazgatta a párnákat. - Minden hosszú elválás ólomsúlyként nehezedett az

apa szívére - folytatta, s lehunyta szemét. A tengeren gyakorta folytatott képzeletbeli beszélgetéseket a fiával, még akkor is, ha a szakács, Ahmetyin, az a tetves csecsen könyörtelenül kicsúfolta, és kétségkívül a levesébe köpött. De azután egy napon az 1980-as évek végén... találd ki, mi történt. A szocializmus elkezdett összeomlani. Így hát apa és fia minden további gond nélkül kivándorolt Brooklynba. Rettenetes körülmények közé. Egy garzonlakásba. Mindenütt spanyolok. Ó, a szegények sanyarú sorsa! Nos, a fiú, Tolja volt a neve, de mindenki Bobáknak hívta, szóval a fiú boldog volt, hogy újra együtt van a papácskájával, de még nagyon fiatal volt. Fel akart hozni egy lányt, hogy alaposan megdugja, tetőtől talpig. Nem volt könnyű, elhiheted. És nem volt a közelben olyan munka, ahol kamatoztathatta volna természetes intelligenciáját. Esetleg egy-két görög felbérelte, hogy robbantsa fel az éttermüket, biztosítási célból. Úgyes volt az ilyesemben, úgyhogy bumm-bumm. Ribakov nagyot kortyolt a vodkából. Keresett a fiú így tíz-húszezret, de a fiú továbbra sem nyughatott. A Ventilátor-ember a fejére bökött az érthetőség kedvéért. Vlagyimir egyetértően megérintette saját fejét. A tea és a vodka kombinációjától izzadni kezdett. Zsebkendő után kotorászott a zsebében, de csak a Ribakovtól kapott tíz százdollárostromot talált. A bankjegyek ropogósak voltak, mintha keményítették volna őket. És akkor a fiú kapott egy tippet - folytatta Ribakov. Kapcsolatai lettek. Először Londonba ment, aztán Ciprusra, aztán Právába. Práva? Vlagyimir felélénkült. A kilencvenes évek Párizsa? Amerika művész-elitjének kedvenc helye? Igen, folytatta Ribakov, ott manapság valóban lehet pénzt keresni. Néhány év leforgása alatt a fiú elfoglalja Právát, a megfélemlített helyiek meghajolnak az akarata előtt. Az ő kezében van a taxibiznisz a repülőtéren, fegyvereket csempészik Ukrajnából Iránba, kaviárt a Kaszpi tengertől Brighton Beachre, ópiumot Afganisztánból Bronxba, övé minden prosti a főtéren, közvetlenül a Kmart előtt. És minden héten pénzt küld a szerencsés apjának. Na ilyen egy hálásfiú. Bedughatta volna a Papát egy otthonba vagy egy pszichofarmra, ahogy a gyerekek szokták ezekben a cinikus időkben. Nos, uborka, a Ventilátor és én örömmel tesszük meg Neked a következő ajánlatot: szerezd meg nekem az amerikai állampolgárságot, a fiam pedig igazgatóhelyettest csinál belőled. Egy modern üzletembert. Egy, hogy is mondjátok ti zsidók? Egy ganefet. Az állás többet hoz óránként nyolc dollárnál, az biztos. Angol és az orosz nyelvtudás kell hozzá. A jelölt legyen egyszerre szovjet és amerikai. Érdekel a dolog?

Vlagyimir keresztbe tette a lábát és előredőlt, ebben a testhelyzetben kissé megborzongott. De ez a fizikai melodráma nevetséges volt. Logisztikai szempontból nem volt benne semmi. Úgysem lesz belőle maffiózó Kelet-Európában. Westchesteri szülők egyetlen, dédelgetett gyermeke, akik valaha évi huszonötezer dollárt fizettek, hogy egy haladószelemű középnyugati főiskolára járassák. Igaz, Vlagyimir nem arról volt híres, hogy egy jól körülhatárolt erkölcsi tájon mozogna, de a fegyvercsempészet Iránba egyértelműen nem volt a térépen. És mégis, az agya leghátsó zugában kinyílt egy ablak.

S az események elindulnak, mihelyst egy sokfogú amerikai elnök néhány tonna kaviárért néhány tonna zsidót cserél Oroszországgal, s bevándorolt főszereplőink máris ott találják magukat a tréfliben egy szadomazochista bárban dolgozó barátnővel, s sertés-szalámit falatozó, kivándorolt, identitásukat fenntartani akaró orosz zsidókkal.

A kiadó előszava

Vlagyimir Girskin huszonöt évesen nem sokat szeretne az élettől. Igazi „Lúzeruska” - ahogy orosz édesanyja szólítja -, pénz nélkül, kilátások nélkül, egy szekrény méretű barátnővel, és a bevándorlási hivatal végtelenül unalmas mindennapjait éli New Yorkban. Ám egy napon útjába akad egy furcsa orosz öregember, aki a letelepedési engedélyért nagyobb összeget helyez kilátásba Girskinnek, és jó kapcsolatokat, amiből ugye sosem elég. A fiú belemegy a piszkos játszamába, és nemsokára Prágában, a kultúr- és maffiaparadicsomban találja magát egy tréfás kedélyű gyilkos maffiózóval, Bobákkal az oldalán. Ketten ördögi tervet eszelnek ki,

hogy az Európában identitásukat kereső hiszékeny amerikai fiatalokat kifosszák. Kezdetben minden simán megy, csak épp Prága az illúziók városa, ahol senki sem az, aminek látszik... Az Orosz rulett kezdőknek vérbő humorú beszámoló az európai zsidó bevándorlók USA-élményeiről, miközben feledhetetlen szatíra is egyben, amely ízeire szedi szét a nagybetűs „Amerikai álmot”. Ahogy egy lelkes kritikusa írta; „Vlagyimir Girskin leigázta Európa egyik felét, csak a rossz felén kezdte...”

Mivel Kaminer az idén feleségével, egész pontosan a feleségével írt szakácskönyvvel, érkezett a Könyvfesztiválra, így kénytelen voltam betevő orosz zsidó bevándorló adagomat a Konkrét Könyveknél (an imprint of Ulpus-ház Könyvkiadó) megszerezni Gary Shteyngart Orosz rulett kezdőknek című regényével. Kemény küzdelem volt, mert a Dobó Geri tervezte borító miatt nehezemre esett kézbe venni a könyvet. És hogy mindenki hamar rájöjjön, hogy ez egy előítéletes poszt lesz: mi a francot várjunk valakitől, akit Gerinek hívnak? És mit várunk valakitől, akit Garynek hívnak? Hát egy egészen habkönnyűn (Kaminernél is habkönnyűbben) olvasható regényt, ami ráadásul elég hosszú ahhoz, hogy jól beleélje magát a ember és még mindig ne legyen vége, ráadásul Shteyngart (Kaminerrel szemben) gyermekkorában vándorolt ki az USA-ba, így lényegesen jobban beszél angolul, mint Kaminer németül, plusz Varró Zsuzsa remekül fordított (és éljen! éljen! megszületett egy újabb aligfordított magyar szó: az Euréka utca protszija után hivatalosan is van expat). A cselekmény röviden annyi, hogy a gyermekkorában a Szovjetunióból az USA-ba települt Vlagyimir Girskin 1993-ban 25 évesen egy bevándorlót segítő civil szervezetnél dolgozik, szert tesz egy barátnőre, akihez kéne sok pénz, de a pénzszerzés kalamajkái közepette sok-sok bonyodalomba keveredik, amiért gyorsan expattá kell válnia, irány Prága! (Ez egyébként engem eléggé idegesített, hogy a cseh Prágából, szlovák Prága lesz, a Károly-hídból, Emánuel, Alfonz Muchából, Adolf Pstrucha, stb.) Ott aztán a helyi orosz alvilággal sok bonyodalom közepette egybefoly, aztán még több bonyodalom közepette szétvál, és akkor vissza Amerika.

Gary Shteyngart: Orosz rulett kezdőknek
Konkrét Könyvek, 2007, Budapest

Kerekes Tamás

Oroszország Anyácska

Dovlatov: Kompromisszum - A külföldi nő

Európa Kiadó

A jelen

„A temetési bizottságban zűrzavar uralkodott, amely az ismerős szerkesztőségi légkörre emlékeztetett - annak hamis gondterheltségére és harsány, lázas terméketlenségére. A lépcsőházban szívtam cigarettámat. Megszólított Bikover. Minden szerkesztőségben van egy efféle sajátos figura - zsidó, eszement, okos. Bikover sorsa meglehetősen érdekes. Egy gyáros fia volt. Elvégezte a cambridge-i egyetemet. Aztán összeomlott a burzsoá Észország. Ő, mint progresszív beállítottságú zsidó, a forradalom mellé állt. A köztársasági lap nemzetközi rovatához állt be. Fontos feladattal bízták meg. Hívja fel Dimitrovot Bulgáriában. Kérje meg, hogy küldjön gratulációt az Ész Szovjet Köztársaság jubileuma alkalmával. Bikover telefonált Szófiába. Dimitrov titkára vette fel a kagylót.

- Itt Tallin - közölte Bikover, aki minden erudíciójával együtt is megmaradt zsidónak.

Válaszképp ezt hallotta:

- Drága Sztálin elvtárs! Bulgária szabadságszerető népe köszönti Önt, Engedje meg, hogy a bolgár újságírók nevében jelentsük...

- Én nem Sztálin vagyok - javította ki jóindulatúan amaz - hanem Bikover. Azért telefonálok, hogy jó lenne a jubileumot illetően egy rövidke gratuláció. Tényleg csak pár szóról lenne szó.

Bikover negyven perc alatt letartóztatták.”

Szerjózsa Dovlatov sűrű, erős csontú, bivalyerős alkoholista: keresve sem lehetne jobb ellentétpárt találni, mint őt és a szőke, gyenge, vékony csontú Szerjózsa Jeszenyint. Nem szándékom túlonúl belebonyolódni az orosz irodalom és az alkoholizmus kapcsolatába, de ennyit mindenképpen fontos megjegyezni, annál is inkább, mert Dovlatov többször is félreérthetetlen utalást tesz Jeszenyinre mint irodalmi előképére. Jeszenyint leginkább zsenialitása, kívülállása, valamint egészséges, tradicionális önpusztítása miatt szerethette, amely alkotói alapállás mindkettejük esetében szinte magától értetődőnek mondható, amennyiben Dovlatovnak egy konzisztens, míg Jeszenyinnek egy förtelmes, belcsavarodásra emlékeztető, fortyogva alakuló diktatúrában adatott meg működni.

A párhuzam annál is inkább indokolt, mert Dovlatov is fiatalon, alig ötvenévesen hunyt el, ami persze majdnem duplája annak, amennyit Jeszenyinnek sikerült elviselnie a statisztikailag valószínűsíthető hatvanból, de Dovlatov mentségére legyen mondva, igen nagy erőfeszítéseket tehetett azért, hogy az átlagát közelíteni tudja Jeszenyinéhez.

Eddig szinte kizárólag szeszről volt szó, látszólag persze, mivel az is csak párlat, pont, mint az irodalom.

Szergej Donatovics Dovlatovval kapcsolatban messzebből kell dobbantanom. Mintha hosszú évek, mi több, évtizedek óta nem lett volna részem hasonló élményben, egy szerző fölfedezésének gyönyörűségében. Az utolsó ilyen saját jogon szerzett íróm Lautréamont volt, emlékszem, még be is csajoztam vele, bár ez talán nem tartozik szigorúan a témához. (Jut eszembe hirtelen John Lanchester, ha már kisrovancsot csinállok, ássam őt is elő az emlékezet mélyrétegeiből!) Általában ugyanis hagyományos módon, közvetítőkön keresztül szerezzük be

például az olvasnivalóinkat is, többek közt e célt szolgálja ez a recenzió, hogy felhívja a figyelmet egy különös, fölfedezésre méltó íróra, Szerjózsa Dovlatovra.

Tehát először is a kíváncsiság: ahogy kézbe veszek egy kötetet, és tisztán, mintegy felelősség nélkül beleolvasok. És mindjárt a második oldalnál le kell ülni, mert állva olvasni kényelmetlen. Pedig a kötet oldaltükre kicsi és lötyögős, ez a „második oldal” nem több, mint tíztizenöt egyszerű mondat a Kompromisszum-ból.

Második olvasásra sem gondolok mást, mint hogy ez a kisregény minden bizonnyal saját élmények minden különösebb rendszer nélkül elősorolt halmaza abból az időből, amikor Dovlatov éppen Észtországban működött olyan lapok tudósítójaként, mint például a Hazánk őrei vagy a Szovjetszkaja Esztonyija. Szerkezete kétségtelenül egyszerű: egy megjelent tudósítás, majd az anyagfelvétel riportszerű, bővebb kifejtése, amolyan alapvető kiskaté a fejlett szocializmus sajtójának értelmezéséhez. (Évek óta keresem az alkalmat, hogy megemlékezzem a Csöszér Híradó-ban hat részben lehozott vállalat-történeti sorozatomról Opiciér elvtárssal. Nem más okból, csak a kompromisszum miatt jutott eszembe, igaz, nekem nem kellett közben alkoholt fogyasztanom, bár Magyarország sem volt soha a világ egyhatoda, még szocializmus nélkül sem, de hol van még a történelem vége, ugye...) Tehát a laza szerkezet. Sistergő, szellemes történetek ezek. Dovlatov humora pedig egész egyszerűen elképesztő. Ha jelzőt kéne keresnem rá, azt mondanám, tajtékzik. Zoscsenko, Bulgakov, Ilf-Petrov írásaival mérhető, de nem érzem túlzónak a párhuzamot Hašekkel sem. Szikár, száraz szarkazmus. Hátravetett megjegyzések, unottnak tűnő félmondatok, lompos az egész, mint a szerző maga a harmadik üveg után, aztán hogy, hogy nem, a könnyeimet törölgetem, és visszhangzik a lakás éjszaka a visszanyelt nevetéstől. Ez a Kompromisszum.

A kötet párdarabja, a Külföldi nő is legalább ennyire emblematikus szöveg. A szerkezete ennek is hagyományos, lineáris történetmondás, alaphangja azonban inkább tragikus, ahol a humornak nincs módja rásegítenie az olvasásra. Mert ami a Kompromisszumban észrevehető, az ebben a szövegben kibuggyan a sorok közül. A szerkesztetlenség. Dovlatov például abban zseniális, ahogy élénk helyezi hőseit. Két mondat, két jelző, egy hasonlat, és előttünk áll az alany. Szaga van, tapintható, ha akarom, hoppsza, mellé is állhatok. Remekül beszélteti őket, a szituációk nagyszerűek. Minden olyan magától értetődő, természetes, mintha dokumentálna, felidézne helyzeteket, párbeszédet, hangulatokat. Amikor hömpölyög a történet, a sodra magával ragad, visz mindent. Ám mihelyt megáll és értelmez, kiszól a leíró szerepből, a frázisok lassan dübörögni kezdenek, mint egy mamutcsorda. Pontosabban előszörre észre sem veszi az ember, hogy mi az, ami nem stimmel, de valahogy lassul az olvasás ritmusa, nehezebben fogynak a sorok, mert a Kompromisszum után ugyan vajon mit kezdjünk az olyan mondatokkal, mely szerint „Ha van pénzed, még a szegénységet is könnyebb elviselni...” Az első még hagyján, de ha sorjáznunk kezdenek, bizony felkapja a fejét az ember.

Hogyan képes ennyire széttartó, a szélső értékekhez közelítő teljesítményre Dovlatov? Egy helyütt, a szintén az Európánál tavaly megjelent Ezek vagyunk mi című kisregényében arról értekezik, hogy egy jó írónak nincs szüksége szerkesztőre, merthogy, elmélete szerint, vagy jó valami, vagy rossz. És ami rossz, abból egy szerkesztő sem tud aranyat csinálni. Ez persze igaz, ám legalább a nagyon szagos darabokat ki tudja törölni. Erre nagy szüksége lett volna Dovlatovnak is. Ismerve sorsát, a folyamatos megaláztatást, mellőztetést, börtönt, majd a kényszerű emigrációt, nyilván nem olyan magától értetődő bármilyen kontroll elfogadása. Aki éveken át csak önmagának meg legfeljebb a KGB-rezidensnek írogat, annak sok mindene megkérgesedhet, és akkor mondjuk egyáltalán nem olyan meglepő, ha olyan lesz, mint a rinocérosz.

Azért hogy ne legyen ilyen rosszkedvű ennek a szövegnek a vége, idéznék egy jellemzően kedélyes (és dübörgő) részletet a Kompromisszum-ból, mondjuk bonmot-nak ezt a Dovlatov-típusú blazírtságot:

„...búcsút mondok az újságírásnak. Elég volt! Unokabátyám, aki kétszer volt büntetve (egyszer gondatlanságból elkövetett emberölésért), gyakran mondogatja:

- Csinálj már végre valami hasznosat. Hogy nem szégyelled magad!

- Épp te hiányzol nekem tanítómesternek!

- Én mindössze csak embert öltem - mondja erre a bátyám -, és megpróbáltam elégetni a hulláját. Te viszont?!”

Szóval nehéz eldönteni, hogy Szerjózsa Dovlatov tényleg szétszórt és trehány-e, vagy csak alkoholista? Mindenesetre megállapítható, hogy fontos íróról van szó. Jó könyv, és minden bizonnyal pont olyan, mint a szerzője volt: szétszórt, szellemes, és helyenként kibíráhatatlan, ám síríg hű barát. Nagyon orosz. (Szira Péter.)

Az emigráció egyik oldala

Lerner a belorusz tévé rendezőjeként kezdte pályafutását. Felesége bemondónő volt. Békében és boldogságban éltek. Jó kis lakásuk volt, két fizetésük és egy fiuk, Misa, meg egy kocsijuk. Lernert kiváló profinak tartották. Még a lassú svenkek iránti szenvedélye sem tudta tönkretenni tévés jegyzeteit. Elegánsan ügettek bennük a kolhozlovak, lassan nyíltak ki a virágok, gőzölögtek a teáskannák. Lernert a harmónia, mint olyan vonzotta. Körülötte zajlott az élet, telve szocialista realizmussal. A fal túloldalán a vízvezeték-szerelő a feleségét ütlegette. Az ablak alatt piások hangoskodtak. A tévéstudió igazgatója nyíltan antiszemita volt.

És Lernerék elhatározták, hogy emigrálnak. Amerikában Lerner csak egy évig hevert a díványon. Felesége eladónőként dolgozott. A fiuk zsidó iskolába járt. Lerner arról ábrándozott, hogy állást kap a tévénél. Nem adta ki magát állami díjas művésznek. Nem talált ki fantasztikus történeteket nonkonformista érdemeit illetően. Nem állította, hogy a nyugati művészet válságban van. Barátai találkozózt szerveztek neki egy producerrel. Az illető egy orosz klasszikus megfilmesítését tervezte. Szüksége volt egy szláv származású rendezőre. A találkozóra egy étterem teraszán került sor.

- Maga rendező? - kérdezte az amerikai.

- Nem gondolom - felelte Lerner.

- Vagyis?

- Az utóbbi években szörnyen degradálódtam.

- De azt mondják, hogy ön valaha rendező volt.

- Az voltam. Pontosabban annak számítottam. A tarifámat csak hatvanhétben állapították meg. Addig csak segédrendezőként dolgoztam.

- Segédrendezőként?

- Igen. Ő az, akit vodkáért szalasztanak.

- Azt beszélik, hogy ön tehetséges rendező.

- Tehetséges? Először hallom..

- Oké! Én klasszikusok megfilmesítésével foglalkozom.

- Szerintem minden megfilmesítés szar!

- Ez bók akar lenni?
- Csak azt akartam mondani, hogy az eredeti témát jobban kedvelem.
- Mint például?
- Mondjuk valamit a természetről.

Ezen a ponton a beszélgetés elakadt, és minden további perccel mélyült a szakadék.

- A természeti téma nem kifizetődő!

Lerner ellene vetette: - A művészet meg nem eladó!

Lernert azonban megharapta a helyi fogorvos újfundlandija. Lernernek jelentős kártérítést fizettek érte. Aztán Lernert felkutatta egy öregember, aki az imperialista háború előestéjén három aranytízeset kölcsönzött Lerner nagypapjától. Hetven év alatt az aranytízesek néhány ezerrel nőttek. Ezek után egy ismerős megkereste Lernert:

- Fogd ezt a kis pénzt. Őrizd meg nekem. És, ha lehet, ne tégy fel felesleges kérdéseket.

Lerner elvette a pénzt. Lusta volt felesleges kérdéseket feltenni. Egy hét múlva az ismerőst lelőtték. Ezek után Lerner szerzett egy lakást. Egy év alatt háromszorosára ment fel az ára. Lerner eladta, és vett három másikat. Egyszer, ingatlanul kezdett el kereskedni. A díványról egyre ritkábban kelt fel. Pénze egyre több van. Pedig számolatlanul költi. Elsősorban élelmiszerre. Tizenkét évi amerikai tartózkodása során egyetlen könyvet vett. A címe meg lehetőszen kifejező: Hogyan költünk el háromszáz dollárt reggelire?

A bomló, de még erejével bőven visszatérő birodalomban, az alkoholizmussal frivol viszonyt kialakító Dovlatovnak, a sajtómunkásnak, nem egyszer meggyűlt a baja. Ideológiai hibái közé tartozott, hogy a Szovjetunió mellé felsorakozott országokat ábécésorrendben írta le, nem pedig osztályszempontok szerint. Írói módszere egyszerű: közli az eredeti cikkeket a hetvenes években, és az eredeti szituációt, mely hol félelmetes, hol komikus. A tallini lóversenypályáról írt haladó szellemű kis színesét közli, aztán leírja, hogyan sikerült összebarátkozni azzal a zsokéval, aki a lóversenypályákon jelen levő umbuldákba beavatta. Tolja volt a tippadó, a futamok révén Dovlatov újságírói fizetségének négyszeresét is megkereshette a fülesekkel. Dovlatov minden eredeti írásának közli a valódi előzményét, hátterét, itt is: „Tolja a nyáron eltörte a lábát, és a kulcsontját. A lovaknak ehhez semmi közük. A taxiból esett ki részegen. Ezzel vége lett a lóversenyzésnek. A széllel versenyre kelő zsoké már több éve bármixer Mündiben.”

Alkohol, reménytelenség, hányódás, szerkesztőségekből szerkesztőségbe, feleségtől feleséghez, a felszíne a dovlatovi történeteknek. Ám a felszín alatt ott csillog a brezsnyevi reménytelenség és egy emberséges ország közti gyalogút, amit Dovlatov sikeresen meg is tett.

Kiegészítő:

Szergej Dovlatov 1990-ben, alig 49 éves korában, az Egyesült Államokban halt meg. Halálakor ismert és elismert író volt: 1979-ben bekövetkezett emigrációjától kezdődően sorra jelentek meg írásai a legrangosabb amerikai folyóiratokban (például a New Yorker-ben) és könyv alakban egyaránt. A Novij Amerikanyec című folyóirat főszerkesztőjeként az amerikai orosz emigráció egyik szellemi vezére lett. Halála után szülőhazájában, Oroszországban is nagy elismerést váltott ki írásaival, s a legkényesebb ízlésű kritikus vagy a „műkedvelő” olvasó számára egyaránt érdekes, népszerű szerzővé vált. Összegyűjtött műveinek háromkötetes (illetve a Maloizvesztnij Dovlatov - A kevésbé ismert Dovlatov című könyvvel együtt négykötetes) elegáns kiadása mellett számos zsebkönyv jellegű válogatás látott tőle napvilágot,

folyóiratok, irodalmi lapok írtak és írnak róla - egyszóval Dovlatov írásai eseményként jelentek meg az orosz irodalmi életben. Kár, hogy ezt a nagy elismerést már nem érthette meg...

Egyébként ezt a zajos sikert valószínűleg ő maga fogadta volna a legnagyobb értetlenséggel. Igazából már az amerikai sikerrel sem tudott mit kezdeni. Nem volt hozzászokva. Az emigrációig eltelt majd' két évtizedes írói ténykedésének csak a sikertelenség volt az eredménye. Dovlatov mintha a karrierre orientált világban a balekság mintapéldája lett volna. Alig két évet töltött a Leningrádi Egyetem finn szakán, és máris az egyetem falain kívül találta magát. A kicsapást követően besorozták katonának, ahol is köztörvényes bűnözők számára kialakított fogolytáborokban teljesített örként szolgálatot (ebből az élményből született később a *Zóna* című kisregénye). Leszerelése után újságíróként dolgozott, de hogy a nyílt politikai konfrontációt a hatalommal elkerülje, egy Sztálin-díjas író, Vera Panova titkára lett. 1974-ben, az író halála után minden szempontból jobbnak látszott Leningrádból eltűnnie, így keveredett Tallinba. Ekkorra már hosszú ideje hiába küszködött azzal, hogy végre-valahára kötet jelenjék meg elbeszéléseiből: a Szovjetunióban ez nem adatott meg neki. Önálló könyv publikálásához egyébként - mint arról a *Remeszlo* (A mesterség) című regénye első részéből, a *Nyevigymaja* könygéből (A láthatatlan könyv) fogalmat alkothatunk - a legközelebb éppen tallini újságíróskodása idején került. Az utolsó pillanatban azonban - természetesen politikai okokból - a kötet kiadása meghiúsult. Amikor Dovlatov visszatért Leningrádba, meglepődve tapasztalta, hogy bár tehetséges íróként tartják számon, publikációs lehetősége gyakorlatilag alig-alig van. S miután 1977-től külföldön (a *Kontinent* és a *Vremja i mi* című folyóiratokban) megjelent néhány írása, odahaza végképp nem publikálhatott, sőt nemkívánatos személynek nyilvánították. Ennek eredményeként - lévén mindehhez félig örmény, félig zsidó származású - 1979-ben az orosz emigráció ún. „harmadik hullámával” New Yorkba vándorolt ki. Amikor azonban Amerikában végre a már említett népszerűség elkövetkezett, ismét csak feltette magának a kérdést: „Jó-jó, végre megjelennek a könyveid, de ugyan mi változott?” Hiszen, mint ahogyan több írásából is (a *Nasi* - A mieink vagy a *Filial* címűekből) kitetszik, Dovlatovot mintha borzasztóan izgatta volna az a kérdés, vajon a közvetlen környezete, a családja számára mennyire imponáló mindaz, amit ő csinál. S arra a következtetésre jutott, hogy míg otthon, Oroszországban baleknak számított, mert nem tudott a tehetségével mit kezdeni, nem tudott publikálni, addig Amerikában baleknak számít azért, mert nem tud egy amerikai értékrendet követő életformát kialakítani: rosszul beszél angolul, nem tud autót vezetni, nem tud valódi gyakorlati emberré válni. Megmaradt jellegzetesen kelet-európai, gátlásokkal teli, helyét nem találó értelmiséginek. S ha valami nagyon nem felel meg az amerikai siker-mitológiának, akkor ez az életfelfogás bizonyosan nem. Van az oroszoknak egy magyarra csak körülbelül fordítható szava, az *izgoj*, ami nagyjából a saját társadalmi rétegéből kiszorított/kiszorult ember fogalmát takarja. Az *izgoj*ról mint a sehová sem tartozó orosz értelmiségi történelmi alakjáról J. Lotman és B. Uszpenskij értekeznek egy közösen írott, kiváló cikkükben, s e cikk nyomán megállapíthatjuk: Dovlatov a maga módján folytatója ennek a „kifordított világú” *izgoj*-hagyománynak, s e magatartásformában olyan jellegzetes *izgoj*-figurák nyomdokain halad, mint a 18. századi vándorfilozófus Szkovoroda, a 19. századi filozófus-költő Vlagyimir Szolovjov vagy az utóbbi években Magyarországon is méltán híressé és népszerűvé vált alkoholista író, Venyegyikt Jerofejev.

Anthony Burgess

- Na? Mi legyen?

Ott voltam én, vagyis Alex, meg a három drúgom, vagyis Pete, Georgie és a Balfék, hogy az micsoda egy balfék volt, ültünk a Karóva tejbárban, és a galavánkat gyötörtük, hogy mihez kezdjünk az estével, mert sötét hideg lepra téli este volt, de esni nem esett. A Karóva tejbár ilyen tejmegmég mésztó volt, és lehet, hogy ti már nem is emlékeztek ezekre a mésztókra, Ó testvéreim, mert szkóro szalad az idő és hamar felejtünk, újságot meg senki se olvas. Na, hát tejet lehetett ott kapni meg még valami mást. Szesz mérésre nem volt engedélyük, de törvény se volt még azok ellen az új véscsek ellen, amiket a jó öreg malakóba kevertek, úgyhogy pittyelhette az ember vellocettel, synthemescsel, drenchrommal vagy akármi más véscsel, amitől aztán csak ült ott magába zuhanva, és negyedórát fixírozta horrorsón a Bógot meg az összes angyalokat és égi szenteket a bal cipője orrán, miközben fények robbantak a mozgójában. De késeket is lehetett keverni a tejbe, ahogy mondani szoktuk, és ha azt pittyelte az ember gyereke, mindjárt vöröset látott, és lilult a feje. Hát éppen ezt pittyeltünk aznap este, ahol a történetem indul.

A zsebünk teli volt gyéngivel, úgyhogy zsozsó miatt nem kellett összetolcsókolnunk egy vén kakadut valami átjáróban, hogy vígyeljük, mint úszik a vérben, mialatt mi négyeljük az osztanivalót, erőszakoskodással se kellett frászt hoznunk valami ősz hajú sztárája ptyícára egy boltban, hogy aztán röhögve eltépjünk a pénztár belével. De hát a pénz nem minden, ahogy mondani szokás.

Mind a négyen a legújabb divat szerint voltunk öltözve, ami akkoriban igen feszes fekete nadrágot jelentett, a jó öreg rizsfelfújttal, ahogy mi hívtuk - ez a lába közt volt az ember gyerekének, a nadrág alatt, egyrészt hogy védjen, másrészt hogy vígyelni lehessen egy bizonyos megvilágításban: az enyém például pókot ábrázolt, Pete-é rukát (vagyis kezét), Georgie-é színes virágot, szegény hülye Balféké meg egy kanos bohóclicót (vagyis arcot), de hát Balféknek göze se volt a menő dolgokról, négyünk közül messze ő volt a legnagyobb balfék. Öltözetünket gallér nélküli, karcsúsított dzseki egészítette ki bazi nagy tömött vállakkal (ezeket plecsóknak hívtuk), amik azt voltak hivatva röhejessé tenni, akinek ilyen vállai vannak. Ezenkívül, testvéreim, piszkosszürke kravátlikat hordtunk, úgy néztek ki, mint valami oda-csapott kartófel avagy krumpli, és mindenféle mintákat karcoltunk beléjük villával. A hajunk nem volt túl hosszú, és a menő horrorsó bakancsunkkal nagyokat lehetett rugni.

- Na? Mi legyen?

Három gyévocska ült a bárpultnál, csak hogy mi, málcikok négyen voltunk, és a szabályunk az, hogy egy mindenkiért, mindenki egyért. Ezek a bigék is a legújabb divat szerint voltak öltözve, bíborpiros meg zöld meg narancssárga parókákba, három-négy heti bérük ráment, a sminkjük persze hozzápasszíva (a gláz körül szivárványos, a rőt kapuszélesre húzva). A ruhájuk hosszú, fekete és egyenes, mint a zsák, a grúgyrészen kis ezüstözött jelvényel, amibe különféle málciknevek voltak karcolva - Joe, Mike ésígytovább. Ezek voltak azok a málcikok, akikkel még tizennégy éves koruk előtt szpattyoltak. Minket fixíroztak megállás nélkül, és én már majdnem azt mondtam (persze csak úgy a rótom sarkából), hogy menjünk el velük hármásban egy kis pólra, a szegény öreg Balféket meg hagyjuk ott, hiszen csak egy fél liter fehéret kellett volna kupittyolni neki egy synthemescsablettával, de hát ez nem lett volna szép tőlünk. Balfék igen-igen ronda volt és hülye is, mint a neve mutatja, de verekedni azt horrorsón tudott, a rugdosásban meg pláne nem akadt párja.

- Na? Mi legyen?

A csolovek, aki mellettem ült, mert egyetlen menő, puha, bársonyos pad húzódott végig a három fal mentén, láthatóan messze-messze járt, a gláza glazúros, és olyasmiket motyogott, hogy: - Arisztotelész fityfenézik ciklámencekkerben namászik kimászik. - Ja, kinn járt az űrben frankón, ismerem az érzést, kipróbáltam én is, mint mindenki más, de abban a szent pillanatban arra gondoltam, gyáva egy véscs ez mégis, Ó testvéreim. Ott döglik az ember, miután megitta a jó öreg malakót, és az a műszlje támad, hogy minden valahogy a múltban zajlik, amit csak lát maga körül. Mert vígyeli frankón az egészet - az asztalokat, a sztereót, a lámpákat, a bigéket meg a málcikokat -, de csak úgy, mintha ez az egész véscs valamikor régen lett volna, nem most. Az embert, hogy úgy mondjam, hipnotizálja a bakancsa vagy a cipője orra vagy éppen a kisujja körme, ugyanakkor az az érzése, mintha valaki elkapná a nyakát és rázná, mint a macskát. Rázza, rázza, míg semmi se marad belőle. Elveszik a neve, a teste, elveszik ő maga, de fütyül rá, csak gubbaszt, míg a bakancsa vagy a körme meg nem sárgul, és tovább nem sárgul egyre sárgábbra. Aztán a fények egyszer csak széttörnek ezer-millió atomra, és a bakancs vagy a köröm vagy, mondjuk, valami apró kis kosz a nadrágja alján hirtelen óriás nagy méasztóvá nő, nagyobb lesz a kerek világnál, az ember úgy érzi, na, most mutatják be a Bógnak vagyis az úristennek, aztán egyszer csak vége az egésznek. Az ember nyöszörögve visszamászik az ittbe meg a mostba, és a rőtját éktelen buhuhúra tátja. Mármost finom dolog ez, csakhogy gyáva. Nem azért szültek erre a földre, hogy Istennel találkozzunk. Az ilyesmi megcsapolja az erőt, és minden jóságot kiöl a csolovekból.

- Na? Mi legyen?

Bömbölt a sztereó, az embernek az volt az érzése, hogy az énekes gólosza ide-oda jár a bárban, fölugrik a plafonra, ráveti magát, aztán meg faltól falig röpdös. Berti Laski recsegett egy ilyen igazi sztárúj számot: „Tetőled reped rajtam a festék”. Az egyik ptyíca a pultnál, az, amelyiknek zöld volt a parókája, a hasát hullámoztatta erre a zenének nevezett valamire. Éreztem, hogy a jó öreg malakóban megmoccannak a kések, kezdtem vöröset látni. - Kifelé, kifelé, kifelé! - csaholtam, mint a kutya, és fültövön csaptam a mellettem ülő, de messzejáró csolovekot. Horrorsón belereccsent az uhója, de föl se vette. - Telefonalkatrészek fánfityula subidubidúú. - Majd fáj neki, ha visszajön az űrből.

- Hová kifelé? - kérdezte Georgie.

- Sétálni, sétálni - mondtam -, vígyelni, merre hány lépés. Valami csak lesz, ó kicsi testvéreim.

Na, kiszukkalyoltunk a nagy téli nocsba, végimentünk a Marghanita Boulevard-on, befordultunk a Boothby Avenue-ra, és ott meg is találtuk, amit kerestünk: egy málenkij viccet, hogy jól kezdődjön az este. Egy ingó-bingó sztárúj tanító fazont szemüvegben, tátogva szedte a hideg nocslevegőt. Hóna alatt könyveket meg egy szúette esernyőt szorongatva jött a Köz-könyvtár felől, amit akkoriban nem sok csolovek látogatott. Akkoriban öreg burzsoá fazonok sötétedés után ritkán léptek ki az utcára, mert kevés volt a rendőr és sok a magunkfajta szép szál málcik, és az egész utcán nem is láttunk senki mást, csak ezt a tanítószerű fazont. Oda-guljáltunk hozzá, és én baromi udvariasan megszólítottam: - Megbocsáss, testvér.

Nem mondom, málenkissé puglívüj képet vágott, hogy csak így odasuhantunk hozzá udvariasan, mosolyogva, de aztán jó hangosan igazi tanító góloszra fakadt: - Igen? Mit akartok? -, mutatva, hogy ő aztán nem puglívüj. Mire én:

- Könyveket látok a hónod alatt, testvér. Nagy öröm olyasvalakivel találkozni manapság, aki rendszeresen olvas, testvér.

- Á! - mekegte. - Igen? Á, értem. - Közben egyikünkéről a másikunkra nézett, akik úgy fogtuk körül, mint valami nagyon mosolygós, nagyon udvarias négyszög.

- Igen - mondtam. - Leköteleznél, testvér, ha megengednéd, hogy megnézzem, miféle könyvek ezek a hónod alatt. Nincs semmi a világon, amiben nagyobb gyönyörűséget lelek, mint egy szép tiszta könyv, testvér.

- Tiszta - mondta ő. - Szóval tiszta? - Aztán Pete kikapta a hóna alól, és villámszkóro kiosztotta köztünk a három könyvet. Balféken kívül éppen mindenkinek jutott egy. Az enyémnek az volt a címe, hogy *Alapfokú kristálytan*, ezért kinyitottam, és azt mondtam: - Kiváló, egészen kiváló -, azzal lapozni kezdtem. A következő pillanatban mélységesen megdöbbsz góloszon felkiáltottam: - Hát ez meg mi? Mi ez a mocskos szlávó itt, belepirul az arcom! Csalódtam benned, testvér, nagyot csalódtam.

- De - mekegte ő -, de, de.

- Ezt a szennyirományt - mondta Georgie. - Ebben egy szó f-fel, egy másik meg p-vel kezdődik. - Az ő könyvének az volt a címe, hogy *A hópehely csodája*.

- Jaj - mondta szegény Balfék, átszmattrittyolva Pete válla fölött és szokása szerint eltúlozva a dolgot -, itt meg le van írva, mit csinált a faszi a szegény lánnyal, még kép is van hozzá! Te mocskos, vén kéjenc!

- Ejnye, a te korodban, testvér - mondtam, és azzal kezdtem széttépni a kezemben levő könyvet, a többiek meg követték a példát. Balfék és Pete kötélhúzóást játszott a *Romboéder-rendszer*-rel. A sztárüj tanítófazon ordított, mint akit nyúznak: - Ezek a könyvek nem az enyéme, a városi tanács tulajdonát képezik, ez felháborító vandalizmus -, efféléket. Aztán megpróbálta kiráncigálni a könyveket a kezünkből. Szánalmas volt. - Móresre kell hogy tanítsunk, testvér - mondtam -, megérdemled. - Az én kristálykönyvem jó erősen volt bekötve, nemigen lehetett razrezálni, mert azokban a sztárüj időkben, amikor csinálták, még igazi tartós holmik készültek, de a lapokat azért sikerült marokszámra kitépnem belőle és jókora hópehelyekként hozzávágnom az ordibáló vén madárhoz, mire a többi is ezt tette, csak Balfék járta a maga örült bohóctáncát. - Nesze - mondta Pete. - Nesze neked hópehelymakréla, te szennynek és alávalóságnak piszkos olvasója.

- Te csúnya vénember, te - mondtam, és azzal nekiestünk. Pete lefogta a rukáját, Georgie jól széthúzta a rőtjét, Balfék meg kirántotta a műzubasorát, az alsót is és a felsőt is. Ledobta őket a járdára, én meg rájuk ugrottam a bakancsommal. Jó kemények voltak, valami horrorsó modern műanyagból csinálták. Az öreg csolovek nyammogó sümokat hallatott - „vuf, vaf, vof” -, úgyhogy Georgie eleresztette a gúbáját, és bepancsolt bütykös öklével a fogatlan rőtjába, mire az öreg csolovek nyivákkolt egyet, aztán megeredt a vér, testvéreim, gyönyörűn megeredt. Lerángattuk róla a felsőpláttát, csak a mellényét meg a hosszú alsógatyáját hagytuk meg (hogy az milyen sztárüj fajta volt; Balfék hülyére szmehálta magát), Pete egyszer hasba rúgta; aztán elengedtük. Eltántorgott a két lábán, hisz nem volt ez amolyan igazi tolcsók, jajgatott rendesen, azt se tudta, hol van vagy hogy mi micsoda, mi meg röhögtünk, és kiforgattuk a zsebeit, miközben Balfék haditáncot járt körülöttünk azzal az ócska esernyővel. Alig találtunk valamit. Néhány sztárüj levél, egyik-másik még 1960-ból; „Drága egyetlenem!” meg efféle csepuhák, egy kulcskarika és egy folyatós, sztárüj töltőtoll. Balfék persze rögtön abbahagyta a táncot, és elkezdte felolvasni az egyiket, csak hogy megmutassa a kihalt utcának, hogy tud olvasni. - Drága egyetlenem - kántálta éles fejjgóloszon -, minden percben rád fogok gondolni, amíg távol leszel, és remélem, nem felejtess el jó melegen felöltözni, ha este elmegy valahová. - Megeresztett egy sümnyüj szmehet - Hahahaha! -, és úgy tett, mintha a jámáját akarná kitörülni vele. - Na jó - mondtam -, hagyjuk a fenébe, Ó testvéreim. - A sztárüj kakadu nadrágában alig találtunk valami aprót, úgyhogy szétszórtuk az utcán a mocskos zsozsóját, hiszen nálunk sokkal több volt. Széttörtük az esernyőjét, razrezáltuk a pláttáját, és odavetettük a szél mártalékául, testvéreim, azzal végeztünk is a sztárüj tanítófazon csolovekkal. Nem volt ez valami nagy balhé, tudom, éppen csak hogy belevágtunk az estébe, de azért

senkitől se kérek bicsibocsánatot. A kések a lenyelt tejmegmégben már rendesen és horrorsón bökdöstek.

Most jött a jóságos mikulás műsor, mert a pénzmag egy részét el kellett verni, hogy több kedvünk legyen a krasztyoláshoz, meg így alibit is vehettünk előre, úgyhogy bementünk a Duke of New Yorkba az Amis Avenue-n, hát ott ült három-négy bábuska és pittyelte a nyögődjából a feketemoszléket. Ahogy az angyali málcsikokhoz illik, szép jó estét kívántunk, de ezeket a ráncos vén banyákat mindjárt kilelte a hideg, eres vén rukájukban úgy remegett a pohár, hogy a feketemoszlék kiömlött az asztalra. - Hagyjatok béken, legények - mondta az egyik, akinek mintha ezeréves térkép hálózta volna be az arcát. - Szegény öregasszonyok vagyunk mink. - Mi csak vidoran rájuk villogtattuk a zubánkat, leültünk, ráváltunk a csengőre és vártuk, hogy előbújjon a pincér. Amikor idegesen, mocskos kötényébe törölgetve a rukáját, előbújt, rendeltünk négy veterákot - népszerű ital volt akkoriban a veterák, rum és cseresznye keveréke, sokan egy kis grépfrutlét is kértek bele, ez volt a kanadai variáció. Aztán így szóltam a pincérhez:

- Adj azoknak a szegény öreg bábuskáknak is valami táplálót. Egy nagywhiskyt fejenként, meg valamit, amit hazavihetnek magukkal. - Azzal kiborítottam az összes gyéngimet az asztalra, és a többiek is így cselekedtek, Ó testvéreim. A rémült sztáreja banyák megkapták a dupla adag tüzesvizet, és azt se tudták, hová legyenek, mit mondjanak. Az egyik aztán csak kinyögte, hogy - Köszönjük, legények -, de látszott az arcán, hogy valami piszkos nagy trükkre számít. Mindegy, kapott mindenik egy üveg Yank Generalt, vagyis konyakot is, amit hazavihet magával, azután rendelkeztem, hogy hagyják meg a nyomorult szobakonyhacímüket a pultnál, mert holnap reggel plusz tizenkét adag fekete moszléket fognak nekik kiszállítani. Ami pénzünk maradt, testvéreim, azon megvettük az összes húspogácsát, peracet, sajtosrudat és csokiszeletet, ami csak volt azon a méasztón, és ezt is a vén bigéknek adtuk. Aztán így szóltunk: - Egy minúta, és visszajövünk -, a vén ptyíák meg egyre hajtogatták: - Köszönjük, legények. - Áldjon meg az Isten, fiúk. - Úgy húztuk el a csíkot, hogy egy fillér se maradt a karmánunkban.

- Mi vagyunk a janik, mi? - mondta Pete. Vígylettük, hogy szegény balfék Balfék előtt nem egészen világos az ábra, de inkább nem szól semmit, nehogy glúpüjnek meg fejetlen zseninek tituláljuk. Befordultunk a sarkon az Attlee Avenue-ra, és láttuk, hogy a cukorka- és tüdővész-bolt még nyitva. Három hónapja, hogy békén hagytuk már őket, az egész környék megnyugodott, a fegyveres milicilik meg a settengő fakabátok is elvándoroltak északabbra, mert arra több volt a hepaj. Fölhúztuk a mászkákat - újfajta, prima horrorsó mászkák voltak, történelmi alakok képét ábrázolták (amikor megvette az ember, megmondták, hogy melyik kié), nekem például Disraelim volt, Pete-nek Elvis Presleyje, Georgie-nak VIII. Henrikje, szegény hülye Balféknek meg egy Pébé Shelley nevű költő csolovekja; teljesen eltakarták az ember arcát, haj is volt rajtuk meg minden, és olyan spéci műanyag véscsből készültek, hogy munka végeztével össze lehetett tekerni és bedugni a bakancsszádba, és hárman benyomultunk. Pete-et kinn hagytuk, hogy sztajáljon a vártán, bár nemigen volt félhivalónk. Legelőbb is Slouse után néztünk, övé volt a kóceráj, ezé a nagy, puhány, pocakos csoloveké, aki alighogy vígylette, mit fújt be a szél, már ugrott is oda, ahol a telefont meg a naponta olajozott vintóvkáját dugdosta, hat randa golyóval a tárban. Balfék mint a párdúc vetette át magát a pulton, dobozok meg tasakok röptek szanaszét, rá egy nagy karton reklámfigurára, ez egy bigét ábrázolt, amint ragyogó zubákkal vigyorog a kuncsaftokra, és a grúgyja majd kibuggyan a ruhából, úgy kínálja a legújabbfajta tüdővéaszt. A következő pillanatban már csak azt vígylettük, hogy egy ménkü nagy labda gurul befele a bolt hátuljába, át a függönyön: ez volt Balfék és Slouse, egymásba gabalyodva. Utána zihálást, hortyogást meg rugdosást szlúsáltunk a függöny mögöl, mindenféle véscsek potyogását, káromkodást, üvegcsörömpölést. Slouse mama a pult mögött állt megdermedve. Tudtuk, hogy mindjárt ordítani fog, mint akit nyúznak, úgyhogy szkóró

megkerültem a pultot és elkaptam: jó horrorsó nagydarab volt, csak úgy szaglott a kölnitől, a hatalmas grúgyjai ide-oda lengtek. Rótjára tapasztottam a rukámat, hogy bele ne találjon harsogni a négy égtájba, mire akkorát harapott belém, hogy én kezdtem el ordítani, de ő is vernyákolt rendesen: - Segítség! Rendőr! - Kupán kellett tolcsokolni egy mérősúllyal, meg még egy feszítővassal is, hogy kivirult a feje. Lerántottuk a padlóra, megtéptük kicsit a pláttéját, és egyet-kettőt belerúgtunk, hogy a nyöszörgést abbahagyja. Amint ott hevert, és szabadon lógtak a grúgyjai, kissé elgondolkoztam, de úgy döntöttem, ezt a műsort máskorra halasztjuk. Kipucoltuk a kasszát, igazi horrorsó fogás volt, mondhatom, magunkhoz vettünk néhány első osztályú doboz tüdővést, és leléptünk, testvéreim.

- Ekkora egy böhöm bunkót - hajtogatta Balfék. Nem tetszett nekem, ahogy kinézett; piszkos volt és rendetlen, mint aki verekedésbe keveredett, és persze így is volt, csak hogy annak sose szabad *mevlátszani*. A kravátlíját mintha megtaposták volna, a mászkáját letépték, a licójára olajos por tapadt, úgyhogy betereltük egy közbe, ráköpködtünk a tastukjainkra, és valamennyire lecsisztyíltuk róla a koszt. Mit meg nem tettünk mi ezért a szegény Balfékért. Szkóro visszainaltunk a Duke of New Yorkba, úgy számoltam, tíz percnél tovább nem is voltunk távol. A sztárja bábuskák még mindig a feketemoslékjukat meg a whiskyjüket hörpölték. Rájuk rivalltunk: - Hahó, lányok, mit kértek? - Újra rázendítettek, hogy: - Az Isten áldjon meg, legények -, mi meg odacsaptunk a kolokólnak, előjött egy másik pincér, sört rendeltünk rummal, mert megszomjajztunk bizony, testvéreim, és az öreg ptyícák is kérhettek, amit akartak. Aztán így szóltam a bábuskákhöz: - Nem mentünk ki innen, értve? Itt voltunk egyfolytában, értve? - Szkóro leesett nekik a húszfillér:

- Úgy van, úgy. Le nem vettük rólatok a szemünket. Az Isten áldjon meg, legények. - És ittak tovább.

Nem mintha számított volna. Fél óra is eltelt, mire a milicilik életjelt adtak magukról, akkor is csak két igen fiatal zsernyák lépett be, a képük rózsás a nagy fekete bilik alatt. Így szólt az egyik:

- Mit tudtok arról, ami Slouse boltjában történt ma este?

- Mi? - kérdeztem én ártatlanul. - Mért, mi történt?

- Betörés, testi sértés. Két személyt kórházba kellett szállítani. Hol voltatok ma este?

- Nem tetszik nekem ez a hang - feleltem. - Nem tetszenek nekem ezek a csúnya inszINUÁCIÓK. Roppant gyanakvó természetet sejtet ez, kicsi testvéreim.

- Egész este itt voltak, fiúk - kezdtek rá a kricsálásra az öreg bigék. - Áldja meg őket az Isten, mert nincs ezeknél jószívűbb és aranyosabb a kerek világon. Itt ám, itt voltak egész este. Egy tapodtat se mozdultak.

- Mi csak érdeklődünk - mondta a másik fiatal milicili. - Nekünk is dolgoznunk kell, mint bárki másnak. - De azért csúnya intő tekintetet vetettek ránk, amint távoztak. Utánuk küldtünk egy kis ajakzenét: brrrrzzzzrrrr, de ami engem illet, lelombozódtam egy kissé. Azokban az időkben alig volt mi ellen harcolnunk. Úgy ment minden, akár a seggrecsók. De hát, gondoltam, gyerek még az este.

* Burgess írt komolyzenéket, ahogy ő fogalmazott: ahogy más ember a jachtján tölti szabadidejét vagy golfozik én zenét írok („I write music”). Elismert zenész és zeneszerző volt, élete során rendszeresen komponált darabokat.

* Burgess erős dohányos volt, saját bevallása szerint 80 szál cigarettát szívott el egy nap, de kedvelte a szivart és más dohánytermékeket is.

- * Burgess híres szerelmi kalandjairól a világ minden táján. Állítása szerint azonban angol nővel soha életében nem volt.
- * Felesége egyes hírek szerint rövid szerelmi románcot folytatott Dylan Thomas költővel, ám erre nincsenek bizonyítékok. Burgess maga futólag ismerte Thomast és nagyra tartotta műveit.
- * A népszerű komikus, Benny Hill szerint Burgess volt a szex legnagyobb szakértője („the greatest living expert on sex”).
- * Burgess rendkívül sok alkoholt fogyasztott.
- * Burgess soha életében nem tanult meg vezetni.
- * Az 1950-es években hosszasan tanulmányozta a maláj nyelvet és kultúrát és komolyan fontolóra vette, hogy áttér az iszlám hitre.

(Wikipédia)

Anthony Burgess: Beteg a doktor

Idézet a fülszövegből: „A doktor, aki beteg, bizonyos Edwin Spindrift, a Távol-Keletről Londonba visszatérő professzor. Most éppen agyműtétjére vár, egy idő után azonban kiszökik a kórházból, mert tetten akarja érni alkoholizáló (és félrelépegető) feleségét. Dr. Spindrift „kölcson”-öltönyben, kórházi papucsban és egyetlen fillér nélkül, mindenféle-fehér és színes-tolvaj és szélhámos és egyéb kétes elem közé keveredik a zegernyés londoni éjszakában, sorra feladja normáit, maga is lop, csal, hazudik és szélhámoskodik. Mulatságos kalandjai során nyelvészeti előadást tart (nyelvészdoktor ugyanis, nem orvos - Kerekes Tamás) egy illegális italmérés közönségének egy rendőrségi razzia során, aztán megnyer egy televíziós vetélkedőt, ahol „a legszebb kopasz fej” kategóriájában versengenek a résztvevők (hősünket ugyanis az agyműtét előtt kopaszra nyírták). Végül visszakeveredik a kórházba, ahol ki is derül, meg nem is, hogy dr. Spindrift voltaképpen álmodja az egészet, mert közben megoperálták.”

Idézet a regényből (**Anthony Burgess: Beteg a doktor**, Európa Kiadó, 1990, Budapest)

„A párka elérte a bárpultot, és rövid időre megpihent, a csapos bandzsaságát megkoronáztatva. Majd sebesen befejezte a körutat, és tapsvihar közepette visszaérkezett Edwinhez, egy gyapotbála-alakú lány közvetítésével, aki sután pukedlizett.

- Oda se figyelj drágaságom - mondta a nőszemély.

- Hadd nevéssenek, ha akarnak. Én nagyon csípem a kopasz férfiakat. - Elég csinos volt, habár rezes tetőtől talpig: rézbőrű arc, rézszínű haj, melynek fürtjei mereven elálltak fejétől, melle rézkeménységet sejtetett a mustárszín pulóver alatt. Igazán kedves volt tőle, hogy ezt mondta. Edwin kiment a klub elé és körülnézett. Nyomuk sem volt. Talán taxiba szálltak. Vagy betértek valami közeli ivóba. Strapás és szeszgőzös feladat a feleségkeresés.

Ami azt jelenti, igen soká tartott, míg végigjárta az ivókat, márpedig egyre jobban szorította az idő. Rövidesen, mire a negyedik csapossal is tárgyal, lejárt. Az első három helyen. Sheilát keresve, ledöntött három dupla whiskyt, zsebre vágott három csomag Seniort, és háromszor négy font tizenkét shilling és egy penny visszajárót. Míg a jó pénz egyre növekvő halmát becézgette zsebében, eltöprengett, hogy miért is keresi Sheilát. Azután eszébe jutott: mert szereti. Ez az, szereti. Tudta, hogy van valami oka.

- Vedd le ezt az izét a fejedről - kérte a rézbőrű. - Nélküle sokkal jobban nézel ki. Becsszóra. Imádom a kopasz férfiakat. - A csapos zárórát kakukkolt, a nő a bárpultnál állt. - Na még egyet - mondta. - Azt iszom, amit te, drágaságom, és vegyél egy üveg valamit, elvisszük....”

A Gépnarancs

Regényünk főhőse az egykori javítóintézetet is megjárt, lakótelepi, fiatalkorú Alex, a tettei ellenére mégis értelmes vezére egy huligánbandának. „Igen feszes fekete nadrágot” és menő bakancsot viselnek, amellyel „nagyokat lehetett rúgni”. Az Állampárt korszakát éli az ország. Merev szabályok, lekorlátozott lehetőségek, „robotoló” munkástömegek. Szürke sivárság mindenütt. Aránylag a megvalósulás felé halad „gyönyörű képességünk, a rend”. De főleg éjszaka, a gettószerű panel negyedekben, a sikátorokban tombol az erőszak, főként fiatalkorú galerik randalíroznak, garázdálkodnak, gyanútlan járókelőket vernek félholtra, kifosztva, megalázva őket. („Nem baj, ha fiatalabb, akit verek, az se, ha idősebb, az se, ha gyerek! Néha nem is tudom, hogy miért rugdosom...” - underground zenekar dalszövege Magyarországról). Ezen kedvtelésnek hódol nap, mint nap Alex négytagú galerije is. Nem a meggazdagodásért vagy kimondottan az úgynevezett anyagi haszonszerzésért rabolnak, még csak nem is azért, mintha a bűnözést mintegy életformaként, azaz „szakmaként” élnék meg. A kilátástalanság, céltalanság és a megnyomorított társadalmi keretek ketrecében való gőzkieresztő tombolás ez. A bandák egymás között - és néha azon belül is - háborúskodnak („A rohadt popper kölyköt félholtra vertem...” - igen, ez megint Magyarországról...) Mígnem, ahogy lenni szokott, „eltörik a korsó”: egy rablásnál Alex megöl egy idős hölgyet. Barátai már a balhé közben cserbenhagyják, melynek következtében lebukik. Kék lámpa. Vallatás. Bíróság. 14 év letöltendő. Kedvezményes szabadulás fejében felajánlják Alexnek, hogy legyen első alanya egy bizarr, új kísérleti programnak, amelyben egy eljárás keretében kiiktatják a delikvensből a bűnözés, pontosabban az erőszak iránti hajlamot. Alex boldogan vállalja. A börtön lelkészében súlyos lelkiismereti válság támad az eljárás iránt. Van-e jogalapja az embernek az Isten alkotta rendbe belenyúlni, oly módon, hogy megfosztja az egyes embert a szabad akaratától, a döntési szabadságától jó és rossz között, alternatíva nélküli géppé degradálva ez által az egyént? A börtön felső vezetése egyszerűen átvágja a gordiuszi csomóként tornyosuló morális kérdést: a szabad akaratból kifolyó döntés abban nyilvánul meg, hogy Alexnek van választási lehetősége, hiszen ő a jót választotta, azzal, hogy aláveti magát a kezelésnek, mert jó útra akar térni. Kézenfekvő logikának látszik.

Maga a beavatkozás is egyszerű elméleti alapokon nyugszik. A kulcsszó az asszociáció, a képzettársítás. Alexxal először egyes személyekhez kötődő rettenetes kegyetlenségű, véres bűncselekmények filmkockáit vetítik, egyidejűleg injekcióval olyan anyagot juttatnak a szervezetébe, amelytől rosszul lesz. A cél, olyan beidegződést elérni ezáltal a szervezetben, hogy a bűncselekménynek már a gondolatától, sőt a személyétől független látványától is fizikailag rosszul legyen az egyén. Később második világháborús kegyetlenkedésekről következnek a filmek, hogy az egyén az intézményesített rosszal is szembesüljön. „Természetesen” a szörnyű példák nem a szövetségesek háborús bűntetteihez kapcsolódnak, hiába, itt az örökérvényűként leszögeztetett rossz elkülönítése az eszményi cél... A kísérleti skálához mellesleg hozzácsapnak bizonyos zeneműveket, mert hát kimutatták, hogy bizonyos zenei irányzatok, illetve zenék és dallamok kihathatnak az agresszióra. De legalábbis mindenképp serkentőleg hathatnak és aktivizálhatnak bizonyos energiákat és ugye, a kisember ne nagyon akarjon itt különösebb emelkedett lelkiállapotba kerülni, mert hát annak még akármilyen vége is lehet... Efféleképpen kombinál és aggódik a politika. („feketebárány” együttesek) A kísérlet sikerül, vakuk villannak, újságírók siseregnek, Alex szabadul. Közben eltelt két év (pl. 1989-1991, na persze csak abból a megfontolásból, hogy ez egy jövőben játszódó regény) és az Állampártból Kormánypárt lett, úgy feltűnésmentesen, csak semmi forradalom... A Kormánypárt tetszeleg önmaga dicsőítésében, hangzatos programok hangzanak el, elkezdődött a nagy project a bűnözés megszüntetéséhez, megint valami „aranykor” közeleg.

De Alex a kinti világban egyre rosszabbul lesz. Találkozik egy régi áldozatával, aki felismeri. Vénemberek és öregasszonyok verik össze, mert ugye ő már erőszakra képtelen. Csakhogy nemcsak az agresszióra való hajlamától szabadult meg, hanem az egészséges önvédelmi reflexeitől is, az ellenséges külső tényezők már akadálytalanul söpörhetnek át rajta. Alakul a mindenkori zsarnokságok ideális embermasszája, az ellenállásra képtelen munkagépek üveges tekintetű légiói. Aztán az előbbi esethez kiszállva a rendőrök is összeverik. A rendőrök, akiket a hatalom egykori jókötésű, galerit járt keménygyerekekből is toboroz, mintegy zsoldos seregként, köztük van az egyik ellen galeri ex-vezére és egykori buta és primitív bandatársa is. Ütni tudnak, nekik nem kell átlátni semmilyen magasabb szintű politikai összefüggést, sehol, semmikor.

A félholtra vert Alex véletlenül egy szintén korábbi áldozatához menekül, akit történetesen szintén összeverték és a feleségét megerőszakolták, aki ebbe belehalt. A férfi egy író, a filozofikus elmélkedésű Gépnarancs című regénybeli könyv szerzője, Alexet nem ismeri fel, mert akkori tettüket álarcban követték el. Az író nagy idealista és humanista, titokban a rendszer ellen szervezkedik. Felkarolja a szétesett személyiségű, borzasztóan szenvedő, egyre depressziósabbá váló Alexet, az egykori bakancsos huligánt a rendszer ellen akarja faltörő kosként bevetni, a kormány bűneit elrettentő példaként illusztrálva személyével, ezáltal feltüzelné a tömegeket. Az író és baráti köre a szabadságról és a humanitásról áradoznak, de mikor Alex egyfolytában azt kérdezi, hogy vele és a gyógyulásával mi lesz, mintha meg sem hallanák. És itt lóg ki az a bizonyos „lóláb”. Alex csak eszköz. Az ő céljuk pedig a hatalom, a többi csak szemfényvesztés. És folytatódna minden, vagy kezdődne előlről minden ugyanúgy, a tolongás a politikai húsosfazék körül. Valószínűleg. (Mintha már láttunk volna erre is példát kicsiny hazánkban, hogy kisstílű politikuskák egy bizonyos szubkultúrát önön „játékaikra” akartak felhasználni...)

Mindenképp megemlítendő, hogy mikor az író szembesül, azzal, hogy Alexék erőszakolták meg annak idején a feleségét, az addig a bűnözők emberi jogai mellett is élharcoskodó széplélek őrvongva akar Alexen iszonyatos bosszút állni. Mert ugye mindjárt más a „baba fekvése”, ha saját magunk vagy szeretteink az áldozatok, ismerős a hétköznapiakból ez is, igaz?

Alex közülük is elmenekül, végső kilátástalanságában kiugrik egy emeletes ház ablakából, de túléli, kezét-lábát törli. A kórházban másrészt a kormánypárt közbenjárására kikúrálják Alexből az előző terápia reflexeit. Meggyógyul.

A Kormánypárt részéről nem új a taktika, ezt úgy hívják a politika nyelvezetében, hogy: kifogni a szelet az ellenfél vitorláiból. (A szigor számottevően nem enyhül, de bizonyos tűrés-határon belül mérséklődnek a módszerek.)

A záró sorokban Alex a régi törzshelyeken már egy újabb generációból való újdonsült galeri társaival ücsörög, de a gondolatai már másutt járnak. Már nem vedeli a töményt, inkább sört kér. Fiatalabb társai dorbézoló terveire már nem tud beindulni. Feleségről, gyerekről mészlik titokban. A majdani fiára, akinek majd mindent elmesél, hogy ne kövesse el ugyanazokat a hibákat, mint ő, pedig valószínűleg némelyeket elfog és a fiának a fia is elfogja. Nem, ne értsük félre, Alex nem feltétlenül egy kispolgár lesz, nem valószínű, hogy abban a lehúzó értelemben beáll a sorban, ahogy mondani szokták, de mindenképpen felnőtt.

Bár ezek már nem kimondottan Burgess sugallta gondolatok, de az eljövendő lázadóknak és azoknak a leendő kívülállóknak, akik ma még talán kisiskolások, nem szükséges megmászni az annakidején - nevezzük így - a huligánkorszakkal induló bizonyos szubkulturális számárlétra fokait. Az idő kérlelhetetlenül túlhaladt ezeken az éveken. Egy letűnt korszak. A lázas '80-as évek elmúltak. A lázadásnak az óta már vannak kifinomultabb és minőségi megnyilvánulási formái is. Törekedjünk ezekre.

Lehet, hogy valaki majd legyint, hogy Burgess remek regényébe beleerőltetek dolgokat, de számomra ezeket a gondolatokat elevenítette fel a regény.

Okvetlenül meg kell említenem még, az átfogó ismertetés kedvéért annyit, hogy van igazság abban, hogy egyszer talán minden tanult dolognak hasznát lehet venni. Értem ez alatt az általános-, majd inkább a középiskolai orosz nyelvi tanulmányaimat (igen, én még az a generáció vagyok), mivel Alex és társai nyelvezete egy orosz nyelvi alapú zsargon, amely egy igazán színes és sajátos nyelvezetet ad a műnek, a nyelvi ismeretek nélkül is a közérthetőség határán belül.

Andriska István

Az orosz Párizs

Mulatságos, szórakoztató, pokoli

Utazzon a Holnapföldjére!

A kötet az Helikon Kiadó nagy találománya, szerzője hihetetlenül mulatságosan, jól pergő anekdoták révén mutatja be nekünk a Szovjet Birodalom eszméiből és gyakorlatából való kiábrándulást, melyet azonnal követ az amerikai gyakorlat utáni sóvárgást követő kiábrándulás. Szolzsenyicin bölcsessége keveredik Vonnegut látásmódjával, az elbeszélő mód pedig egy jól feltunningolt Kerouac prózára emlékeztet, melyben a szerző gondosan ügyel arra, hogy végig sziporkázóan szellemes legyen. Az ÉV KÖNYVE DÍJ második fokozata. Gratulálok! Minden elemzés csak rontana a dolgokon, következzen a nagy mesélők nagy utóda: Wladimir Kaminer.

Az orosz Párizs

Az orosz Párizs nem él többet öt évnél. A hetvenes évek végén egy dörzsölt holland újságíró oroszországi útja során rábukkant néhány fényképre, egy fiatal fejnő mutatta neki őket a kolhozban: a lány az anyjával, a Szovjetunió érdemes fejnőjével az Eiffel-torony alatt állt és a kamerába mosolygott. A hollandnak gyanúsán szocialistának tűnt a fotókon látható Eiffel-torony. Lerohanta a naiv fiatal nőt, és végül a fényképekért cserébe felajánlotta neki értékes, egy tehenészetben azonban teljesen haszontalan diktafonját. A holland „külföldi nyelven” beszélő gépként, a technika igazi csodájaként magasztalta a készüléket és gyakorlatilag kitépte a lány kezéből az Eiffel-tornyos képeket.

Az egyik fotó azonban néhány hónap múlva egy holland újság tárcarovatában jelent meg. Bár akkor Nyugaton senki sem hitte el a képhez fűződő történeteket, egyszerűen viccnek tartották az egészet. Az állambiztonságiak akkori főnöke, Andropov azonban a legkevesbé sem találta szórakoztatónak a külföldi lapban megjelent fotót. Parancsba adta, hogy a legrövidebb időn belül bontsák le a „Párizs-objektumot”, az utolsó tégláig. A védelmi és belügyminisztérium több építőmunkás-brigádja részt vett a francia főváros lebontásában. Gyorsan kellett végezni a munkával, úgyszólván egy éjszaka alatt.

Szemtanúk beszámolója szerint a biztonsági szolgálat több pénzt költött Párizs eltüntetésére, mint annak előtte a felépítésére. Mindennek tetejében a lóhalálában végzett bontási munkálatok során sok értékes tárgy elkallódott. Gyakorlatilag az egész párizsi felszerelésnek lába kelt, egyebek közt több mint ötszáz Philips márkájú televízió, több száz hűtőnek, jó néhány járműnek, egy csomó ajtónak és ablaknak. A legszigorúbb ellenőrzés ellenére még egész házak is eltűntek. Egyszóval mindenki annyit lopott, amennyit csak bírt. Az állambiztonsági főnökök azonban nem jártak utána a dolognak, csak el akarták temetni Párizsukat, hogy minél gyorsabban feledésbe merüljön az egész história.

A város pusztulása utólag kedvező hatást gyakorolt a délorosz sztyeppe számos falujának építészetére. Az utazók minduntalan elcsodálkoztak egyik-másik disznóól mutatós üvegajtáján és szokatlanul széles ablakain. Még tíz évvel később is ott hevert Inozemcevo közelében az egyik kanyarban a ledöntött, négy méter magas, letört mutatójú Big Ben. A helybeliek körében a környék egyik legnagyobb nevezetességének számított. Bár minden lakos úgy tett, mintha fogalma sem lenne róla, honnan származik a különös tárgy, a nép ajkán ironikusan a „letűnt idő emlékműveként” élt a hatalmas óra.

Kerekes Tamás

A kiadó előszava

Úgy tartják, az utazás műveltté teszi az embert. Ha írunk az utazásról, az is műveltté teszi - az otthon maradottakat, akik csak álmodni mernek a széles világról. Wladimir Kaminert mindig is vonzotta a messzeség, mert, ahogy ő mondja: „Ott, ahonnan én származom, az élet alkalmatlan az életre.” Ilyen utazásokról szól ez a könyv. Wladimir Kaminer 1967-ben született Moszkvában, jelenleg évek óta Berlinben él, ahol a kulturális élet meghatározó, jellegzetes alakja.

Wladimir Kaminer: Utazás Tralalába
helikonkiado.hu

A Cosa Nostra

Al Capone nem lehetett volna tag

John Dickie: Cosa Nostra

Az olasz maffia története

A „maffia” csak egy a szavak hosszú sorából - mint a pizza, spagetti, opera, lottó - amelyek az olaszból kerültek át a világ számos nyelvébe. Szicílián és az Egyesült Államokon messze túl sokfelé használják a bűnözőkre, holott szigorúan véve, csak ezeken a helyeken működött - fókuszálja a mondandót a szerző. „Léteznek más bűnszövetkezetek is Dél Itália különböző területein, és néha valamennyit „maffiának” nevezik: Pugliában a Sacra Corona, Nápolyban a Camorra, ami még idősebb is a maffiánál. Ám erőben, szervezettségben, sikerességben egyetlen más bűnszövetkezet sem közelíti meg a maffiát. Nem véletlen, hogy ez a szicíliai szó terjedt el széles körben. A kötet óhatatlanul foglalkozik Lucky Luciano és Al Capone pályafutásával (nem is lehetett volna tagja a maffiának!), mert a szicíliai maffia történetét aligha lehetett volna elmondani a belőle sarjadt amerikai nélkül. Az elmúlt évszázadban az Egyesült Államok termékeny táptalajt jelentett a szervezett bűnözésnek, ennek ellenére a bűnözőknek csak egy része tagja a maffiának.

A szicíliai maffia pénzt és hatalmat akar, e célból büntetlenül öl embert, s eközben úgy szervezi meg magát, mint ami egyesíti az árnyékhatalom, a törvénytelen üzleti vállalkozás és a szabadkőművességhez hasonló, hallgatási, titoktartási fogadalommal védett, titkos társaságok jellemzőit. A Cosa Nostra olyan, mint egy állam, mert igyekszik megszerezni egy terület uralmát. A maffia, mint szervezet, engedélyével minden család árnyékhatalomként parancsol a területén élő embereknek. A védelmi pénz ugyanaz a maffiának, mint az adó a törvényes kormánynak. A különbség abban áll, hogy a maffia igyekszik megadóztatni minden gazdasági tevékenységet, legyen az törvényes, vagy törvénytelen: a kiskereskedő és a betörő egyaránt fizeti a pizzo néven ismert sápot. Előfordul, hogy a maffiózó egyszerre védi az autószaalon tulajdonosát, meg a bandát is, aki kirabolja. Így a maffia az egyetlen csoport, amely nyertes lehet. Az államhoz hasonlóan fenntartja magának a jogot, hogy döntsön alattvalói életéről, haláláról. A Cosa Nostra üzlet, mert haszonra törekszik - megfélemlítés által. Ám „kormányzati” tevékenységéből ritkán tesz szert nagy haszonra. A védelmi pénzekből származó profitot rögtön visszaforgatja, hogy fönntarthassa gyilkolási képességét: ügyvédek, bírókat, újságírókat, politikusokat, egyszerű munkásokat vásárol meg, és támogatja azokat a maffiózókat, akik olyan balszerencsések, hogy börtönbe kerültek. A maffia cégjelzése ott van minden üzletben, az építkezési csalástól a dohánycsempészetig. Általános szabály, hogy minél alattomosabb, erőszakosabb egy piac, és minél nagyobb hasznot hajt - legnyilvánvalóbb példája a kábítószer csempészete és terjesztése - annál jobban jön az üzletben részt vevő maffiózóknak, hogy világszerte vérfagyasztó hírnek örvendenek.

A Cosa Nostra zártkörű, titkos szervezet, mert nagyon körültekintően kell kiválogatnia tagjait, és a tagság előnyeért cserébe szigorúan korlátoznia kell viselkedésüket. Titoktartás, engedelmesség, irgalmatlanság: ezek a fő követelmények.

Bár Olaszországon kívül mindenki tudja, vagy legalábbis tudni vélte, hogy mi a maffia, elképesztő módon csak 1992-re sikerült megismerni a teljes igazságot. Miért maradhatott egy bűnszövetkezet ilyen sokáig ennyire hatalmas és nehezen megismerhető? Azért, mondja John Dickie, mert megfélemlítette a tanúkat, összezavarta vagy lefizette a rendőröket, bírákat. A múltban gyakran előfordult, hogy a hatóságok és nyomukban a történészek nem tehettek mást,

mint összeszámolták a halottakat, és törték a fejüket, hogy milyen furcsa logika rejlik e mészárlás mögött. A probléma azonban mélyebbre nyúlik: az olasz kormányzási rendszer szívéig. Az olasz állam több mint száz évig enyhén szólva rendkívül hanyagul kezelte a szicíliai maffiát. A könyv megírásának idején Olaszország hétszeres miniszterelnökét, Giulio Andreotti szenátort letartóztatták, mert a maffia segítségével megszervezte egy öt zsaroló újságíró meggyilkolását. Egy másik híres maffiaügybe egy hirdetési ügynökség vezetője keveredett bele, aki 1993-ban megalakította a Forza Itáliát, a médiacézár és volt miniszterelnök, Silvio Berlusconi politikai pártját. A maffiatagok félelmetesen tudják tartani a szájukat: Mielőtt bűntársai ellen vallott volna, Buscetta egyszer három évet töltött el egy cellában egy „tiszteletreméltó” férfiúval, aki nem sokkal korábban végrehajtotta a parancsot és megölt egy harmadik maffiózót. Ez a maffiózó közeli barátja volt Buscettának. A két ellenség egyetlen rossz szót sem mondott egymásnak a három év alatt, sőt még a karácsonyi vacsorájukat is közösen ették meg. Buscetta már tudta, hogy cellatárást halálra ítélte a Cosa Nostra, az nem világos, hogy vajon a másik tudott-e elítéltetéséről. Szabadulása után annak rendje-módja szerint meggyilkolták.

A kötet vezérfonala a maffia és az olasz politikai rendszer megfeleltetése, noha a maffia nem azonos a politikai protekcionizmussal. 1882-ben Olaszországban kiterjesztették a politikai választójogot, megkezdődött a tömeges politizálás kora. A választások megrágultak, ára lett a szavazatoknak. Ugyanez az idő hozta el a lehetőséget a politikusok és a maffiózók számára. A szerző beilleszti a maffiát az ország történelmébe. Ebből a szempontból Olaszország Magyarország karikatúrája: 1998-ban bezárták a két legnagyobb olasz hitelintézetet. Kiderült, hogy a pénznyomásra jogosult bankok egyike, a Banco Romana, milliósámszámra hamisította a lírát, amelyre a valódi bankjegyek sorszámát nyomta. A készpénz vezető politikusok kezébe került, kik ebből saját kampányukat finanszírozták. A szerző számtalan bizonyítékot talált és publikált, miszerint maga az olasz korrupt politikai rendszer járult hozzá, hogy a mai napig fennmaradjon a maffia. Ám a szerző nemcsak a maffia legnagyobb alakjaival foglalkozik, hanem azokkal is, mint pl. Sangiorgi rendőrfőnök, akik a maffia ellen küzdöttek. A korrupció akkori mértékéről árulkodik, hogy Sangiorgi főnöke, a főügyész azt írta a főnökének, a belügyminiszternek, hogy „amióta ellátom hivatalom, még sohasem találkoztam a maffiával”. A szerző feltárja a maffia kapcsolatait a kezdeti szocialista és fasiszta mozgalomhoz. Mussolini átmeneti sikereket ért el a maffiával szemben, ám a szocializmus gyűlölete pl. egységbe fogta a katolikus egyházat és a maffiát is.

John Dickie legendát oszlat, amikor beszámol, hogy a valóságban segítette-e a maffia a szövetséges csapatok szicíliai partraszállását, és az is meghökkentő, hogy a rigorózus szicíliai szabályok szerint Al Capone, Olaszországban aligha lehetett volna a maffia vezetője, de hogy miért, azt inkább olvassák el.

„A Cosa Nostra a szicíliai maffia lebilincselő története a világ leghíresebb és legtitkosabb, a legtöbb félreértésre okot adó bűnszövetkezetéről. A maffia titkos társaság, melynek hatalma egyes egyedül a gyilkosságokból ered. Az embereket megölni, majd eltakarítani őket - ezzel a borzalmas, ám igen egyszerű módszerrel dolgozott a szervezet. John Dickie a legújabb kutatások döbbenetes tényeit felhasználva írja meg a Cosa Nostra történetét a 19. század elejétől a 2000-es évek elejéig. Megeleveníti azoknak a férfiaknak és nőknek a történetét, akik a maffia árnyékában éltek és haltak, s bemutatja a legkülönbözőbb híres figurákat is. A Cosa Nostra lenyűgöző történet, amely a szerző atmoszférateremtő erejét és a krimiszerzőkéhez hasonló feszültségkeltő képességét igazolja.”

A kiadó fülszövege

Az elszegényedés művészete

Hosszú távon mindannyian halottak leszünk, rövid távon pedig egyre többen szegények.

„Egy elegáns lokál előtt kitartóan koldul egy béna ember éjfélig. Kivágódik a Moulin Rouge ajtaja, és egy kövér, szmokingos ember jön ki rajta, ezüstboával és rókával díszített konzum-hölgyével.

- Éhes vagyok - mondja esdekelve a koldus.

- De jó magának - mondja a gazdag ember, kezét sajgó gyomorfekélyére szorítva.”

A boldog Monarchia békés napjaiban még nálunk is lehetett stílusosan nyomorogni. Szép Ernő és Szomory Dezső, pénz híján, az Est lapok szerkesztőségében fejfájáscsillapító labdacokban kártyázott egész éjjel. Boldog idők. Később Orwell tűzi ki nem is oly utópikus célját: napi hat frankból megélni egy nap. Persze ő már megjárta a párizsi és londoni hajléktalanszállókat. Azt hiszem e kötetét a Cartaphilus magyarul is kiadta. (Wigani móló)

Ferenc József megdorgálja Rudolf trónörökös, mert egyszerre két kalapot csináltatott. Éhező-művészek (Összművészet! - Kerekes Tamás) komoly karriert csináltak. Szomory kitartóan koplal, és József Attila talán egész életében éhezik. Barátaim ebédmeghívása elől - a különböző címkékkel ellátott, külön a számomra gyártott megszorító csomagok miatt - kitérek. Az éhes has becsapására nyeldekelt több liter vizet később az ember sugárban hányja ki. Pedig pedigrés iskolába jártam. Apám gyomorrontások idején biztatott, én könnybe lábadt szemmel hallgattam: „Szorítsd össze a fogad, fiam, hogy a sűrűje bennmaradjon.” És az egyébként dupla kulccsal elzárt spájzban a fölakasztott tábla szalonnát Apám tintaceruzával és vonalzóval gondosan beosztotta: hétfő, kedd, stb. Még ma is megvan az 1973-ban Velencében vett fehér ingem. Igaz, azóta egyszer egy gondos varrónő, nagymamám, megfordította kopott gallérját.

A szerző iskolája: - „Ifjúkoromban gyakran jártam Magyarországon, még a nyolcvanas évek elején is. Mindig mély benyomást tett rám, egyszerűen lenyűgözött, ahogy az itthon maradt rokonaim kitartottak, hihetetlen eleganciával éltek az életüket. Nagybátyám, Nyáry Zsigmond például hétfős családot navigált egy kétszobás lakásban. Ez a lakás minden éjjel alvótáborra alakult, nappalra meg egy kis palotává vedlett át. Összepakolták, eltüntették a matracokat és Zsigmond nagybátyám ott trónolt tökéletes eleganciában, nyakkendőben, viseltes tweedzakójában a szalonban és elnökkölt. Lenyűgözött, hogy mennyire nem hagyták magukat leigázni, megalázni. Örökre megőrizték az önérzetüket, a lelki függetlenségüket, a büszkeségüket, így aztán sosem hatottak szegénynek még a legsötétebb tényleges nyomor idején sem. Az én családom persze minden vagyonát elvesztette a második világháború után, de ennek nem kell feltétlenül szerencsétlenséget jelentenie egy család számára. Ezt fejtegetem a könyvemben is. Szerzőként a legnagyobb példaképem Vlagyimir Nabokov, aki tehetős szentpétervári család sarja volt, és az egész életét lepkegyűjtőként vagy playboyként élte volna le, ha nem kényszerül a menekültek keserű kenyerére Berlinben, ahol tanításból élt és írni kezdett. Ha nem szegényedik el, sose írja meg a Lolitát. A szegénység ugyanis kreatívvá teszi az embert, tehát előny, lehetőség kovácsolható belőle. Persze ezzel is vigyázni kell, szegénységen itt nem azt a végső állapotot értem, amikor már nincs mit enni, nincs meleg ruhánk, nincs fedél a fejünk fölött. Én a nélkülözhető jólét hiányát értem szegénység alatt.”

„Végére is a természeti erőforrások szűkülése miatt - a nem is olyan távoli jövőben - mindannyian lényegesen szegényebbek leszünk. A stílusos elszegényedést azonban tanulni kell” -

vázolja fel jövőképét Schönburg. Az eredetileg 2005-ben megjelent, Németországban nagy sikereket elért, nálunk pedig a Holistic Kiadó kiadásában megjelent kötet ehhez a tanulási-belátási folyamathoz kíván a maga, sokszor derűs módján hozzájárulni.

„Már jó ideje nem számít kiváltságnak, ha valaki gazdag” - mondja a szakavatott szerző iróniába mártott tollba írva az ízléstelen újgazdagokról, de a gazdagság látszatával kecsegtető olcsó utazási lehetőségek teremtette tömegturizmus és a tömegtermeléssel létrehozott, ígéretes bővlikből és kacatokból összehordott tárgykultúra világáról is. „Az elszegényedők ellenben egyfajta avantgárdot képviselnek” - folytatja, s ő ennek a mozgalomnak az őszinte csodálója, már ha sikerül az elszegényedést erénnyé kovácsolni, s művészi életvitelt, életsílust kerekíteni belőle. Példaképei a nagyot bukott és minden vagyonukat elvesztő, sokszor a legkisebb, leglehetőbb foglalkozásoktól sem visszariadó orosz, angol és magyar nemesek - a „szegénység hősei”. Schönburg maga is egy nagy múltú német grófi család sarja (s hogy legyen magyar szál is: Széchenyi István ükunokája), aki a kalandos családtörténet egyik fejezeteként a nem túl jó hírű Berlin-Kreuzberg-ben találja magát családjával, munkanélkülként.

Az az ember, aki legjobban a pénzéhez kötődik, annak nincsenek barátai, de még hazája sem. Külföldi bankokba, offshore paradicsomokba menekíti a pénzét, és ha kell, utána is megy lakni, mert nem bírja elviselni, hogy itthon esetleg több adót kellene fizetnie, ami persze semmit sem változtatna az életszínvonalán. Nagy rabszolgaság a sok pénz. Alexander von Schönburg **Pénz nélkül gazdagon, avagy a stílusos elszegényedés művészete** című könyvében felhoz egy példát egy ismerős házaspárról, akik St. Tropez-ban vettek egy szép házat, hogy ott töltsék majd öreg napjaikat nyugalomban, csendesen. Ezzel szemben a két ember valójában úgy él ott, mint egy börtönben. A ház ugyanis tele van értékes műtárgyakkal, a bejáratnál egy Giacometti-szobor áll, az étkezőben egy Renoir, a nappaliban egy Picasso-kép függ a falon, és a biztosítótársaság csak azzal a feltétellel kötötte meg a biztosítást, hogy valaki mindig legyen otthon, és a házra napi 24 órában biztonsági őr vigyázzon. Az egyszerű, boldog élet luxusát, amire pedig annyira vágyakoztak, nem engedhetik meg maguknak.

(Krúdy Tamás)

PÉNZ NÉLKÜL GAZDAGON - AVAGY A STÍLUSOS ELSZEGÉNYEDÉS MŰVÉSZETE

A kevesebb mindig több - Alexander von Schönburg elegánsan szellemes kiáltványa a konzumőrület ellen, egy tartalmasabb életért!

„Családom évszázadok óta jár az elszegényedés útján, ezért természetesnek tartom, hogy ilyen időkre, mint amilyenek a mostaniak, néhány jó tanáccsal szolgáljak” - írja bevezetőjében a szerző, Széchenyi István ükunokája.

A tartalomról: A spórolás szükségességéről, Méltósággal pénz nélkül, „Menjünk, együnk egy jót” - és egyéb csökevények, Az újszegénység bája, Védőbeszéd a média lomtalanítása érdekében, Boldogságra nevelés - fogyasztási kényszer nélkül, Vásárlás teljes elbutulás nélkül, Amiért a pénz nem boldogít, Dolgok, amelyek valóban gazdaggá tesznek.

A Der Spiegel bestsellerlistájának élén!

Kerekes Tamás

www.holistic.hu
book@holistic.hu

Szerelem

Az autodidakta végzete Az öröknaptár feltalálója

Noha olyan időzavarban vagyok, mint féllábú egy seggberúgó-versenyen, Gárdonyira mindig szakítanunk kell időt. A kánon rezdül egyet. Mint egy d-dúrra hangolt pezsgőspohár.

Apja az Országos Főtébolyda főgépésze, egy darabig. A Ziegler famíliából származó Gárdonyi családi legendáriuma szerint Luther Márton anyja is Ziegler lány volt. Kemény család. A nagyapa egy dorgálásra, a legidősebb fiú, nyakába kötött szerszámosládával meg sem áll Bécsig, az utat gyalog tette meg. A nagyapa nevéhez több szabadalom fűződik (az acélzománcozás új módja, az önélező eke stb.) Később a szabadságharcban hadnagy a halálfejes légiónál. A magyar honvédelem legnagyobb fegyvergyárosa volt. **Tanuljatok szegények lenni** - intette fiait. Nem rémíti meg Sályon a népi legenda, miszerint, aki fehér lovat lát álmában, nem éri meg a következő esztendő. Diákkorában merész kémiai kísérleteivel hívta fel magára a figyelmet. Az asszimilációt elősegítendő, apja egy Constantinus-féle bronzérmét adományoz az iskolának. Korán jelentkezik humora. Maga által szerkesztett diáklapjában megjelenik egy felhívás: „Milyen messze van Makó Jeruzsálemtől? Első díj: egy használt levélbélyeg. Utolsó díj: Répássy János összes költeménye. (Professzora volt a jeles úr).

Segédtanítóként megtapasztalja a szegénység évadát a pokolban. Szalmazsákon hál a tanteremben, köpönyegébe burkolva. Amikor kifundálja az öröknaptárt, principálisának küldi el, hogy 3301-ig használja. Diákjai számára új ábécéskönyvet írt. Az ellentmondásos irodalomtörténet ellenére, ragaszkodom a tényhez, hogy első felesége a vértanúhalált halt, szabadságharcos miniszter, Csányi László rokona volt. Első önálló kiadványa a Néptanítók Naptára. Szenvedélyes sakkmester és több újság sakkrovatának szerkesztője. 1912-ben kerül felesége, Gizella, az irgalmasok kórházába, mint gyógyíthatatlan elmebeteg, s a kórház haláláig nem hagyja el. Számomra az is kedves, ahogy megírta a **Tanítók Miatyánkja**-ját.

Vitába keveredik Trefort miniszter úrral. Érdekes lehet, hogy a könnyed tollú szerző bírálja az ország hitelfelvételeit, mert kimutatja, hogy azok az országház és a irályi palota építésre mennek el, s ebből szubvencionálják a kormánypárti lapokat is. (Nincs új a nap alatt - Kerekes Tamás) Nyelvművelő újságja mellett időt szentel rá, hogy Trefort miniszter utódjának megüzenje, hogy a tanítást ne tekintse szalmának. Szegedre kerül, Mikszáth karolja fel. Kevesen tudják, hogy az **Írom a levelet Balog Máriának** c. dal szövege az írótól ered. S először Dankó Pista hegedűjén csendült fel. Jókaik egy kiállításon találkozik képeivel, és azt hiszi, hogy Gárdonyi festő. Az író azonban örömmel fizeti kedvtelésének árát: a koplalást. Az igényesebb olvasóimnak elárulhatom, hogy Sire Summary Robert álnév mögött írt ciklikus kalandregényei a filléres ponyva szintjén, szintén az egi remete művei. (Szegény Rejtő. - Kerekes Tamás) Bródy Sándornak köszönheti a Feszty család kapcsolatát, melyben Fesztyné néha egy kerítőnő szerepét is eljátssza. Felfedezi Pósa Lajos, majd később Ady Endre is. Ekkor robban be kitalált Göre Gábor figurájával az irodalmi köztudatba.

Az EMKE albumába ekkor írja: „**Ne politikából csináljatok hazafiságot, hanem hazafiságból politikát.**”

Parlamenti naplójának jegyzetei szállóigévé nemesednek. („Andrássy tudott a lehangosabban **halljuk**-ot kiáltani.”) Mosolyog, amikor a párizsi világkiállítás alkalmával kiírt irodalmi pályázatán egy francia hírlapíró az ő művével nyer. A plágiumpert megnyeri, a francia kormány kitünteti Gárdonyit. Megérinti a spiritizmus, a hittant lassan filozófiai cukrászatnak tartja.

Dante fordítása felkelti Babits figyelmét. Tervezett Dante körképének következménye, hogy lefoglalják mindenét. A millennium évében már rendszeres riportere, interjúvolója a miniszterelnöknek. Szorgalma mindent legyűr, Petőfi haláláról, gondos munka után, olyan hipotézist állít fel, amit majd később Dienes András igazol. A sejtelem és megfoghatatlanság egri környezetében született meg Ida regénye c. műve is.

Elég egy - maximum két - joint, és benne vagyunk a Bródy-Gárdonyi vitában, mely szívbe-markoló parancsot hagy rá az utódokra. Itt könnybe lábad a szemem. Juhász Gyula védi meg, hogy Gárdonyiban ne a turáni szellem védőbástyáját lássa a nemzeti-keresztény irodalmi kurzus. (Kánon, ha másoknak ez jobban tetszik - Kerekes Tamás)

A hűség és hűtlenség végtelenül kitágított keretei közt az Ida regénye a legkiforrottabb műve. Égető fénnel írt összefoglalását háromszori nekifutással kezdi. A mikszáthi alapot (dzsentricontra polgár) másféle magatartás kiindulópontjává teszi ebben a szívbe-markoló szerelmi históriát, mely egy apróhirdetésre épített kapcsolat érzelmi, anyagi gyökereit kutatja a kibomlásig.

www.lazikiado.hu
info@lazikiado.hu

A „virgonc templom egere keres esti cincogáshoz csinos egérkislányt” frivolitása mesze esik Gárdonyi nagyformátumú művétől. A férfi hős élettragédiája az, hogy művészi ambíciói elzárják őt a dzsentr életformától, A lányé, hogy a zárda lélekölő légköréből kikerült lányt vallásos gátlások kísértik. Így kerül két kivérzett ember egy fedél alá. Egy müncheni kitérő után, mely mellesleg alkalmat ad Gárdonyinak, hogy megfogalmazhassa kora művészeti törekvéseiről a véleményét, az történik, amire nem számítunk. Kötelesség ezt a művet elolvasnunk. Gárdonyi írói végrendelete ez, hisz a Ki-ki a párjával c. folytatásos sorozatát könyvformában már nem érte meg. 59 éves korában halt meg, Idejekorán. De felismerte, hogy az **egyetlen laterna magica a szeretet**.

„A boldogság órájának két mutatójára ez a két szó van írva: VAN és LESZ. A VAN a kismutatón van. A LESZ a nagymutatón. A nagymutatót a fantázia hajtja. A kismutatót a szeretet.”

Kerekes Tamás

www.marlonbrandy.nolblog.hu
thomaskerekes@msn.com

A kiadó:

Gárdonyi sokféle szerelmet látott, sőt maga is átélt. Sikerületlen házassága miatt a gyengébb nem ádáz ellenségének kiáltották ki, regényei és elbeszélései azonban meglepően új nőszemléletről vallanak. Az Ida regénye Gárdonyi pályájának legfordulatosabb, s minden vonatkozásban legérettebb alkotásai közé tartozik.

Ó Péter özvegy bornagykereskedő Ida lányát, szabados életformájának egyetlen akadályát, felnőtt koráig zárdában nevelteti. Ida nem sokkal tanulmányainak befejezése után fellázad a zárdai élet rideg embertelensége ellen, s ezért eltávolítják. Apja a hazaküldött lányon igyekszik minél gyorsabban túladni, s hirdetés útján férjhez kényszeríti. A kiválasztott férj, egy kényszerhelyzetben levő tehetséges festőművész, Balogh Csaba, a hozományból nővére birtokát akarja tehermentesíteni. Ida azon kikötését, hogy látszatházasságot kössenek, a férfi elfogadja.

A fiatalok esküvő után Münchenben telepednek le, ahol Ida idegenkedése lassan csökken, s kölcsönös ismerkedésük finom rezdülései, egyre erősödő, egymás iránti őszinte érdeklődésük megszabadítja őket szorongásaiktól, míg végül a két megsebzett lélek együttes vergődéséből lassan nyílt szerelem, sőt igazi házasság szövődik.

www.lazikiado.hu

info@lazikiado.hu

A gnóizistól Madonnáig

csarliparkőr

Az arianusoktól Madonnáig

RICHARD SMOLEY: Tiltott hit

A gnoszticizmus öröksége

www.goldbook.hu

info@goldbook.hu

Az esszénusoktól Madonnáig

Smoley nagy kalandra vállalkozott, amikor a rózsakeresztesek mozgalmát, Jung pszichológiáját, a New Age-mozgalmat és Madonna okkult vonzódását a kabbalizmushoz, mind-mind a gnoszticizmusból akarta levezetni. Ezt nyilván csak olyan elméleti alapállásból lehet elképzelni, hogy adva legyen a katolikus, ortodox egyház, mely kialakulásától kezdve minden benne, vagy mellette keletkező szellemi mozgalmat a gnoszticizmusból eredeztet. De itt kénytelen vagyok felhívni a figyelmet, hogy akkor a Frei Körp Kultur és Rudolf Steiner kimaradt. De hát az Istent sem terjesztették fel eddig Nobel-díjra. Talán, mert matematikus volt? Smoley úgy jár el az ideológiatörténettel, mint Bertrand Russel az európai filozófiával, melyet nagyvonalúan egy kalapba rak, amikor azt mondja, hogy az európai filozófiatörténet csak lábjegyzet Platonhoz. Itt jegyezném meg, hogy episztemiológiailag ugyan igaz kijelentés, hogy a kíváncsi ember megöregszik, de tapasztalati tény, hogy a nem kíváncsiak is öregszenek. De hogy? Ezt Smoley könyvéből pontosan kiolvashatni. Mindazonáltal mégis élvezetes volt olvasni, hogy Smoley milyen összefüggést lát a legkülönbözőbb modern szellemi áramlatok és a gnoszticizmus között. Az átlagembernek nyújtott segítség lenne, amikor Smoley kimutatja a hészükhiaazmus és a teozófia mögött rejlő, közös gnosztikus gyökereket? Ez csak akkor elképzelhető, ha elfogadjuk a bevezetőben azt a kijelentést, hogy az amerikai vallásosság maga a gnoszticizmus. De akkor miért maradtak ki a mormonok? A kötet hallatlanul izgalmas, most jöttem rá, hogy a számalom ingyen van, de az irigységért keményen meg kell dolgozni. A szerző megtette.

A kötet gondolati vezérfonalával hallatlan óvatosságom miatt csak részben tudok azonosulni, (vö: Gnózis - Kerekes Tamás) holott elismerem, hogy mindaz, amit Tamás evangéliumáról és Simon mágusról írt: megállja a helyét. Smoley ugyanis szembe megy minden platon receptióval, amikor azt állítja, hogy Platon ezoterikus volt, s nem idealista. Ebben egyedülálló Smoley könyve, aki még Origenészt is úgy interpretálja, mint aki az ördögökre is kiterjesztette a megváltás lehetőségét. A Sion rendet pedig prefasiszta képződménynek írja le.

Nem tucatkönyvet írt a szerző, az egészen biztos. Bármilyen szellemi áramlatról ír, biztos van valami odavetett megjegyzése, ami eltér a megszokottól. Ez viszont jó jel, mert a szabadkőművesekről, templomosokról, máltai lovagrendről szóló megszáporodott könyvek lényegében önmagukat ismétlik, míg Smoley finom, és általam is elismert különbségeket képes megfogalmazni a szabadkőművesség szerepéről a monarchikus Anglia és az Egyesült Államok demokratikus államrendjében betöltött szerepéről. Ennek a könyvnek nem érdemes elsikkadnia. Smoley föladata a leckét.

Kerekes Tamás

A gnoszticizmusról, a gnosztikus elképzelések folyamatosságáról és időközönkénti valamint helyenkénti újra felbukkanásáról, továbbá a gnózis lehetséges továbbéléséről szóló eléggé szépen összeszerkesztett munka. A hasonló témakörben írottaktól megkülönbözteti a viszonylagosabb elfogulatlansága és széleskörű ismeretekre való alapozottsága. (stat rosa pristina nomine)

Kik voltak a gnosztikusok? Tényleg eretnekek voltak? Vagy az antik idők legnagyobb vizionáriusai, akik bepillantást nyertek a kereszténység legmélyebb misztériumaiba? Honnan származtak? Voltak követők? Miért tagadta meg és taszította el őket a korai egyház? Miért bukkant fel újra és újra szellemi hagyatékuk a történelem során? Richard Smoley *Tiltott hit* című könyve elsőként tesz kísérletet arra, hogy átfogó, egyben közérthető képet adjon a gnoszticizmus titkos tradíciójának történetéről, amely számos formában és elnevezéssel, de túlélte az évszázadok viharait.

Richard Smoley az ezoterikus kereszténység szakértőjeként arra vállalkozik, hogy a kezdetektől fogva nyomon kövesse a gnosztikus örökség útját. A kiindulópont az Egyiptomban felfedezett *Tamás-evangélium*; majd elkalauzol bennünket a Római Birodalom gnosztikus közösségeibe, amelyek a II. század első felében éltek virágkorukat A gnosztikus örökség következő állomása a Közép-Ázsiában tetőző manicheizmus. A szerző bemutatja, hogyan és miért fojtotta el a gnosztikus eszmevilág szikráit a korabeli közgondolkodás. De annak is tanúi lehetünk, miként került el a gnózis, hogy feledésbe merüljön, és mi módon lett táptalajra több középkori keresztény irányzatban. A könyv kimerítően foglalkozik a titokzatos kathar mozgalommal, amelyben megújult erővel tört a felszínre a gnosztikus örökség. Megtudjuk, milyen szerepet játszott a kathar eretnekségben az udvari szerelem középkori hagyománya, és hogy milyen sorsot szánt az inkvizíció a katharoknak. S a történetnek ezzel még nincs vége. Smoley meggyőző erővel demonstrálja, hogy a gnosztikus örökség hosszú és viszontagságos folyamat eredményeképpen a modern éra szerves részévé vált. Köszönhető ez többek között a zsidó kabbalának, a szabadkőművességnek, William Blake költészetének, a XIX. századi amerikai teozófia intuitív meglátásainak és Carl Gustav Jung műveinek. Végül megismerkedhetünk azokkal a - második reneszánszukat élő - gnosztikus tanokkal, amelyek napjaink komolyabb vagy könnyedebb kulturális műfajaiban is jelentős visszhangra találtak. Az előbbire Harold Bloom kritikája, az utóbbira Philip K. Dick tudományos-fantasztikus világa szolgálhat eklatáns példaként. De Smoley ide sorol olyan népszerű hollywoodi filmeket is, mint a *Mátrix* vagy *A da Vinci-kód*. (lord Nazgul)

A SZERZŐ

Richard Smoley a Harvard és az Oxfordi Egyetemen végezte a tanulmányait, majd a nyugati spirituális tradíciókra specializálódott, a díjnyertes Gnosis folyóirat szerkesztőjeként tevékenykedett. A *Hidden Wisdom: A Guide to the Western Inner Traditions* társszerzője (Jay Kinney-vel), míg az *Inner Christianity: A Guide to the Esoteric Tradition* és a *The Essential Nostradamus* című műveket már önálló szerzőként jegyzi. Személyes kapcsolat: www.innerchristianity.com

A hosszú farok

Ez esetben nem a háziasszonyok álmáról lesz szó, hanem egy mélyen átgondolt, sokféleképpen dokumentált új piaci jelenségről, melyről az egyik legmélyebb, igazán elgondolkodtató könyvet írták, amelyet ez évben (2007) olvastam. Erről a könyvről sokat fognak még írni, vitatkozni a számokkal nem érdemes.

A könyv alapgondolata, hogy a zenei és könyvpiacra már nem annyira a népszerűségi mutatók körül forog a világ. A specializált kábelcsatornák elhódítják a nézőket az országos tévécsatornáktól. (A mű az USA-ban jelent meg először - Kerekes Tamás) A televíziós korszakban nagy nézettségű műsorokkal tudták biztosítani a gazdaságosságot. A széles sávú internet korában ennek épp az ellenkezője igaz. Rendkívül költséges és pazarló ugyanazt az információt szolgáltatni több millió embernek egy olyan hálózatban, amelyet pont-pont - azaz két pont közötti - kommunikációra fejlesztettek ki. Még mindig van igény nagy durranásokra a kultúra terén, de már nemcsak ezekből áll a piac. A sikeres művek most már a legkülönbözőbb méretű rétegpiacon mérhetetlen mennyiségével kénytelenek versenybe szállni, és a fogyasztók egyre inkább azt részesítik előnyben, amelyik a legszélesebb választékot kínálja. Lejárt már az az idő, amikor úgy gondolták, hogy mindenkinek megfelel ugyanaz, és helyére a sokféleség piaca lépett. A kötet erről a sokféleségről szól. A hagyományos médiát és a szórakoztatóipart a végtelenségig feldúlja, hogy a főáramlat kulturális szilánkok miriádjaire robbant szét. A szakemberek évtizedeken keresztül át csiszolták a képességeiket a válogatott sikerdarabok létrehozása, kiválasztása és elterjesztése terén, és erre kiderült, hogy a sikerdarab már nem elég. A minden más ebbe a kategóriába tartozik. Furcsa, hogy ezt a kategóriát számba sem vesszük. Végül is minden műfaj képviselőinek elsőpró többsége ide tartozik. A legtöbb mozifilm nem lesz kasszasiker, a legtöbb zeneszám soha nem kerül be a legjobb 100 közé, a legtöbb könyv nem lesz bestseller, és a legtöbb tévéműsor nézettsége nem is értékelhető, nemhogy főműsoridőben a képernyőre kerülne. Mindazonáltal sokukat világszerte millióan élvezik, csak éppen nem számítanak sikernek, ezért nem is jegyzik az alkotásokat. De ott vannak, ahová a korábban engedelmesen összetartó tömegpiac szétrajzik. A néhány, jelentős sikerből és jelentéktelen egyebekből álló, egyszerű kép most millió minipiac és mikrosztár zavarba ejtő mozaikjára hullik szét. A tömegpiac egyre inkább rétegpiacon tömkelegévé változik át. A rétegpiacon tömkelege mindig is létezett, de elérésük költsége csökkenőben van, a fogyasztók rátalálnak a rétegtermékekre, és a rétegtermékek rátalálnak a fogyasztókra - így hirtelen olyan kulturális és gazdasági hatalommá válnak, amelyet nem lehet többé figyelmen kívül hagyni. Egyes rétegtermékek újonnan jelennek meg, a hivatásos és amatőr világ határmezsgyéjéből kihajtó ágazatban, ahol nehéz megmondani, hol kezdődik a profik, és hol kezdődik az amatőrök birodalma. Ez a bloggerek, a videokészítők, és a garázs-bandák világa, akik hirtelen közönségre akadtak - hála a digitális forgalmazás irigylésre méltó gazdaságtanának. A korlátlan kínálat (ezt nyújtja az internet) miatt megdőlt a sikerdarabok és rétegalkotások egymáshoz viszonyított jelentőségéről alkotott elképzelésünk. A hiány teremti meg a slágerterméket - ha korlátozott férőhely áll rendelkezésre a polcon vagy az éter hullámain, akkor csakis a legjobban eladható alkotásokkal célszerű megtölteni a helyet. És ha csak ez van, akkor mindenki ezt fogja vásárolni. De mi a helyzet, ha korlátlan és végtelen férőhely (tárhely) áll rendelkezésünkre? Végül is sokkal több nem siker van, mint siker, és most mindkettő egyformán elérhető. Mi történik, ha a nem sikerek - a viszonylag népszerű alkotásoktól kezdve a totális melléfogásokig - összességében éppolyan nagy - ha nem nagyobb - piacot tesznek ki, mint maguk a sikertermékek. A válasz egyértelmű: ez radikálisan megváltoztatja a világ legnagyobb piacát.

A tudós szerző példáit a szórakoztatóipar, zeneipar és könyvkereskedelem világából veszi. A „hosszú farok” kifejezés az internet nyújtotta kínálat görbájének elnyúlására utal, arra, hogy a nem slágergyanús szerzeményeknek, a könyvkiadásban a nem bombasztikus sikereknek is megvan a rétegpiaça, csak a kínálat ereje később érvényesül.

Chris Anderson olyan gondolatokat fogalmaz meg, érvelése annyira magával ragadó, hogy úgy érzem, nagyon sok könyvkiadónak el kellene olvasnia a könyvet. Hisz a kötet arra épül, hogy a nem tömegcikknek számító, nem kasszasiker iránt az érdeklődés kisebb, de állandósul és évekig fennmarad.

Kerekes Tamás

A kiadó:

A végtelen választék átírja az üzlet szabályait.

Hosszú farok

Ez a legjelentősebb üzleti könyv, amely a Fordulópont (Tipping Point) óta megjelent. Szerzője, Chris Anderson rámutat, hogy a kereskedelem és a kultúra jövője nem a sikertermékekben, a hagyományos keresleti görbe nagy forgalmú csúcsán, hanem ugyanazon görbe rendkívül hosszan elnyúló - korábban alábecsült - csúcson túli területén keresendő.

Chris Anderson: A hosszú farok

HVG Könyvek

Templomosok

Templomosok és meridiánok
Titkos térképek az Újvilágról

Kezdjük a filmváltozattal!

A nemzet aranya

Benjamin Franklin Gates (Nicolas Cage) érdekes időtöltést örökölt a családjától: olyan kincs felkutatása hozza őt lázba, amelyről mindenki úgy vélekedik, hogy csak egy legenda. Úgy hiszik a családban, hogy a templomosok mesés kincsét valahol Amerikában rejtették el. A család előbb megrögzött, majd utána kiábrándult tagjai az Alapító Atyák elrejtett jeleit kutatják, hogy megtalálhassák a kincset.

Ben most talál rá egy olyan nyomra, ami helyesnek bizonyul, mert egy olyan hajó roncsain köt ki, ahol bár kincset nem talál, de talál egy újabb rébuszt, amivel közelebb kerülhet a kincshez. Az egyetlen szépséghibája a dolognak az, hogy a következő talány állítólag a Függetlenségi Nyilatkozat hátán található. Mivel kölcsön nem kérhetik, felmerül bennük viccből, hogy ha más út nincs, el kell lopni. Ben társának, Iannak (Sean Bean) azonban tetszik ez az ötlet, így pár szó után szembekerül Bennel. Túl nagy a kísértés, Ian pisztolyt ránt és megfenyegeti Bent, aki viszont ekkor se hajlandó segíteni. Ian és társai Bent és barátját (Justin Bartha) a roncsban hagyják, ami felrobban.

Természetesen Benék túléljük a robbanást, így kezdetét veszi a verseny: ki tudja hamarabb megszerezni a Függetlenségi Nyilatkozatot. Ben még az FBI-hoz is betér, hogy figyelmeztesse őket a rablásra, de mivel hihetetlenül profi technikával őrzik a nyilatkozatot, egyszerűen kinevetik. Fél, hogy Ian kárt okoz a nyilatkozatban, ezért mégis a rablás mellett dönt...

A rendező témaválasztása jó, hiszen igen sok embert lázba hoz a kincskeresés. Ha nem is ragadunk lapátot, azért egy kényelmes moziba beülünk, hogy egy ilyen kalandnak biztonságos székünkben részesei lehessünk. További pozitívumnak számít, hogy a témában klasszikusnak számító, 1981-ben debütáló Indiana Jones árnyékától is megszabadultak. Természetesen itt is vannak pókhálós csontvázak és sötét alagutak, de nem erre épít a film látványvilága. Ha már a film hangulatáról beszélünk, érdemes megemlíteni a sok-sok vicces közjátékot, amiben Riley viszi el a pálmát.

Nem mondhatnám, hogy csak jókat lehet a filmről elmondani, így essen szó a gyenge pontokról. Leginkább a történetben találtam ilyeneket. A kincskereső filmekben gyakran tűnnek fel olyan rejtett csapóajtók, amiket évszázadok alatt senki sem nyitott ki. Mindig furcsállottam, hogy ezek a szerkezetek gond nélkül üzemelnek, sose szorulnak be. Azt se értem, hogy a főhősök miért tudják a leggonoszabb talányt is rögvest megfejtetni? A filmesek ugye jól megcsavarják a feladványokat, amiket a filmek hősei pillanatok alatt kibogoznak. De erre képes egyáltalán valaki? Szerintem néha túl messzire megy a forgatókönyvíró, bár ezt döntse el mindenki maga.

Az is furcsa, hogy Ian és bandája mindig Benék nyomában van, valahogy mindig elsőre ráéreznek arra, mit akar Ben csinálni. Végül pedig a nyilatkozat elrablásának körülményei tűnnek nekem gyengének: miért hagyják szinte őrizetlenül a restaurátoroknál, ha a múzeumban olyan félelmetes technikával őrzik, hogy még a hőérzékelő akkor is bekapcsol, ha valaki lázas szemmel néz a nyilatkozatra?

De ezekkel a problémákkal nem is kell foglalkozni, csak ülünk le kényelmesen és élvezzük a kalandot!

<http://meridian.apaczai.elte.hu/ajanlo/a39.php>

Csapjunk a lovak közé.

Az első templomosok a titokzatos Keleti-erdőben éltek. Az erdőben és az erdő körül a cisztercita majorokat leszámítva az összes épületet a templomosok birtokolták. Az épületek összefüggő láncot alkotnak az erdő körül. Csak az juthatott át rajta aki a templomosokhoz, vagy a cisztercitákhoz tartozott, az ő földjükön át vezetett csak út.

A Keleti-erdőtől nem messze van Payns, Hugues de Payns, annak az Hugues de Champagne-nak grófi székhelye, akinek története szorosan összefonódik a templomos rend alapításával, ő az, aki elhagyta grófi birtokát, hogy csatlakozzon az első lovagokhoz. És itt van Clairvaux, a cisztercita apátság, melynek apátja a templomos rend reguláját megfogalmazó Szent Bernát volt. A regulát a Traves-i zsinaton fogalmazta meg.

Valójában ezen a vidéken, a Szajna és az Aube közötti területen született az a titokzatos, hatalmas, gögös templomos rend, amelyről Michelet azt mondta, hogy bukása a nyugati civilizáció legnagyobb kataklizmája.

Felmerül a kérdés, hogy válhatott a clairvauxi apátság börtönné és rabokat senyvesztő tömlöccé? Hogy lehet, hogy az egykori templomosok után néhány rom maradt és a Szent Hubert hídnál található templomkő rajta a templomosok jelmondatával: „Non nobis, domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.” Nem miértünk, Uram, nem miértünk, hanem a Te nevednek dicsőségére.

A várfalak már a XV. században romokban heverték; a lovagok kápolnájának nyoma sem maradt. A rombolás tehát szisztematikus és szándékos volt. El akarták tüntetni a nyomokat vagy kerestek valamit?

A templomosokhoz kötődő legfontosabb személyek:

Hugues de Payns, a templomosok rendjének hivatalos alapítója és első nagymestere, Payns-ban született feltehetően 1080 körül. A Champagne-család tisztje volt, korántsem a legkisebb rangúak közül való, mert aláírását a traves-i grófság két fontos iratán is megtalálhatjuk. Az egyikén (1100. Október 21.) Hugo de Painz, a másikon Hugo de Paenciis néven szerepel.

Úgy tudjuk, részt vett az első keresztes háborúban, s ekkor még a blois-i és champagne-i gróf seregében szolgált. Feltehetően személyes ismeretségben állt Godefroy de Bouillonnal, két testvérével és unokatestvérével Baudouin du Bourg-ral, Edessza grófjával, aki II. Balduin néven Jeruzsálem királya lett. S ez nem mellékes, hiszen Hugues de Payns élete végéig élvezte a király támogatását és jóindulatát. 1104-ben vagy 1105-ben Hugues de Champagne kíséretében visszatért Keletre.

Tudjuk, hogy megnősült és született egy fia: Thibaut de Pahans, aki később, 1139-ben a sainte-colomb-de-sens-i cisztercita apátság apátja lesz... Sőt arról is tudunk, hogy e fiú meglehetősen kínos helyzetbe kerül, amiért elzalogosított egy drágakövekkel ékesített koronát és egy aranykeresztet (mely Szent Eligius kezét dicsérte, és az apátság tulajdona volt), hogy csatlakozhasson a második keresztes hadjáratához.

1118-ban (Vacandard szerint 1119-ben) kilenc „istenfélő” lovag Hugues de Payns vezetésével megjelenik az épp akkoriban trónra került II. Balduin jeruzsálemi király előtt, azzal a kéréssel folyamodva őfelségéhez, hogy biztosítsák a Jaffából Jeruzsálembe vezető zarándokút védelmét.

A király beleegyezik a kérésbe, és palotájának azt a részét engedi át nekik szálláshelyül, melynek helyén valaha Salamon temploma állt. A Szent Sír kanonokjai szintén átadnak egy

parcellát a templom helyén lévő birtokukból. Végül aztán a jeruzsálemi pátriárka, az amiens-i Gormond de Piquigny kezébe leteszik a szegénység, szüzesség és engedelmesség hármas fogadalmát... És mivel Salamon egykori templomának helyén laknak, a „Templom lovagjai”-nak nevezik őket.

Így kezdődik a templomosok története - a hivatalos változat szerint - és így folytatódik: mivel nagyon szegények voltak, sok-sok adományban részesültek, meggazdagodtak, és a rend tagjainak száma egyre nőtt. A hivatalos történet egyáltalán nem szól arról, hogy e kilenc lovag között ott volt André de Montbard, Szent Bernát nagybátyja, s arról sem, hogy 1125-ben egy új lovag csatlakozott hozzájuk: Hugó, Champagne grófja.

Hugues de Champagne 1077-ben született III. Thibaut (Blois és Champagne grófja) és Alex de Valois fiaként. Champagne-t 1093-ban kapta hűbérbirtokul. Nem vett részt az első keresztetes hadjáratban, de 1104-ben vagy 1105-ben eljutott a Szentföldre, ahonnét 1108-ban tért vissza. Visszatérése után kapcsolatba lépett Stephen Harding cisztercita apáttal. A szent apát ettől az időtől kezdve egész kolostorát a héber szent szövegeknek aprólékos vizsgálatára állította, annak ellenére, hogy rendje inkább kontemplatív, mintsem tudós rend volt. 1114-ben Hugó rövidebb időt ismét a Szentföldön tölt; visszatérésekor, 1115-ben újra kapcsolatba lép Stephen Hardinggal, ezúttal azért, hogy a bar-sur-aube-i erdőben kolostoralapítás céljából a cisztercitáknak adományozzon egy „Vallée de l’absinthe” néven ismert területet. Stephen Harding egy fiatal szerzetest bíz meg az alapítvány vezetésével: Bernard de Fontaine-t, aki tizenkét gondosan kiválasztott szerzetessel a kijelölt helyen létrehozta a clairvaux-i apátságot.

1125-ben Hugues de Champagne feladja családját, lemond grófi birtokáról és követi a kilenc lovagot Salamon templomának helyén álló házukba. Na de nem azért, hogy az utat őrizze társaival! Mindaz, amit a gróf tesz, azzal a munkával függ össze, amit a kilenc jeruzsálemi lovag valójában végez, vagyis a Grál keresése.

Clairvaux-i Bernát 1090-ben született, Dijontól nem messze, a fontaine-i kastélyban. Apja Tescelin, anyja Aleth de Montbard, a burgundiai hercegi család leszármazottja. Tanulmányait Chatillon-sur-Seine-ben, a Saint-Vorles-templomban végezte. Nagy hatalma volt az emberek felett. Stephen Harding apátsága alatt lépett be Clairvaux-ba a bar-sur-aube-i erdőben, s ettől kezdve magához ragadja a Nyugat irányítását. Keményen megfed királyokat, pápákat, püspököket, hatalmas hűbérurakat - és mindenki engedelmeskedik ennek a törekeny testű, beteges, alázatos és rettenetes szerzetesnek. Pápák, királyok, püspökök és főpapok, Clunytól Saint-Denis-ig térdet hajtván tisztelegnek előtte. Szent Bernát hívta életre a templomos rendet, ő bízott küldetést rá, ő tanította a rend tagjait. E tanítás, e küldetés mindvégig titkos maradt, de mindkettő történelmi tényekben gyökerezett. A kilenc lovag közül legalább kettő nagyon közel állt Szent Bernáthoz. Egyikük Hugues de Payns volt, akit már régóta jól ismert, mint szomszédját és a champagne-i gróf seregének tisztjét; a másik tulajdon nagybátyja, a feltételezhetően szintén cisztercita André de Montbard volt. Valószínű, hogy a küldetést még Eutache de Boulogne champagne-i útja során jelölték ki, s a kis csapat tovább gyarapodott a majdani jeruzsálemi király kíséretét alkotó lovagokkal.

A frigyláda

Nyilvánvaló, hogy Clairvaux-i Bernát nem azért küldte őket a Szentföldre, hogy az utat őrizzék. Ha tényleg ebből állt volna a küldetés, elég lett volna, ha támogatják Istenes Szent János ispotályosait. A zarándokút védelmét ígéretükhöz híven biztosították. Az út védelmétől eltekintve szerzetesi és nem lovagi életet élnek.

Később, amikor hivatalosan is elismerik a templomos rendet egyértelműen, kijelölik a Palesztinában állomásozó hadsereg feladatát: a szent helyeket kell őrizniük. 1118 és 1128

között mégsem erről van szó. Ez alatt az idő alatt semmilyen csatában nem vesznek részt semmiféle harcban. Elfoglalják a területet, ahol régen Salamon temploma állt. A titoknak csak egyetlen kulcsa lehet: a kilenc lovag nem csak azért érkezett, hogy a zarándokutat védelmezze, hanem azért is, hogy megtalálja, megőrizze és elvigye a frigyládát és a törvénytáblákat. Tudjuk, hogy voltak, akik tovább adták a törvényeket, hiszen máskülönben az emberiség sohasem haladhatott volna előre. De a törvény őrzői tudták azt is, mennyire veszélyes olyanok kezébe hatalmat adni, akik erre még nem eléggé érettek, így e kulcsok mindig titkosak maradtak, vagyis elérhetetlenek azok számára, akiket megfajtásukra nem készítették fel.

A Grál pedig mindig a „tudás kelyhét” jelentette. Akkor pedig Szent Bernát küldöttei, akik azért indultak útnak, hogy a törvénytáblákat megtalálják, valójában a Grál keresésére indultak.

A troyes-i zsinat

Clairvaux-i Bernát kifejezetten a rend alapításának céljából hívta össze a troyes-i zsinatot 1128-ban. Bernát a champagne-i gróf beleegyezését és támogatását kérte, ami azt is jelentette, hogy a megalapítandó új rendet a gróf világi védelme alá kívánja helyezni. A templomosok hatalmas adományokban részesülnek, többek közt ők lettek a Keleti-erdő urai. A zsinaton Hugues de Payns bejelenti, hogy szerzetes katonákból álló rendet kíván létrehozni, s e rend magját, a Szentföldet megjárt kilenc lovag jelenti. A zsinat beleegyezését adja, és Bernátot bízta meg a regula megfogalmazásával és Bernát pedig le is diktálja a regulát Michel klerikusnak.

Előírják a fehér viseletet az új lovagok számára. A cisztercita szerzetesek szüzességi, szegénységi, engedelmisségi és állhatatossági fogadalmat tesznek. Míg a laikus barátoknak akárcsak a templomosoknak a szüzesség, szegénység, és engedelmisség hármas fogadalmát kell betartaniuk. A cisztercita szerzeteseket borotválják, a templomosok és a laikusok fejét kopaszra nyírják, szakállukat meghagyják, csak próbaidő után tehetnek fogadalmat és mentesülnek a szerzetesek kötelező vallásgyakorlata alól. Szent Bernát regulája tehát azt sugallja, hogy a rendnek világi missziója van; küldetése az, hogy a világban munkálkodjék.

Csak ekkortól kezdve számítanak szerzeteseknek. A regula azonban nem csak a kolostori életrendet szabályozza. Ne feledjük, hogy harci „lovagságot” alapítanak. Bernát valójában az írországi „Vörös Ág” vagy a „Sinn Féin” mozgalom keresztény változatát hozza létre. Megfigyelhető Bernát regulájának és az újonnan alapított rendnek a kelta jellege. Azt is hangsúlyoznunk kell, hogy a templomos rend troyes-i megalapításával közel egyidőben jelennek meg a világi lovagság első kezdeményei, melyek később megerősödnek, és egyre inkább elterjednek. Később a lovagság közé belépni akarókat beavatásban részesítik, és csak ezután ütik lovaggá. A lovagok fegyvereit kabbalisztikus jégyek díszítik.

Charpentier szerint Bernát azt szerette volna, hogy a templomos rend minden tevékenységhez kapcsolódjon, s egyszerre legyen szervezője, bírāja és védelmezője. A meggazdagodás kezdettől fogva a terv része volt, ugyanis a regula kimondja, hogy a rend rendelkezhet földekkel, szabad emberekkel és jobbágyakkal, akik azt megművelik, lehetnek házai és az egyházi jövedelmekből is részesülhet.

Ez a kor minden szerzetesi közösségében így van, de ott az apátok viszonylag szabadon rendelkezhetnek apátságuk vagyonával. A templomosoknál szó sincs erről. Senki nem rendelkezhet a rend javaival a káptalan megkérdezése nélkül. A káptalan - korlátozott mértékben ugyan - rendelkezhet a rend javaival, de csak a rend érdekeinek szolgálatában - semmiféle kiadásra nem kerülhet sor, ha erre a rend valamely tagjának van szüksége. A lovagok a csatában nem kérhetnek negyedrészt, s ha fogságba esnek, nem fizethetnek váltságdíjat. Ezért aztán - néhány kivételtől eltekintve - a fogságba esett templomosokat mindig kivégzik.

Később Bernát megtiltja, hogy a cisztercita apátságok saját területükön kívül házakat, embereket vagy földeket fogadjanak el. Ezt nem igazán tartják be, mégis érezhető, hogy mi volt a clairvaux-i apát szándéka: minden olyan világi feladatot, melyet eddig az apátságok láttak el, a templomos rendnek kell átvennie. Mivel a rend gazdag volt, a lovagoknak szegényeknek kellett lenniük, de nem is erről van szó, hanem arról, hogy a rendben senkinek nem lehetett személyes tulajdona.

A kezdet

A troyes-i zsinaton megalapították a templomos rendet. Van regulája és viselete: a lovagok fehér, a katonák fekete ruhát és köpönyeget viselnek. A bal vállukon hordott vörös keresztet csak 1145-ben adományozta a rendnek III. Jenő pápa. Azonnal megkezdődik a toborzás. A templomosok életéről festett kép nem bővelkedik derűs színekben.

„Parancsnokuk egyetlen intésére jönnek vagy mennek; azt a ruhát hordják, amit kapnak, nem keresnek sem más öltözetet, sem más táplálékot... Az öltözködés és a táplálkozás terén óvakodnak a szertelenségtől... Együtt élnek, asszonyok és gyerekek nélkül... Egy fedél alatt laknak úgy, hogy semmit nem tekinthetnek sajátjuknak, még akaratukat sem... (...) Senki nem alsóbb vagy felsőbb rangú közöttük. A legjobbat, a legnemesebbet tisztelik... Hajukat kopaszra nyírják... Sohasem fészülködnek, ritkán mosakodnak, szakálluk torzonborz, portól bűzlenek...”

Bernát megengedte, hogy a templomosok püspökök beleegyezésével befogadják a kiközösítetteket.

„Vannak köztük gonosztevők, hitetlenek, leányrablók, szentségtörők, gyilkosok, esküszegők, házasságtörők, s így kettős a haszon: az ilyen emberek távozása az ország számára valóságos felszabadulást jelent; a Kelet pedig csak örülhet érkezésüknek mindazért a szolgálatért, amit számára nyújtanak majd.”

Nyilvánvaló, hogy Bernát nem szerzeteseket, hanem katonákat akart faragni ezekből az emberekből. Mindenesetre özőnlenek a katonák és az adományok. A szerzetesi lovagságot általános tisztelet övezi. S e tiszteletből Istenes Szent János is hasznót húz. Azok, akiket elriaszt a templomos rend szigora, az ispotályosok közt elnézőbb, de kevésbé lovagi légkörre találnak. A két rend húszszor is megmenti a Szentföldet, a templomosok hat nagymestere esik el a harcban. A rend nagyon rövid időn belül gazdag lesz. Keleten a zsákmányolt fegyverek, nyugaton az adományok özöne gyarapítja.

A rend - bár alapvetően egységes - kettős szervezeti felépítést mutat. Keleten a rend hadsereg, nyugaton szerzetesi intézmény, melynek tagjai fegyvert viselnek ugyan, de csak védelmi célokra használhatják.

Világosan látszik, hogy minden egy előzetes terv szerint alakul. Kénytelenek vagyunk tudomásul venni, hogy a templomos rend hivatalos megalapítása előtt is létezett, akarták, megtervezték és előkészítették. És az is világos, hogy Szent Bernát az egyik mestere (ha nem nagymestere) volt.

A templomos rend

A regulából világosan kiderül, hogy a templomos rend átvállalja magára azokat a világi feladatokat, melyeket eddig a kolostorok láttak el. Miközben a templomosok regulája lehetővé tette, hogy a rend földekkel és házakkal rendelkezzen, valamint emberekkel, akik a földet megművelik, Szent Bernát saját rendjének megtiltotta, hogy ezen túl földeket, házakat, embereket fogadjon el. A bencés apátságok fokozatosan át is engedik földterületeiket a templomosoknak, s e folyamat csak a templomos rend lerombolásával ér véget.

A világi hatalommal szemben már eddig is az egyházi privilégiumok védték őket, a pápa azonban külön privilégiumokat biztosít számukra a világi papsággal szemben, s ez által gyakorlatilag minden gyámkodástól megszabadítja őket.

A szerzeteseknek át kellett esniük egy beavatási szertartáson, melynek pontos idejét nem határozták meg, hanem a mesterek belátására bízták.

Katonák csak azok lehettek a rendben, akik nemesek voltak, jó családból és törvényes házasságból születtek. Nem tettek fogadalmat, de beiktatásukkor ígéretet tettek, hogy engedelmeskedni fognak, lemondanak személyes javaikról, tiszteletben tartják a ház szokásait és szabályait, és őrzik a Szentföldet.

A szerzetesek és a világi lovagok öltözéke egyforma volt, aki nem ismerte őket, semmilyen különbséget nem látott közöttük. A lovagokon kívül a templomosoknak volt egy másik katonai szervezete is, amely azokból a személyekből állt, akik a rendben szolgáltak ugyan, de nem voltak nemesek, akárcsak a lovagok, ők is lovon harcoltak és fegyvereik is hasonlóak.

A templomosok regulája a lovagoknak fehér, a katonáknak barna köpenyt ír elő. 1141-ben a pápa adományozza nekik a vörös keresztet, melyet a bal vállukon viselnek.

Arról, hogy milyen lehetett ez a kereszt, a mai napig folynak viták, ezért máig nincs egységes álláspont e téren. A templomosok keresztje, mely a nagymesterek fegyverein és a pecséteken látható, a kelta keresztre vezethető vissza. Görbe vonalakból épül fel és a portugál nyílt tengeri flotta vitorláin láthatóhoz hasonló. Itt egy újabb bizonyíték a rend kelta jellegét illetően.

A templomosoknak valószínűleg láng alakú keresztjeik is voltak, az ilyen keresztben a szárak végei szétfeszlanak, s olyanok, akár a kettéhasadt láng. A tüzet és a rubint összekapcsoló allegória egyértelműen alkímiai jellegű - a templomosok pedig egészen biztosan foglalkoztak alkímiával. Elképzelhető, hogy a keresztnek a renden belül megkülönböztető szerepük volt.

A rend vezetője a nagymester. Korlátlan hatalommal rendelkezik, botot és vesszőt tartva a kezében ábrázolják. A botot a karddal, a vesszőt az ostorral szokták azonosítani. A botot abakusznak nevezik, négyszögletes peremben végződik, és egy gömb koronázza. E botnak szimbolikus jelentése van: mértéket jelent és Áron élő botját jelképezi. Azt jelenti, hogy a nagymester az építészek mestere. A vessző talán az ostornak felel meg. A beavatott fáraó is abakuszt és ostort tartott a kezében. E jelvények hasonlósága, sőt szinte tökéletes egyezése már csak azért is különös, mert a templomosok nem ismerték Egyiptomot. A nagymesternek valóban szinte fáraói hatalma van a rend és a templomosok felett, s nem kizárt, hogy e hatalom spirituális természetű. A templomosok néha „Isten képviselőjének” vagy a „pápa első helyettesének” nevezték, s a rendben pápai kiváltságokkal rendelkezett. A nagymester a rend általános apátja, aki zsinati választás során kerül hivatalába. Ő szervezi meg a hadsereget, részt vesz a király haditanácsán, és a harcban vezeti csapatát. Katonai vezetőként tejhatalma van. Szerzetesként azonban köteles betartani a regulát és alá van rendelve a pápának, apátként - tehát hivatalnokként - a káptalannak. Rendelkezhet tehát az emberekkel, a rend vagyona vagy „politikája” fölött azonban nincs hatalma.

A nagymesternek, mint katonai vezetőnek vezérkara is van. Ennek első embere a várnagy, utána következik a tábornagy, aki a fegyverekért és a lovakért felel. Négy lova és egy rendkívül értékes harci ménje van, melyet turcomannak neveztek.

Háznépét két magas rangú lovag, egy káplán, egy három lóval rendelkező klerikus, egy „katona”, egy szaracén tolmács és szolgák alkotják. A szolgák közé tartozik egy „turcople” (bennszülött szolga), egy patkolókovács, egy szakács és két istállófiú, akik a turkománt gondozzák.

Nála van a rend lobogója, a Baussant-nak, vagy Bausséant-nak nevezett fekete-fehér zászló. A csatában ez olyasféle szerepet játszik, mint a tábornagyi zászló, táborozáskor pedig a nagymester sátra felett lobog. A Bausséant mindenekelőtt hadi lobogó, csatában a kapitány helyét jelzi.

A káptalan választja meg a nagymestert.

A Szentföldön élő előjárókból és a palesztinai komturokból állt a Tanács, s valószínűleg csak tanácsadói joggal rendelkezett. A nagymestert távolléte esetén a legmagasabb rangú előjáró helyettesítette, felruházva felettese minden méltóságával és kiváltságával.

A Szentföld többi előjáróját kinevezték. A katonai rendfokozattal rendelkező lovagoknak 3 lovuk volt, köztük egy harci mén és egy istálló-mesterük, aki önkéntesként vagy fizetségért szolgált. Az önkénteseket szigorúan tilos volt megütni.

Az épületekben a lovagok külön cellákban háltak - egy matracuk, egy párnájuk, egy lepedőjük és egy takarójuk volt. Hadjárat idején sátorban aludtak.

A lovagok után következtek a katonák. Ők is lóháton harcoltak, egy lovat és egy szolgát tarthattak. Hálóteremben aludtak, a lovagokéhoz hasonló fekhelyen. Hadjáratban nem volt sem sátruk, sem üstjük, szabad ég alatt aludtak és egy tálból ettek.

A sereghez tartozott még egy szakács, egy patkolókovács és segédje. A zászlóvivő fogadta fel és irányította az istálló-mestereket egy hadizászló segítségével. Valamennyien szerzetesek és katonák voltak - 2 lovat és egy fegyverszolgát tarthattak.

A hadsereghez tartoztak még a „Turcople”-nak nevezett segédcsapatok - jellegzetesen szentföldi seregről van szó, melyet ott helyben toboroztak és többnyire örményekből állt. Vezetőjük a „Turcoplier” közvetlenül a nagymesternek és a tábornagnak volt alárendelve.

A hadsereg

1130-ban, amikor Hugues de Payns visszatér Palesztinába az összetoborzott lovagokkal, és Salamon templomába megy - ez a templomosok központja, ahol a nagymester székel -, a rend Keleten és Nyugaton egyaránt szilárd alapokon áll. 1128-tól 1298-ig (a Szentföld elhagyásáig) 22 nagymester követte egymást.

A harmadik, Éverard des Barres (1147-1149), aki VII. Lajossal érkezett Franciaországba, Clairvaux-ba ment, s a szerzetesi élet teljes szigorát vállalva elküldte lemondását Jeruzsálembe. A hatodik, Philippe de Naplouse, egy év után mondott le. A hetedik, Odon de Saint-Amand (1171-1179) fogságban halt meg, mert nem volt hajlandó váltságdíjat fizetni. A nyolcadik, Arnaud de Torroge (1179-1184) szintén fogságba került, és szabadulása fejében megígérte, nem harcol többé a muzulmánok ellen; lemondott és Nagy Preceptor vált belőle. A tizenötödik, Pierre de Montaigu (1219-1233) lemondott vagy lemondatták. Öten csatában estek el: Bernard de Tramelay (1149-1153), Gérard de Riderfort (1188-1191), Armand de Périgord (1233-1247), Guillaume de Sonnac (1247-1251) és Guillaume de Beaujeu (1273-1291). A huszonkettedik, Jacques de Molay Szép Fülöp és Guillaume de Paris máglyáján végezte.

Az ispotályosok és a templomosok feladata volt a frank seregek felderítése és bekerítése. Felosztották egymás között az előőrs és a hátvéd szerepét. A két rend hőiesen versengett egymással, időnként voltak komolyabb összetűzések. Minden nézeteltérés ellenére a két rend segítette egymást még a harcokban is. A templomosok egyik harci előírása kimondja, hogy a társaitól elszakadt lovagnak az ispotályosok hadi zászlajához kell csatlakoznia. Katonai szempontból jelentéktelen a különbség a két rend között, legfeljebb az, hogy az ispotályosok fehér

keresztet és vörös köpenyt, a templomosok pedig fehér köpenyt és vörös keresztet viselnek. Az ispotályosoknak saját flottájuk és haditengerészetük volt. Erődjeik egészen kiválóak voltak. Lovagságuk - bár regulájuk nem volt annyira szigorú, mint a templomosoké - rendkívül jelentős szerepet játszott.

A nyugat

A lovagok első küldetésüknek eleget tettek: elhozták a törvénytáblákat, s Keleten így nem maradt más, mint a Szentföld „védelme”. A templomos rend kiváltságait és vagyonát első-sorban katonai tevékenységének köszönhetette. E kiváltságok előnyeit pedig csak Nyugaton élvezhették, ahogy vagyonukat is szinte kizárólag nyugati javak alkották. A kiváltságok, melyeket különböző pápák adományoztak a templomosoknak, a korabeli viszonyok között egészen kivételes helyzetet biztosítottak a számukra.

Először is az egyházhoz tartoztak s így mentesültek a földesúri vagy királyi törvényhozás alól, az adókat is beleértve, és mint szerzetesek saját területeiken menedékkjoggal rendelkeztek.

Mentesültek továbbá az egyházi törvényhozás kötelessége alól is, mivel kizárólag a pápa hatalmának voltak alárendelve. Következésképpen semmilyen adót vagy tizedet nem fizettek. Egy pápai bulla a templomosok káplánjait a püspökök kegyelmi jogával ruházta fel. A templomosok birtokai minden üldözött számára menedéket jelenthettek. Az adományok között pedig nemritkán teljes falvak szerepeltek, földesúri joggal, vagyis az alsó és felső igazságszolgáltatás jogával.

A templomosoknak keresztes váraik vannak, melyeknek a legtöbb része major. A keresztes vár általában egy négyszögletes alapon épült falból áll, melynek négy saroktornyához további épületek csatlakoznak, innen az erődítményjelleg. A tornyok azonban inkább csak a falaknak szolgálnak támasztékkul, védelmi funkciójuk jelentéktelen. Ez a bekerített négyszög alkotja a várnégyszöget, melynek három oldalát rendszerint vizesárok veszi körül, a negyedik természetes vagy mesterséges tóra néz. Mivel a regula szigorúan korlátozza a húsfogyasztást, a tó nemcsak védelmi célokat szolgál, hanem az itató és a halastó szerepét is betölti, talán a hal az alapélelmet jelentette.

A várnégyszögben található a „nagy ház”, azaz a kolostor épülete, a lovagok és a komtur lakhelye. Emeletes épület, falait rendszerint támasztornyok erősítik. Ebben az épületben található vagy innen nyílik a lovagok kápolnája, egy üres négyzet vagy téglalap alakú terem, ami nem tévesztendő össze a keresztes vár mindenki számára nyitva álló kápolnájával.

Ugyanebben a várnégyszögben kap helyet a többi épület: a major, a „fogadó” és a kézművesek műhelye. A „kolostor” részt, vagyis a „nagy házat” általában fal választja el a többi épülettől, melynek alapjai a legtöbb keresztes vár esetében máig fennmaradtak. A major épületeiben él a háznép, földművesek, inasok, pásztorok stb., akik a gazdasági munkákat végzik. Családostul élnek ott a kolostorba azonban nem léphetnek be; e tilalom fokozatosan érvényes az asszonyokra, ami érthető, hiszen végső soron szerzetesek lakhelyéről van szó.

A vendégfogadó az utazókat szállásolja el, a zarándokutak mentén a zarándokokat. Az utazók védelme a templomosok egyik állandó feladatát jelenti. A falakon kívül sokszor menhely vagy leprakórház áll. A keresztes várak kápolnáit a „Miasszonyunk” nevet viselik.

Minden egyes keresztes várhoz tartoznak majorok, bár területenként más és más rendszer szerint gazdálkodtak rajtuk. A majorokon kívül a komturok másféle javak - köztük az ingatlan vagyon - hasznosításával is foglalkoznak.

Több keresztes vár együtt képzett egy „baylie”-t, melyekben a területi káptalanokat tartják. Itt veszik fel az új tagokat. Némelyikben beavatási szertartásokat végeznek; az új tagok itt teszik le fogadalmukat. E gyűléseket éjjelenként tartották, és csak néhány lovag vehetett részt rajtuk. A per során ezért fogják boszorkánysággal vádolni őket.

A baylie-k a tartományi házak irányítása alatt állnak. A tartományi házzal együtt alkotják a tartományt.

Kilenc tartomány van: három önálló és hat páros: Portugália, Aragónia, Mallorca, Kasztília és Leóna, Franciaország és Auvergne, Anglia és Írország, Németország és Magyarország, Alsó- és Felső-Itália, Apúlia és Szicília.

Portugália külön egységet jelent. Területén kizárólag portugál lovagok és katonák tartózkodnak, Portugália mestere pedig a ciszterciták kezébe teszi le esküjét. A templomosoknak négy központi házuk van Portugáliában.

Aragóniában, mint ahogy az egész mediterrán partvidéken, a templomos épületek hadi készültségben álló katonai erődök.

Mallorcán csak egyetlen hatalmas keresztes vár épült. A mediterrán partvidéken valószínűleg ez jelentette a templomosok flottájának irányító központját.

Kasztília és Leóna együttesét 24 körzet alkotja - az ide tartozó erődök és keresztes várak a santiago-de-compostellai zarándokút vonalán sorakoznak.

Ha a bayliek-et és a keresztes várakat földrajzi elhelyezkedésük szempontjából szemügyre vesszük, jól megfigyelhető, hogy mindegyiknek megvan a maga tükörképe, amellyel szorosan össze van kötve.

A templomos utak

A keresztes várban az utazó bármikor megpihenhetett. Mivel az egyházhoz tartozott, menedékhelyet is jelentett, kolostora pedig vendégfogadót. Ebben a korban a vendégfogadás kötelezettségét szigorú előírások szabályozták. Így volt ez a templomosoknál is, azzal a különbséggel, hogy ha az utas elhagyta az északára menedéket nyújtó kolostort, vállalnia kellett az út minden veszélyét. Ezek közül az egyik legveszélyesebb a földesúri vagy törvényen kívüliekből összeverődött rablóbandák támadása volt. Az utak összekötik a keresztes várakat. Világosan látszik, hogy nem a váraknak volt szükségük az útra, hanem a várakat szándékosan az utak mellé építették. Szorosan ragaszkodtak ezekhez az utakhoz.

A mocsarak, erdők, vadállatok s főleg a paraszti vagy nemesi rablóbandák miatt a középkorban óriási gondot jelentett a közlekedés, a személy- és teherszállítás egyaránt. Aki útra kelt, az életét vagy legalábbis a magával vitt vagyontárgyakat kockáztatta. Csak az élvezhetett bizonyos fokú védelmet, aki valamiféle hatalomhoz tartozott. A templomosok házai általában elég közel vannak egymáshoz, s így az utazókat végig fegyveresek kísérik, és szükség esetén megvédik őket. Néhány keresztes várat egyértelműen azért építettek, hogy az utak védelmét biztosítsák. Az ilyen keresztes várak többnyire gázlók vagy hidak közelében, vagy az utat megszakító folyó két partján helyezkednek el.

A zarándokmeneteket felfegyverzett lovagok kísérték, e szolgálatuk a kereskedő konvojokra is kiterjedt. A templomosok, akik elleneztek bármiféle vámot és korlátozást, gyakran megtállták a módját, hogy a konvojokat mellékutakra terelve elkerüljék a fizetést. A templomosok vállalták a raktáros szerepét, és ők szervezték meg a piacokat, ami rendkívül fontos, mert a kereskedők áruikat csak itt tudták eladni.

A templomos rend gazdagsága

A templomosok munkái közül a legfigyelemreméltóbb a bankrendszer kiépítése volt. A bankrendszer kiépítése a kereskedelem fejlesztését szolgálta. A templomosok az utak kiépítésével és az utak mentén a pihenőhelyek, vendégfogadók, raktárak felállításával a biztonságos árucseréhez szükséges feltételeket akarták megteremteni.

Ebben a korban a váltópénz fémből készült, a fém pedig nehéz, nagyobb pénzösszeg szállításához többnyire igavonó állatokra volt szükség. Az utak egyébként sem voltak biztonságosak a rablóbandák állandó támadásai miatt.

A templomosok a kockázat csökkentése érdekében birtokaik egész területén bevezették a váltólevél rendszerét. Arról van szó, hogy a megbízó a „fémet” letétbe helyezte valamelyik keresztes vár raktárában. A keresztes vár könyvelője e letét ellenében kiállított egy váltólevelet, amely egy másik keresztes várban volt érvényesíthető. Itt a megbízó a papír bemutatásával a tetszése szerint választott pénznemben megkapta a letétbe helyezett fém ellenértékét.

A váltók tökéletes biztonságot jelentettek, ugyanis csak azok a könyvelők tudták hitelesíteni őket, akik ismerték a megfejtésükhöz szükséges titkos jeleket. Nem tudjuk, hogy miféle titkosírást használhattak a váltók elkészítéséhez.

A templomosok bankja olyan megbízhatóan működött, hogy egy idő múlva, akinek volt valamilyen vagyona, az a templomosok felügyeletére bízta azt. Több püspökség is náluk helyezte el a vagyonát. Franciaország királya a rend párizsi szerzetes házában tartotta kincstárát, s könyvelője a templomosok könyvelője volt.

Mivel a rend könyvelői kiválóan értettek az adók kezeléséhez, a király nemegyszer a rendet bízta meg a királyi adók behajtásával.

Kölcsönzéssel is foglalkoztak, mivel bőségesen volt pénzüik. Hatalmas összegeket adtak kölcsön Szép Fülöpnek, aki másként nem tudta volna lánya hozományát előteremteni. Gyakran adtak kölcsönt a püspököknek is, akik valószínűleg ebből a pénzből fedezték az építkezéseket. Szívesen adtak kölcsön magánszemélyeknek is, de még zálogkölcsönnel is foglalkoztak.

A templomosok kezén akkora összegek futottak át, hogy akár meg is béníthatták volna a gazdaságot. A kultúra, a kereskedelem, a kézművesipar, az építészet csak akkor „működik”, ha van pénzforgalom. A templomosok akár azt is megtehették volna, hogy felhalmozzák váraikban a pénzt, ennek következtében a forgalomban lévő pénz mennyisége igencsak csökkent volna, következésképpen a gazdaság összeomlott volna. De ez nem következett be.

A templomosok a rendelkezésükre álló összegeket mindig birtokvásárlásra fordították. Ez a területnövekedés rövid időn belül olyan méreteket öltött, hogy Szép Fülöp - alig valamivel a rend letartóztatása előtt - dekrétummal próbálta megakadályozni a további vásárlásokat, de a dekrétumot nem sokkal a kibocsátása után vissza kellett vonnia.

Érthető, hogy Szép Fülöp, akinek - mint a kormányoknak általában - sohasem volt pénze, ezért a templomosok vagyonára fente a fogát.

Világi hatalmat csak két módon: erővel vagy pénzzel lehet fenntartani. A nemesség ereje pedig a templomosokhoz áramlott, akik a világ akkori legütőképesebb hadseregével rendelkeztek. A nemesség hozzájuk csatlakozott, a vagyon is az ő kincstáraikban halmozódott fel.

Regulájuk előírja, hogy alamizsnával kell segíteni azokon, akik ennivalójukat sem tudják megfizetni, ezért minden szerzetes házában hetente háromszor osztottak alamizsnát. Ezen kívül pedig két templomosnak mindig meg kellett hagynia annyi ételt, hogy a maradékból egy nincstelen is jóllakhasson.

Tudomásunk szerint ezeket az előírásokat mindig szorosan betartották.

A templomosok, ha tehették, felszabadították jobbágaikat, akik így szabad bérlők lettek a földeken. Ezt persze nem mindig tehették meg, jobbágaiknak viszont olyan jól ment a soruk, hogy a „polgárok” számára nem jelentett lecsúszást, ha leányuk jobbágyfiúval házasodott össze.

A katedrális

A templomos rend belső felépítése egy piramissal ábrázolható. Viszont az emberhez méltó lét szellemi ébredése - az ember sajátja. Erre példa az ember összhangja a természettel; pl. ima, ének, tánc. Ez az út természetesen csak a „szerzetesek” számára járható.

Ez az a mágia, amit a kézműves fiú az apjától, az inas a mesterétől vesz át. A bencés szerzetesek nagyon fontosnak tartották ezt. (A munka hasonlítása az imádsághoz.) Az emberi munka eredménye idézheti elő az ember „szellemi ébredését”. (pl. építészet, zene, színek, formák)

Egyes elméletek szerint a vallások mindig hasonulnak ahhoz a valláshoz, amit felváltanak.

Az épületek elkészítésekor ki akarták használni a választott terület adottságait. Mint pl. Salamon templománál. Új eszközük a gótika volt. A romantika és a gótika közti különbség nem magyarázható „átmenettel”, a boltozatok különbségéből adódóan. A gótika más rendszer. A gótikus templom „közös otthont” jelentett, ahol még táncoltak is. Példa erre A chartres-i katedrális misztériuma című könyv.

Közkeletű nézet szerint a gótikát a cisztercita rend teremtette meg. A szükséges pénzt a templomos rend adta, mivel a nép szegény volt. A legfontosabb templomok nekik köszönhetően épültek fel. E mesterek hívő emberek voltak.

A templomos lovagok hármas küldetése áll ebben: megtalálni Mózes frigyládáját, fellendíteni a civilizáció fejlődését, felépíteni a templomokat.

A letartóztatás

1307. szeptember 14-én IV. Fülöp elrendelte, hogy tartóztassák le a királyság összes templomosát. A templomosok egyre növekvő hatalma súlyosan fenyegette a fennálló érdekviszonyokat. A templomos rend felszámolásához vezető okok, amelyek a történelmi forrásokból kiszűrhetők, határtalan aljasságról árulkodnak.

Kezdetben II. Frigyes császár próbálta uralma alá hajtani a templomosokat, amikor kudarcot vallott, megfosztotta a rendet a javaitól, majd rágalommal illette őket.

III. Ince pápa is próbálkozott ezzel, de ő sem járt sikerrel, így nem próbálkozott tovább.

Grouvelle szerint Szent Domonkos rendje is szerette volna felhasználni a rendet. Mivel a templomosok felett sehogy sem tudtak hatalmat szerezni 1209-ben „víg barátok” vagy Gaudens néven új lovagrendet szerveztek dominikánus irányítással. Részt vettek a templomosok perében és jócskán részesedtek a rend javaiból.

Szép Fülöp is a hatalmába szerette volna keríteni a rendet. Először csellel, majd erőszakkal próbálkozott, amivel végül el is érte, amit akart. Megpróbálta a fiát felvetetni a templomosok

hadseregébe, bízva abban, hogy előbb-utóbb nagymester lesz belőle. Ezt a kérését Jacques de Molay visszautasította.

Másodszorra Szép Fülöp azt kérte a pápától, hogy vonja össze az ispotályosokat és a templomosokat és rendelje őket egyik fia parancsnoksága alá. Ez sem sikerült.

Végül rágalomhadjáratot indított a templomosok ellen és „tanúkat” keresett eretnokságuk és erkölcstelenségük bizonyítására. Ezek a tanúk többnyire a rendből kizárt szerzetesek voltak.

A templomosokat kínvallatással akarta rávenni, hogy az ellenük felhozott vádakát beismerjék. Azt kellett bevallaniuk, „milyen fogadalmakat és ígéreteket tettek, amikor beléptek a rendbe; hogy megtagadták Urunkat, Jézus Krisztust, és leköpték a keresztet; hogy szemérmetlen csókokat adtak és kaptak; hogy szodómiára buzdították a szerzeteseket, és bálványokat imádtak”. Akik bevallottak mindent, azokat fogságban tartották, a többieket kivégezték.

A per kulcsfigurája Guillaume de Paris domonkos szerzetes. Az első vádiratok 1305-ben készültek, ezeket II. Jaime aragóniai királyhoz juttatták el, de az ügynek nem lett folytatása.

Nogaret-et kiközösítik az egyházból, Guillaume de Paris bármikor eretnekpert indíthat ellene, így inkább az ő megbízására tanúkat keres. Szeptember 23-án főpecsétőrré nevezik ki és felmentik a kiközösítés büntetése alól.

Szép Fülöpnek a templomosok vagyona kell, az inkvizíciónak pedig maga a rend.

A templomosok pere is rágalommal és árulással kezdődött, mint az inkvizíció összes többi pere általában. A rágalom volt az egyetlen fegyver, ami ellen a templomosok nem tudtak védekezni. Mivel a templomosokat általános tisztelet övezi, be kellett bizonyítani, hogy méltatlanok erre a tiszteletre.

Az első vádak a katonákat érték, miszerint elárulták a kereszténységet, mert szövetkeztek a muzulmánokkal, ezért miattuk veszett el a Szentföld. Nyugaton nem is tudják, hogy kik azok a muzulmánok, de abban biztosak, hogy ördögi teremtményekről van szó. Tehát a templomosok az ördöggel cimborálnak és nap mint nap megtagadják Jézus Krisztust. Boszorkányok, bálványokat imádnak és tőlük kapják a hatalmukat. A templomosok maradék tekintélyét is aláássák azzal, hogy elterjesztik róluk, hogy szodomiták, ami a nép körében egyenlő volt a becstelenséggel. A vándorok és az inkvizíció szokásos futárai, a domonkos barátok elterjesztették e rágalmakat.

A templomosokat tehát letartóztatták. A letartóztatás híre nem érhetette váratlanul a rendet, mégsem tanúsítottak ellenállást, bár biztosan ők győztek volna, ha harcra került volna sor.

Nem tanúsítottak ellenállást, mert a regula megtiltja, hogy keresztények ellen fogjanak fegyvert. Védekezni is csak akkor védekezhettek, ha már háromszor támadtak rájuk. Egyedül a nagymester adhatott volna parancsot a harcra, de mivel nem kaptak utasítást, egyszerűen engedelmeskedtek a regulának.

Börtönbe vetették, kihallgatták, megkínózták őket, így hát vallottak. Akik nem tettek beismerő vallomást, azokat nyomban kivégezték. A jegyzőkönyvbe pedig azt írták, amit a vádlottaktól hallani akartak.

Minden hamis, a vádak, a jegyzőkönyvek, a vádiratok, minden, amit a templomosok ellen felhasználtak.

Az újabb kihallgatások kínzások nélkül történtek. Sokan visszavonták korábbi vallomásukat, így viszont visszaesőknek számítottak, akiket máglyára lehetett küldeni. Valójában senkinek nem volt esélye a megmenekülésre.

1312-ben, Bécsben általános zsinatot hívtak össze, hogy a templomosok ügyében ítéletet hozzanak. V. Kelemen azonban a zsinatot megkerülve pápai bullában feloszlatta a templomos rendet. A döntés értelmében a rend vagyona a jeruzsálemi Istenes Szent János rendjére szállt.

Sem az egyházban, sem a világiak között nem akadt senki, aki a templomosok védelmére kelt volna, leszámítva, hogy néhány területi zsinat Németországban és Itáliában egyszerűen felmentette őket. Portugáliában a király kifejezetten az ő számukra alapította meg a „Krisztus lovagjai” rendet. A templomosok belépésükkor ide vitték át minden vagyonukat, jelvényként pedig megőrizték a templomos keresztet.

1314. március 18-án Jacques de Molay nagymestert, aki nyilvánosan visszavonta korábbi vallomását, az Ile de la Cité csúcsán máglyára vetették, mint eretneket és visszaeső bűnöst.

Néhány évvel később a százéves háború feldúlta egész Franciaországot. Bajor Izabella Troyes-ban a Capeting-dinasztia nevében lemondott a francia trónról a Plantagenet-ház javára. Gyors hanyatlás indul meg, a reneszánsz megpróbál visszatérni eredeti forrásaihoz, de mindenütt az egyház állja útját. A civilizáció letért eddigi útjáról és más irányba haladt tovább.

Irodalmi jegyzék:

Louis Charpentier A templomos lovagok titkai

Robert Laftont, S.A., Paris, 1967 Fordította Lőrinszky Ildikó

A kiadó:

Rennes-le-Château története olyan különös, mint egy regény, amit egy eltemetett kincs, megoldatlan gyilkosságok, természetfeletti erők, pergamenre és sírkövekre írt rejtjelek, szobrokban és festményekben elrejtett misztikus szimbólumok, titokzatos és rejtélyesen gazdag papok, valamint az okkult testvériségekkel és misztérium-hagyományokkal való kapcsolatai tesznek teljessé. Ehhez az új kiadáshoz az ezoterikus irodalom nagy sikerű írója, Tim Wallace-Murphy írt előszót, amiben a könyvet a Grál-legendákról, a krisztusi vérvonalról és a legendás helyekről szóló művek élvonalába helyezi.

Rosslyn kivételével talán egyetlen más hely sincs a földön, mely oly gazdag ezoterikus szimbolikával rendelkezik, mint Rennes-le-Château. Elhelyezkedése, szerkezete és története számtalan szóbeszéd, mítosz és legenda tárgya.

A templomosok titkos temploma felkutatja, milyen igazság rejlik a mesék mögött, melyek ezt a Dan Brown A da Vinci-kód és Umberto Eco A Foucault-inga című műveiben is felbukkanó települést övezik.

A Fanthorpe házaspár kimerítő kutatásokat végzett Rennes-le-Château történelmét és titkait illetően, melyekben kitérnek

- a település kapcsolatára Krisztus Meroving-vérvonalával;
- misztikus elrendezésére és elhelyezkedésére a párizsi meridián mentén, melyet oly sok ezoterikus rejtély kísér;
- egy hatalmas kincs feltételezhető helyének meghatározására, mely a templomosokra, a kátharokra vagy a Sion-rendre vezethető vissza;
- bizonyos híres ereklyék - például a frigyláda, Longinus lándzsája, Hermész Triszmegisztosz smaragdtáblája vagy akár a Szent Grál - végső nyughelyének kérdésére;
- a káthar és templomos erődítmények közeli elhelyezkedésének magyarázatára.

A kiadó

A templomos lovagokkal kapcsolatos legmakacsabb rejtély az állítólagos hatalmas kincsük mibenlétét és végső rejtekhelyét övezi. Sokan úgy vélik, ez az elveszett kincs a szent vérvonalra vonatkozó ismereteket tartalmazza - beleértve a ma élő leszármazottak hollétét -, William F. Mann viszont amellet érvel, hogy a kincs részben valamilyen ősi tudomány tárháza, ami a nagy vízözön előtt alakult ki, és amire a templomosok bukkantak rá a Szentföldön, a keresztes háborúk idején.

A Gold Book ismertetője:

Templomosok / ősi rejtélyek

A templomos lovagokkal kapcsolatos legmakacsabb rejtély az állítólagos hatalmas kincsük mibenlétét és végső rejtekhelyét övezi. Sokan úgy vélik, ez az elveszett kincs a szent vérvonalra vonatkozó ismereteket tartalmazza - beleértve a ma élő leszármazottak hollétét -, William F. Mann viszont amellet érvel, hogy a kincs részben valamilyen ősi tudomány tárháza, ami a nagy vízözön előtt alakult ki, és amire a templomosok bukkantak rá a Szentföldön, a keresztes háborúk idején. Ez a tudás a szabadkőműves/templomos rituálékban ma is él, és ez tette lehetővé, hogy a templomosok rendje már jóval a XVII. század, vagyis a földrajztudomány alapjainak lefektetése előtt pontos szélességi és hosszúsági koordinátákat határozzon meg. Ugyancsak ez tette lehetővé, hogy a templomosok átszeljék az Atlanti-óceánt, és eljussanak az Újvilágba, ahol Henry Sinclair herceg vezetésével titkos településeket alapítottak a Meroving-dinasztia leszármazottainak védelmére, és bányászati tevékenységbe kezdtek, ami gyakorlatilag korlátlan nemesfém-utánpótlást biztosított számukra, és katonai előnyhöz juttatta őket ellenfeleikkel szemben.

Miközben óvilági ellenségeik egyre távolabb űzték őket az észak-amerikai kontinens belseje felé, a templomosok egyes kulcsfontosságú helyeken leleteket, ereklyéket és információkat hagytak hátra. Abban a reményben, hogy a jövődő beavatottak a meridiánokra és ley-elrendeződésekre vonatkozó ismereteik felhasználásával rábukkannak majd ezekre a rejtekhelyekre. Mint Mann rámutat, ezeknek a templomos kincseknek a kutatása szorosan egybefonódik az Egyesült Államok és Kanada történelmével, az első európai felfedezők korától, az amerikai függetlenségi háborútól és Washington D. C. felépítésétől egészen Lewis és Clark expedíciójáig.

„William Mann - aki származása és családjának története révén közvetlenül érintett az eseményekben, amelyek ennek a könyvnek az oldalain feltáruhnak - új dimenziót nyitott az észak-amerikai történelmet formáló roppant gazdasági, politikai és egyéni erőkre vonatkozó ismereteink terén.”

Niven Sinclair, a Beyond Any Shadow of Doubt
[A kétség árnyéka nélkül] szerzője

„A történészek szeretnék elhitetni velünk, hogy már mindent tudunk, amit a történelemről tudni érdemes. Az itt felsorakozó provokatív értelmezések és elképesztő következtetések viszont azt sugallják, hogy a mélyben egy sokkal nagyobb rejtély munkálkodik.”

Steven Sora, a Lost Colony of the Templars
[A templomosok elveszett kolóniája] szerzője

A SZERZŐ(K)RŐL

William F. Mann a kanadai templomos lovagok legfőbb nagymesterének unokaöccse, a The Knights Templar in the New World [Templomos lovagok az Újvilágban] szerzője. Ma az ontariói Oakville-ben él.

Nemzetközi weboldala:

<http://www.innertraditions.com/Contributor.jmdx?action=displayDetail&id=1428>

MANN, WILLIAM F. : Templomosok és meridiánok

Gold Book

www.goldbook.hu

info@goldbook.hu

Egy vöröskatona

a gyilkos varrógéptől a tankok ellen bevetett kutyáig

A Vörös Út

www.goldbook.hu

info@goldbook.hu

„A Vörös Hadsereg gyalogosa a harcmezőn átlagosan két hetet élt”

Századunk boldogan szállt le a vonatról és a Don folyó felé menetelt. Amíg kutyagoltunk, egy darab kenyeret sem kaptunk, mert a hadtáposaink eltévedtek és nem találtak bennünket. Annyira kiéhezünk, hogy azt hittük, hogy előbb halunk éhen, mintsem a nácik végezzenek velünk. A gyengeségtől depresszióba estünk. Ahhoz sem volt erőnk, hogy a hadtáposainkra haragudjunk. Nemsokára át kellett kelniünk a Donon, hogy először tejesítsünk frontszolgálatot. A fejem viszont zúgott és szédültem. Ha nyár lett volna, ehettem volna füvet vagy gyökereket. Biztos, hogy találtam volna valamit, bár a sztyeppén voltam és nem a szibériai erdőben.

Amikor elértük a célunkat, vagyis a Dont, a hadtápfőnök, egy törzsőrmester, váratlanul felbukkant. Bár örült, hogy megtalált minket, félt is, mert az ő hibájából éhezett a század egy egész héten át. Eleinte aggódtam, hogy talán kenyér nélkül érkezett: kerek és pirosposzgás arca most nyúzott és sápadt volt. A lábát alig tudta mozdtítani, úgy elgyengítette az éhség. Viszont a lovai, amelyek egy hatalmas kétkerekű kordét húztak, robusztus egészségnek örvendtek, a marjuk szépen ketté volt fészülve és a kordé roskadásig volt rakva.

A főtörzs ott csoszogott a földön csaknem ájultan fekvő emberek között, és hívott mindenkit, hogy vegyen kenyeret, cukrot meg mahorkát. Éreztük a rozskenyér illatát, így elindultunk a kordé felé. Alig volt bennünk élet, hogy összeszidjuk: úgy gondoltuk, hogy előbb eszünk, aztán jól helybenhagyjuk.

Mindegyikünk kapott egy veknit. A főtörzs sietve elmagyarázta, hogy kenyérrel etette a lovait. Nem haragudtunk rá, mert a lovak láthatóan jól voltak tartva, és ha nem kapnak kenyeret, hát nem húzták volna ki. Ha elpusztulnak, akkor a kenyérünk is odavész, tehát a főtörzs nem is csinálta olyan rosszul a dolgot! Vágott egy darabkát a saját cipójából, és azt tanácsolta, hogy kövessük a példáját. Azt mondta, hogy először ne együnk többet tíz dekánál, különben hasmenést kapunk: „Ne legyetek mohók, fiúk” - ismételte -, mert különben rátok jön a kólika! Csak szopogassátok, mint a cukrot, morzsánként!” Pavel Szuvorov helyeslően bólintott: „A főtörzsőrmesternek igaza van, tudja, mit beszél!”

A november eleji nedves levegőben ott lebegett a rozskenyér savanykás illata. Majdnem belélegeztük a kenyeret. Gyomrunk örvendezett, ahogy befogadta. Lassan visszatért belénk az élet, visszanyertük humorérzékünket is, amikor is arra emlékeztünk, hogy majdnem éhen haltunk. Nevettünk a főtörzsőrmesteren, hogy mennyire félt, amikor a földön látott feküdni. Azon is nevettünk, hogy az egykor oly testes hadtáptiszten most majdnem úgy lógott a bőr, mint rajtunk: „Nem tudtam a kenyérre nézni”, mondta, és örült, hogy tiszta a lelkiismerete. Minden rendbe jött tehát, és nagy lakomát csaptunk.

De aztán valami kellemetlen történt. Akartam enni még egy szeletet, de a veknim eltűnt a hátizsákomból. Nem akartam hinni a szememnek! A században mindenki izgatott lett és felháborodott. Kiabálásunk felkeltette a századparancsnok figyelmét. Azokban a napokban még mindig Fjodor Gridasov százados vezetett minket. Alacsony, rövid hajú, piros arcú

ember volt, mint aki éppen most érkezett a gőzfürdőből. Mellén mindig ott viselte a Vörös Zászló Érdemrendet. Korábban megsebesült, egy ideig kórházban volt, és nemrég tért vissza az ezredünkhöz. Megkérdezte, mi folyik. Vonakodva előadtuk, mire elővette a pisztolyát: „Itt helyben lövöm agyon a gazembert!”

A század minden tagja a hátizsákja után kapott, és egy pillanat alatt kiborította a tartalmát a vízhatlan köpenyekre. Csak egy maradt szorosan összecsomózva, a tulajdonos láthatóan nem sietett kibontani. Mivel rájött, hogy sorsa megpecsételődött, lehajtotta a fejét, mert képtelen volt szembenézni az átható tekintetekkel. Összerezcent, amikor hallotta, hogy a százados felhúzta a pisztolyát és rámutat a zsákra: „Kutassátok át!” Nyikolaj felé rohantam (mert így hívták a tolvajt), és félrelöktem azt az embert, aki a parancsot akarta teljesíteni és a zsák fölé hajolt. Azonnal belenyúltam, és az ujjaimmal kitapogattam a két veknit. Mindenki feszült csendben várt. Felálltam, vigyázzba vágtam magam és jelentettem: „Az ellopott kenyér nincs meg.

A százados megdöbbsent, de csak egy pillanatra. Aztán megváltozott az arckifejezése, és a szeméből azt olvastam ki: „Jó ember vagy!”. Visszadugta a pisztolyt a tokjába és szó nélkül távozott, vissza a törzshöz.

Az egész század megkönnyebbülten sóhajtott. Egyetlen további kérdés nem hangzott el a hiányzó vekniről. Mindenki vágott egy darabot a sajátjából és a köpenyemre rakta. Nyikolaj a karjaiba temette az arcát és így feküdt a zsákja mellett vagy két óra hosszat: egy szégyenteljes, halálraítélt férfi, aki kegyelmet kapott. Két vagy három héttel később egy aknaszilánk súlyosan megsértette ugyanennek a Nyikolajnak a tüdejét. Hallottuk a levegő sziszegését, ahogy a szilánk behatolt a mellkasába és távozott. Este volt, nem sokkal Illarionovszka után. A századunkban nem voltak szanitécek. Ütközet után magunk gyűjtöttük össze a sebesülteket és vitték őket az egészségügyiekhez, akik az ezred mögöttes területén állomásoztak - szerintem egy kicsit túl messze. Ráadásul - ilyen az én szerencsém - a századunk huszonnégy óráig megint élelem nélkül maradt, és míg türelmetlenül vártuk a tábori konyha érkezését, parancsot kaptam, hogy vigyem hátra a sebesült katonát.

Gyorsan sötétedett, amikor befogtam magam egy sítalpra eszkábált hordágy dróthuzat kantárijába. Azonnal elindultam, lassan húzva a tehetetlenül fekvő embert, és csak arra tudtam gondolni, megérkezett-e már az étel és mikorra érek vissza. Nyikolaj nem volt magánál. Csak akkor észleltem, él-e még, amikor megálltam, mert a hordágy alatt a sítalpak hangosan csikorogtak, ahogy csúsztak a havon. Újra és újra megálltam, ilyenkor hallottam a sebesült katona mellkasából sziszegő hangot, tehát még él. Tovább erőltettem magam, kikerülve a bombatölcséreket és a lövészárkokat.

Beköszöntött az éjszaka, és éppen arra gondoltam, hogy ez az erőlködés hiábavaló, ha a sebesült meghal, mielőtt az orvosi egységhez érünk, mikor hirtelen azt hallottam, hogy: „Manszur” (az elbeszélő neve a dokumentumregényben - Kerekes Tamás). Megtorpantam. A képzeletem játszik velem? Nem! Nyikolaj magához tért. Küszködtem, hogy kibogozzam magam a drótkantárból és a sebesült katona mellé rohantam: „Manszur, lőj agyon. Vagy hagyj itt, ha nem bírsz. Kimeríttettelek.”

A szavai azonban új erőt öntöttek belém! Ismét befogtam magam, és futottam előre, most már megállás nélkül, mintha gonosz és szégyenteljes gondolatok elől menekülnék, mert be kell vallanom, hogy az út elején az motoszkált bennem valahol mélyen: Nyikolaj úgyis meghal, én pedig megszabadulok ettől a tehertől és idejében visszaérek, hogy megkapjam a nekem járó meleg ételt.

Miért van a jó és rossz olyan különös módon egy emberben összekeverve - történetesen bennem? Biztos, hogy rémisztően nézhettem ki a sötétben: a tudóm sípol, a fogam kilátszik, a

szemem majd kiugrik a gödréből. El voltam azonban tökélve, hogy Nyikolajt élve vagy halva, de mindenképp elviszem az egészségügyi állomásra. Nem mondhatom, hogy azért mentettem meg az életét másodszor is, mintha különösen kedveltem volna. Inkább a saját magam tiszta lelkiismeretéért loholtam tovább, hajtott a vágy, hogy legyőzzem a gonoszt és az erkölcstelenséget, azt a két dolgot, amelyeket kiváltképp gyűlölök, mégis jelen vannak bennem!

Majdnem belezuhantam abba a mély szakadékba, amely zsúfolva volt az utánpótlási egységeinkkel. Finom és étvágygerjesztő étel volt, keveredett benne a lótrágya, a benzin és a széna szagával, úgy megtöltötte az orrlyukaimat, hogy beleszédültem. Ahogy közeledtem a bunkerek felé, fény szűrődött ki némely kis ablakon. Megpróbálkoztam az egyikkel, az ajtó kivágódott, én pedig rekedt hangon megkérdeztem, otthagyhatok-e egy súlyosan sebesült embert. „Melyik ezred?” Egy kerekkepű szanitéc állt előttem. „Az 1034-es”, feleltem. „Tovább kell menned. Hozzánk az 1026-os tartozik.” A nehéz ajtó becsapódott.

Hirtelen teljes kimerültség fogott el, úgy éreztem, hogy egy lépést sem tudtam tovább húzni Nyikolajt, aki nyögött és félrebeszél. Mégis elindultam. Mit tehettem volna azzal a bürokrattával? Szerettem volna golyót röpténi a keskeny homlokába, de akkor hadbírótság elé állítanak és én is kaptam volna egy golyót cserébe!

Újabb bunker (ezeket a náci építették, még hozzá kiválóan!). Bekopogtam, megjelent egy étel-szagú párával körbelengett szanitéc. Megkérdeztem: „Melyik orvosi egység?”. „Az 1036-os”, felelte. „Akkor helyben vagyunk!”, hazudtam habozás nélkül: „Itt van egy súlyosan sebesült katona!” Hátra se néztem, beléptem a bunkerbe és leültem egy asztalhoz, mintha én lennék a gazda. A nővérek behozták Nyikolajt, már hordágyon feküdt. „Enni akarok”, mondtam. Elém tettek egy tányér meleg, sűrű zabkását. Ettem valamennyit és az asztalnál elaludtam.

A lövészszázalójnál szolgált egy szakács, egy furcsa nevű tizedes, úgy hívták: „Cibulja”, ami ukránul „hagymát” jelentett. Keresztneve Kuzma volt. Mi, amikor megkaptuk a kásaadagunkat, gyakran kinevettük, és gúnyt űztünk a nevéből. Amikor kását osztott, tökéletesen meg tudta ítélni, hogy ki áll előtte. „Átlátok rajtad, tudom, hogy nem szolgáltad meg a kásádat!” A közkatona elszégyelli magát és egy mukkot sem mer szólni. Jön egy másik lövész, a puskája ragyog, az ásója éles, akár egy borotva, a hátizsákjában két kézigránát is van és kimerült, és sovány. Ilyenkor Cibulja nagylelkű és repetát is oszt neki. Aztán jön egy jampec, német gázálarctartó fémdoboza van, amelybe legalább négy adag kása fér. Komolyságot játszva áll a szakács előtt ezzel a vödörrel, és követeli, hogy az töltse meg. Cibulja nem vitatkozik bele, de csöndben csak egy porciót csap bele, és egész idő alatt komoran néz a jampecra. Ez nem mozdul és makacskodik: „Te kutya, van neked itt egy egész üsttel!” „Igaz, itt több kása van, mint amennyi ész a fejedben!” Akkorát kacagunk, hogy a németek is meghallják, és több sorozatot átküldenek. Cibulja köpenyét egy medál ékesíti. Joggal büszke rá: egy nap azt a parancsot kaptuk, hogy támadjuk meg az ellenséget, és egyenesítsük ki a frontszakaszunkat. Éjszaka, amikor a tűzérés fedezett minket, közel voltunk a német lövészárokhöz, rájuk rontottunk és kézitusába keveredtünk velük. Sok embert vesztettünk, a németek háromszor annyian voltak, és biztos voltam, hogy szétvernek bennünket. A főparancsnok kiadta a 227. számú parancsot, amely megtiltotta a meghátrálást. A harc kritikus hevében azonban csoda történt! Géppisztolytűzet hallottunk az ellenséges vonalak mögöl, és hirtelen az összes náci eltűnt a lövészárokból! Később, a legteljesebb meghökkenésünkre, megtudtuk, hogy Cibulja - aki elaludt a tábori konyhát vontató kordéján - behatolt az ellenséges vonalak közé. A lovai megrémültek a közelükben robbanó gránátoktól és a német lövészárkok felé rohantak, magukkal cipelve a szunyókáló szakácsot. Amikor Cibulja fölébredt és rájött, hogy mi történt, tüzet nyitott a fritzekre, mert azt gondolta, hogy nem adja olcsón az életét. Ezért kapta meg Cibulja a Bátorságért érdemrendet.

Iszaak Babel és Solohov sodró erejű epikájával érezteti a naplóját írogató egyszerű orosz gyalogos, hogy miért tudták a németeket megállítani Sztálingrádnál. Olvashatunk még gyilkos varrógépekről, az orosz katonák zabráló hajlamáról, de arról is, hogy hogyan tudott az orosz hadvezetés kutyákat bevetni tankok ellen.

A kötet nem kap Goucourt, vagy Booker díjat, de érzékletesen eleveníti fel az orosz katona primitív hősiességét és elszántságát a második világháború honvédő harcaiban.

Kerekes Tamás

A kiadó:

Manszur Abdulin a szovjet gyalogság első soraiban harcolt a német megszállók ellen Sztálingrádnál, Kurszknál és a Dnyepernél. Ez a könyv az ő rendkívüli története. A keleti fronton dúló könyörtelen harcról adott élménybeszámolója ritka betekintést enged a Vörös Hadsereg katonáinak harcaiba, taktikájába és mentalitásába.

Abdulin a saját szavaival és figyelemre méltó emlékezőtehetséggel írja le a szárazföldi harcokat a jól képzett, halálos és egyre kétségbeesettebb ellenséggel szemben. A bevetések rettenetes pillanatai, a frontélet kényelmetlenségei, a vidám percek, a hadseregszervezet abszurditásai és kegyetlenségei s a hadjárat pusztító testi és lelki keménysége - Manszur Abdulin drámai módon kelti életre a szovjet katonák tapasztalatait a nagy honvédő háború alatt.

Különösen érdekesek a szovjet hadsereg legénységi állománya hétköznapi műveleteinek és mindennapi életének bemutatása. Miközben Abdulin elmeséli történetét, sok mindent elárul a katonák gondolkodásáról, a háborúhoz való viszonyokról és a hűségükről. Nem hallgat a hatalmas haderőt alkotó különböző etnikai csoportok közötti feszültségekről sem. A legemlékezetesebbek mégis őszinte, hátborzongató leírásai a harcokról, a bombázásokról és ágyúzásokról, a lövészárokháborúról, a harckocsitámadások és a baráti tűz túléléséről, a sebesültek és a halottak kezeléséről.

Vacsorázz Párizsban

Jakob Arjouni: Chez Max

Helikon Kiadó

A jó, a rossz együttesen csúf?

Két írást találhat az olvasó az általam összeállított anyagban. Egy „névtelen blogger” mondja el a véleményét a kötetről, aztán én. Döntsön az olvasó.

Nahát, rég utálkoztam már egy igazán jót, úgyhogy épp itt volt az ideje, hogy kiereszthessem minden bosszúságomat. Jakob Arjouni regénye pedig kiváló alkalmat ad erre, ugyanis ilyen szemetet, nulla élményt nyújtó könyvet már rég olvastam.

Kezdjük mindjárt a fülszöveggel, aminek nagy kár volt bedőlni, főleg azok után, hogy Orwell 1984-e simán 1989-nek volt írva. Nagy naivan gondoltam, hogy csak el lett gépelve. De hát miután elolvastam ezt a szerencsére csak alig 170 oldalnyi „írásművet”, kezdtem hajlani arra, hogy aki azt az ajánlót írta, annak fogalma nem volt az 1984-ről, és valószínűleg a Szép új világról sem, pedig ehhez a két kimondottan pompás regényhez hasonlította a Chez Max-ot.

Arjouni szerint 2064-ben az emberiség egy demokráciának álcázott diktatórikus társadalomban él majd, nagyobb rész (Afrika, Közel-Kelet, Dél-Amerika) a Kerítésen túl, a szerencsés kisebbség a Kerítésen innen. Elcseszett spionfiókák figyelik majd, hogy a szabályoknak megfelelően létezzünk-e, és ha nem, jelentik azt az Ashcroft-nak, a rendet fenntartó szervezetnek, majd jól kivonnak minket a forgalomból.

A főszereplő Max is ennek a mindenható Ashcroft szervezetnek a legszerencsétlenebb alkalmazottja, aki csak nagyritkán tud bármi eredményt felmutatni a munkájában, ráadásul társa, Chen magasan túlszárnyalja őt minden téren. Kézenfekvő hát a megoldás, hogy Chent el kell tenni láb alól. Ehhez épp kapóra jön, hogy úgy tűnik, az ázsiai épp megszegni készül a szabályokat... Dióhéjban ennyi a cselekmény!

Nagy hibája ennek a könyvnek, hogy - ha már utópisztikus jövőképről beszélünk - rémségesen minimális figyelmet szentel a világ bemutatásának (megjegyzem, 170 oldal terjedelemben erre kilátása sem lenne a szerzőnek), sokkal inkább a két szereplő piti ellentétére koncentrál. Ráadásul Max viselkedése teljesen logikátlan, inspirálatlan, igazi töketlen hülye, aki csak sodródik az eseményekkel. És akkor ez az étterem téma! Maxnak étterme van Párizsban, ez az álcája, a fedezéke, onnan figyeli meg a számára kijelölt területet. Mit gondol a laikus olvasó (én)? Étterem, kaja, de szuper, majd biztos lehet élvezkedni egyet a sok kaja leírásán. Egy nagy frászt! Elmondom, hogy nekem, aki imádok főzni, enni, recepteket kitalálni, de még kajákat elképzelni is, még csak egy félszer sem futott össze a nyál a számban. Arjouni ebből a szempontból is kutyaütőnek bizonyult.

Ennyi szidalom után, ha rá lennék kényszerítve, hogy valami jót is mondjak, talán a befejezést emelném ki (szerintem az sem jó, de ha valamit feltétlenül választanom kéne, ez volna az). Max elintézi Chent, az élete látszólag visszazökken egy kielégítő kerékvágásba, ám az végül nem derül ki, hogy az extárs tényleg rebellis elem volt-e vagy sem, vagyis jogos volt-e a kiiktatása.

Na, ha ez eddig nem lett volna elég elrettentő, akkor az utolsó szó jogán mindenkit óva intek ettől a könyvtől. Kész mázli, hogy csak 400 forintomba került!

Jakob Arjouni: Chez Max - Vacsorázz Maxnál Párizsban

Libert, egalité, securité a boldog jövőben

Negatív utópiájában szerző egy totális ellenőrzés alatt álló világot ír le, melyben még a dohányzás is tiltott. A Világot az Aschroft, illetve a Reality szervei ellenőrzik, a cselekmény főként a vendéglős Max nyomozása körül forog, aki barátja, a szintén a szervezethez tartozó Chen után nyomoz, akit árulással gyanúsít. A tömegoszlathoz a titkosrendőrség és a rendvédelmi szervek egy talevi nevű szerkezetet használnak. A talevit, mondja a regény narrátora, a vendéglős, Max, még csak fél éve használták, és mind a média, mind az illetékes hatóságok agyba-főbe dicsérték, cikkekben és egyéb nyilatkozatokban ezt a technikai csodát. Én ismertem a belsejét, meséli az író. Pokoli szerkezetnek tűnt. Felszereléséhez több, hanggal vezérelt lángszóró, gépfegyver tartozott; öt robbanófejes rakéta, ködvágó, a robbanófejeket víz alatt is lehetett használni. A talevi szerves része volt egy lézersugár, amellyel az égvilágon mindent, még a betont is szét lehetett vágni, egy ultraérzékeny iránykeresős mikrofonnal is felszerelték, melyben beépített és a világon minden nyelvre - főleg és éppen a betiltottakra - fordítani képes számítógép. Aztán ember, vegyszer, gáz és radioaktivitás-sugárzás kereső, tévé, szárazzuhany és szendvicsautomata, amiben három feltét nélkül lehetett választani: páрмаi sonkás, sajtos-zöldecsés vagy pestós kengurus. A regény bevezetője már előrevetíti a két munkatárs, barát konfliktusát. És a gyanakvás légkörében előrehaladó regény az egyik munkatáráról kideríti, hogy átállt az ellenséghez.

A gyanú árnyékában

A rendvédelmi szervezetek alkalmazottjainak esküjében az áll, hogy Európa érdekeit és értékeit megvédelmezik. Ahogy az esküben áll: „erkölcsileg, szellemileg hű és tetterős elkötelezettjei vagyunk a törvényeknek”. Az író Chen legendás bűnüldöző tevékenységnek tulajdonítja Chen pimaszkodó megjegyzéseit.

Munkaköri leírás: Chen (a gyanúsított)

A 2038-as Pekingi Egyezmény után, amely egyrészt megkönnyítette az európaiak és a kínaiak kínai, illetve európai utazásait, másrészt erősen megemelte a beutazási rátát, az első évben több, mint negyedmillió kínai költözött a párizsi nagyszektorba. Természetesen sokan illegálisan jöttek ide, vagy maradtak itt, túlnyomó többségük azonban nem rendelkezett a szükséges papírokkal. A legtöbben a külvárosban telepedtek le, ám immár a központban is akadtak olyan negyedek, amelyek lakossága jó kilencven százalékban volt kínai, vagy kínai eredetű európai volt. Chennel - meséli az író - közös területünkön már tizenöt éve dolgoztak. Chent mindenképpen a kínai negyedben kell bevetni, hiszen tökéletesen beszélt a mandarin nyelvjárást, mivel szülei odaatról származtak. A maga lakónegyedében Chen kertészként működött, a közparkokat, köztéri virágládákat gondozta. Így aztán többnyire a szabad levegőn tartózkodott, álldogált, figyelt feltűnést nem keltve. Könnyen szóba elegyedett az emberekkel, olyan hétköznapi témákról, mint a virágfajták vagy a sövény kíváncsú magassága, mindig szívesen meghallgatott másokat, de magyarázattal is tudott szolgálni, ha egy-egy lakásba közelebből is be szeretett volna pillantani. Mindig akadt egy fa, melynek állítólagos lombkoronáját éppen az adott lakás erkélyéről lehetett a legjobban megvizsgálni. Chen sikereit annak köszönhette, hogy főképp a kínaiak által lakott negyedben kitűnően bevált álcája, valamint annak, hogy nagyon jól ismerte a környezetében élő emberek szokásait. Különleges megfigyelőkészséggel rendelkezett. Ráadásul intelligenciája sem volt mindennapi, és szemét, megvető kijelentéseit ismervén az emberek meglepődtek jól fejlett empátiáján. Közismert tény volt és a kollégák közt még mindig derűs és meghökkent fejcsóválást váltott

ki, hogy Chen rendszeresen beszélgetett a kedvenc növényeihez, amelyekhez úgy állt, mint a emberekhez. Többször rajtakaptuk és rajtakapták már, hogy elmélyülten beszélgetett kedvenc rekettyebokrával.

Chen munkája

Főleg olyan munkái voltak, mint az adócsalás, biztosítási sumákságok, gyermekbántalmazás, nemi erőszak, féltékenységből vagy nyereségvágyásból elkövetett gyilkosság. Ha volt egyáltalán gyenge pontja Chennek, olyan, amely rendszeresen szemet szűrt az évek során, az volt, hogy a bevándorlóknál megszokott bűnesetek, vagyis azok, amelyeket a kollégák kerestek volna nála, ha a sikereit meg akarták kérdőjelezni - közülük szinte egy sem fordul elő nála. Túl kevés lopás, védelmipénz-zsarolás, szerencsejáték, drogbüntény - pedig köztudomású, hogy Kínában sok a drogfüggő, és ez Kínában még mindig bocsánatos bűnnek számított - szerepelt a listáján, és éppoly ritkán fordultak elő illegális bevándorlási vagy terroristapropaganda. Méghozzá olyan ritkán, hogyha nem a szuper Chenről lett volna szó, akkor mindenki másra már rég a zsarolhatóság vetült volna, vagy ami még rosszabb, az együttműködésé. A jövő egy Izrael-ellenes világ - sugallja a regény Az euroázsiai kormány megegyezett az átmeneti USA-kormánnyal, hogy a felszabadító háborúk során nyitva hagyják a palesztin-izraeli konfliktust, hogy későbbre is maradjon egy olyan szelep, amit a lakosságnak fel lehet kínálni, ha a politikai elkötelezettség iránti igény esetleg túlságosan felerősödne. Így végül nemcsak Izraelt, hanem a palesztin területeket is hozzácsapták az euroázsiai és észak-amerikai világhoz. És az európai kormány a mai napi gondoskodott arról, hol az egyik, hol a másiknak oldalt szánt anyagi, vagy diplomáciai támogatással, néha titkosszolgálati eszközökkel, fegyverszállítványokkal -, hogy ez az ország (vagy ezek az országok) sose nyugodhassanak meg. A regény főszereplője, noha folyamatosan gyűjti a vádakat munkatársa, Chen ellen, mégis folyton elbizonytalanítja az olvasót. Ettől lesz olyan kivételesen izgalmas ez a szép kiállítású kötet.

2064-ben vagyunk. A világot kettéosztja egy Kerítés: emitt haladás és demokrácia, odaát visszamaradottság, diktatúrák, vallási fanatizmus. Persze a jólét birodalmát meg is kell védeni - Max Schwarzwaldnak és partnerének, Chen Wunak épp a megelőzés a feladata, bár viszonyuk korántsem baráti. Max társadalmilag hasznos és szakmailag elkötelezett élete kiegyensúlyozott, szinte már gömbölyű lenne, Chen azonban minden tabut felrúg, egyetlen emberi gyengeséget sem hagy szó nélkül - egészen addig, amíg egy napon meg nem botlik, és Max meg nem látja a lehetőséget, hogy egyszer és mindenkorra megszabaduljon partnerétől.

Kerekes Tamás

Jakob Arjouni: Vacsorázz Maxnál Párizsban!

www.helikon.hu

Döntő csaták

Gold Book Kiadó
Debrecen
info@goldbook.hu

A Második Világháború előtt a németek és a szovjetek éppen aláírták a Molotov-Ribbentrop paktumot Lengyelország felosztásáról. Az ezt követő fogadáson Molotov elvtársnak nagyon megtetszik a németek titkárnője, úgyhogy oda is ül mellé és tölt a hölgynek egy pohár pezsgőt. A hölgy elmosolyodik és megissza a pezsgőt. Molotov elvtárs megint tölt és megfogja a nő térdét.

A hölgy megint elmosolyodik és megissza a pezsgőt. Molotov elvtárs megint tölt egy kis pezsgőt és keze följebb csúszik a hölgy combján. A hölgy megint elmosolyodik, megissza a pezsgőt, majd odahajol Molotov elvtárshoz és a fülébe súgja:

- A szeme se rebbenjen meg Molotov elvtárs, amikor a tökömhöz ér, nehogy lebuktasson! Szerjőzsa vagyok az orosz hírszerzéstől.

Szuggesztív, izgalmas, adatokban gazdag, pazar kiállítású, informatív kötettel állunk szemben, amivel mostanában nem kényeztetett el bennünket a könyvkiadás. Bár pl. a Hajja Könyvkiadó már a második kötetét publikálja az ardennei ütközetéről, amiből kiderül a Halál százötven órája c. filmmel ellentétben, hogy a szövetségesek tudtak az utolsó nagy, német offenzíváról, addig az egyetemes történetet áttekintő munka napjainkban nem született meg. (Ami felveti a kérdést, hogy a szövetségesek valamit el akartak titkolni). A kérdés, hogy mit?

A könyv egy 14 éves számára is érthető, de olyan finomságok vannak benne, amiket nem tanítanak a Frunze, a West Point hadiakadémián, sem a Zrínyi Miklós nemzetvédelmi egyetemen.

Minden azért nem férhet el egy kötetben.

Ne keressük Don Juan lepantói ütközetét, a nándorfehérvári ütközetet. Sem a **gigászok harcát**, amit az antiszocialista realista, de ír-racionalista Timur Link vívott a Kapcarongy nevű kocsmában néhány rossz arcú, és kifejezetten rút arcú idegennel a pókerasztalon. A kabátujjába rejtett két ásszal, miközben a harmadik napon már annyira megfájdult a fejük a folyamatosan ivott enyhén üdítő alkoholos italoktól és szivaroktól, hogy nedves törölközőbe csavarták őket, ezért úgy néztek ki, mint enyhén ittas tuaregek, vagy más berber harcosok a sivatagban, akiknek elcsavargott a tevéjük, de már másodnapra elfelejtették a nevüket.

Felvételizik három diák. Bemegy az első, akinek hatalmas protekciója van. Megkérdezi a bizottság:

- *Mikor fejeződött be a második világháború?*
- *Hát talán a század közepe felé - mondja a felvételiző.*
- *Zseniális, fel van véve!*

Bemegy a második jelentkező, akinek van egy kis protekciója. A kérdés ugyanaz:

- *Mikor fejeződött be a második világháború?*
- *1945.*

- Egy kicsit pontosabban esetleg?
- Valamikor tavasz vége felé, tán májusban.
- Rendben. Felvettük.

Bemegy a harmadik jelentkező, akinek egyáltalán nincs protekciója. A kérdés ugyanaz:

- Mikor fejeződött be a II. világháború?
- Európában, 1945. május 6.-án lépett érvénybe a fegyverszünet, a japánok 1945 szeptemberében kapituláltak.
- Hmmm. Hány embert veszített a Szovjetunió?
- Huszonkétmillió-hétszázezer-százkető.
- Hmmm. Név szerint?

Tartalomjegyzék:

- Szalamisz: Az athéniek Themisztoklész vezetésével legyőzik Xerxes perzsáit
- Gaugaméla/Arbela: Dareiosz veresége: Nagy Sándor benyomul Ázsiába
- Metearus és Záma: Róma legyőzi Karthágót
- A Teutoburgi erdő: A germánok legyőzik a rómaiakat
- Chalons-Sur-Marne: Attila hunjainak veresége
- Tours: Martell Károly legyőzi a mórokat
- Hastings, Hódító Vilmos
- Hattin Szarvai: Szaladin diadalma a keresztesek felett
- Liegnitz és Muhl: A mongolok hazatérnek, miután legyőzték Európát
- Az Aramada: Drake vereséget mér Medina flottájára
- Bécs ostroma: Jan Sobieski legyőzi az oszmán törököket
- Plassey és Quebec: a brit birodalom megalapozása keleten és nyugaton
- Yorktown: Az amerikai brit gyarmatok elvesztése
- Trafalgar: Nelson győzelme biztosítja, hogy napóleon végül elbukjon
- Vicksburg és Gettysburg: Az Unió nyeri meg az amerikai polgárháborút
- Tannenberg: A németek vereséget szenvednek az orosz seregekre
- Nomonhan: A japán hadsereget legyőzi az orosz
- Az angliai csata: A Luftwaffe veresége megakadályozza Nagy Britannia német invázióját, az európai győzelem első jelei
- Szingapur és Malájföld: Japán tönkrevéri a brit haderőt Ázsiában, a nyugati hatalomnak vége
- Midway szigete: A repülőgép-hordozók csatája, a japán offenzíva fordulópontja, az Egyesült Államok diadala
- Kurszk: Zsukov páncélos győzelme, Oroszország és a szövetségesek háborújának fordulópontja.

A könyv célja, szerzője, szerint, azon fegyveres összecsapásoknak leírása volt, amelyek mélyreható hatást gyakoroltak a történelem menetének alakulására. A „döntő” jelző ebben az összefüggésben úgy definiálható, hogy az eseményekre (vagyis a hadjáratra) azonnali hatást gyakorló, sőt lehetőség szerint egy háború végkifejlete szempontjából olyan jelentőséggel bíró, ami azt eldöntő jelentőségűnek tekinthető. A szerző szerint a „döntő” nem mindig könnyen meghatározható. Például az a vereség, amelyet 1914-ben mértek a németek Tannenbergnél az oroszokra, nem hozta meg a győzelmet Németországnak az első világháborúban, de elvezetett a cári rezsim kommunizmusra cseréléséhez, katasztrofális következményekkel világszerte.

Trianonban tárgyalnak az országok további sorsáról a világháború után. A tárgyalás közepén jelentkezik a magyar küldött, hogy szólni kíván.

- Én csak azt szeretném mondani, hogy mikor mi idejöttünk a Kárpát-medencébe, az éjszaka ellopták a románok a lovainkat.

A többiek nem igazán értik, kérdi az elnök, szeretné-e a magyar, ha a hozzászólását jegyzőkönyvbe vennék-e.

- Á nem, nem kell. Csak úgy mondtam...

A tárgyalás folytatódik, megint szólni kíván a magyar:

- Én csak azt szeretném mondani, hogy mikor mi idejöttünk a Kárpát-medencébe, az éjszaka ellopták a románok a lovainkat.

Megint kérdik, jegyzőkönyvbe akarja-e vetetni? Mondja:

- Nem kell, csak úgy mondtam...

A tárgyalás folytatódik, a magyar megint szólásra kér engedélyt:

- Én csak azt szeretném mondani, hogy mikor mi idejöttünk a Kárpát-medencébe, az éjszaka ellopták a románok a lovainkat.

A román küldöttnék már vörös a feje! Üvöltve kifakad:

- De hiszen akkor mi még itt sem voltunk!

Mire a magyar:

- Na, ezt vegyék jegyzőkönyvbe.

Kerekes Tamás

A kiadó:

Huszonegy, történelmi fordulópontot jelentő csata időszerű újra áttekintése - Szalamisztól (Kr. e. 480) a huszadik század néhány legfontosabb összecsapásáig.

Gondolatébresztő munka, John Colvin sok szempont szerint válogatott példatára az emberi konfliktusok történetéből. Nemcsak a csaták egyéni szempontú kiválasztása buzdít vitára - például Waterloo helyett inkább Trafalgar, Sztálingrád nem, Kurszk viszont igen -, hanem a könyvben ismertetett, a maguk korában fordulópontot jelentő, fegyveres összecsapások együttesen éles aktualitással bírnak: döntő többségükben a Nyugat nem európaiak ellen viselt háborúit idézik, különösen az iszlámmal vívott küzdelmek.

A DÖNTŐ CSATÁK azt világítja meg, hogyan formálta civilizációnkat a hódítás és visszavonulás, a katonai győzelem és a vereség árapálya.

A háború olyan régi tartozéka az emberi életnek, mint maga a történelem, és gyakran játszott meghatározó szerepet. Mi tesz azonban „döntővé” egy szárazföldi vagy tengeri összecsapást?

A hadtörténész John Colvin számára az a körülmény, hogy annak következménye sokkal szélesebb skálán mérhető, mint az egyszerű győzelem vagy vereség, vagyis amikor a csata közvetlen befolyást gyakorol a történelem menetére.

Trafalgart választja Waterloo helyett, ugyanis ott pusztult el Napóleon tengeri hadereje, s ezzel nemcsak Nagy-Britannia invázióját sikerült megakadályozni, de a császár végső bukását is biztosította a Királyi Haditengerészet. Az oroszok 1914-es tannenbergi vereségét nem az első világháború általános menetére gyakorolt hatása miatt írja le, hanem azért, mert ezzel az összecsapással indult a kommunizmus hatalomra jutásához vezető folyamat, amely idővel világszerte katasztrofális következményekhez vezetett. Hasonlóképpen Szingapúr eleste 1942-ben nem egyszerűen a japán hódítás diadalaként jelentős, hanem mint az az esemény, amely egyértelműen jelezte Ázsia európai gyarmatosításának végét.

A SZERZŐ

John Colvin Tokióban született 1922-ben. Tanulmányait a dartmouthi Királyi Haditengerészeti Főiskolán fejezte be. Haditengerésztisztként végigszolgált a második világháborút, majd 1951-ben diplomáciai szolgálatba lépett. Szolgált Oslóban, Bécsben, Kuala Lumpurban, Hanoi-ban és Ulánbátorban (őfelsége nagykövete-ként), valamint Washingtonban. Utána a Chase Manhattan Bank állománya-ban dolgozott, mielőtt teljesen az írásnak szentelte idejét. Kiadott munkái, cikkek-en és recenziók-on kívül: Twice Around the World (Kétszer a világ körül), Not Ordinary Men (Nem hétköznapi emberek), Volcano Under Snow (Vulkán a hó alatt), Lions of Judah (Júda oroszlánjai), Nomonhan. 2003 októberében hunyt el.

Annie Besant: Az ősi bölcsesség

Magyar Teozófiai Társulat

A könyv szerzője az az Annie Besant, akiről 1905-ös budapesti látogatásakor Ady Endre is cikket írt a Budapesti Naplóban, úgy említve őt, mint India papnőjét, aki nagy sikerű előadásokat tartott dupla teltházassal közönség előtt a Zeneakadémián. Besantot egyébként G.B.Shaw kora egyik legkiemelkedőbb szónokának tartotta. A Titkos Tanítás áttanulmányozása után a jól ismert szociális reformer és szabadgondolkodó feladta addigi materializmusát, és mintegy pálfordulással csatlakozott a Teozófiai Társulathoz. 1907-től 1933-ig, haláláig a nemzetközi teozófiai társulat elnöke volt. Nagyon sokat tett India függetlenségéért, valamint hogy a keleti kultúra, vallás, filozófia és gondolkodásmód Európában is ismertté váljon.

Ady cikke: http://www.globenet.hu/teozofia/Cent/TC_India_papnoje_Ady_Besantrol.html

Az ősi bölcsességről

A könyv a láthatatlan világokkal és a létezés nagy törvényeivel foglalkozik. A teozófiai irodalom egyik alapkönyve.

Nagyiday Adrienne

Az ősi bölcsesség szerint az ember szellem - amely az úgynevezett lélek, vagyis értelem, érzelem és tevékenység formájában nyilvánul meg és - akinek teste van. Valójában azonban különféle testeik vannak, amelyek tudatának hordozói és eszközei a különböző világokban. Ezek a világok (vagy síkok) a térben nem különülnek el egymástól, hanem áthatják egymást, így egyidejűleg vannak jelen körülöttünk, pontosan úgy, ahogy a víz is áthatja az iszapot, vagy a levegő oxigénje is oldódik a vízben. Ezek a természet anyagi oldalának világai, különböző mértékű sűrűségük az anyaguk összetételétől függ. Az ember egyidejűleg több ilyen világban él, de általában csak a legalsóbb (a sűrű fizikai) világban öntudatos, a többiről csak álmában, vagy elmélyült állapotban nyer némi tudomást.

Ezeknek a világoknak a teozófiai irodalomban használt elnevezései a legdurvábbtól a finomabb anyag felé haladva a következők: fizikai világ, érzelmi vagy asztrális világ, gondolati vagy mentális világ (mennyország), az intuíció (buddhi) világa és a szellemi (atmikus vagy nirvánikus) világ. Van két ezeknél is magasabb rendű, a monádi világ vagy az eredetek világa, és az isteni világ vagy a Logosz világa.

Az, amit halálnak neveznek, nem egyéb, mint a legalsóbb világhoz tartozó eszközének vagy tudathordozójának - fizikai testének - letevése. A valódi embert azonban a felsőbb világban mindez nem változtatja meg. Olyan ez, mint mikor a fizikai ember leveti a kabátját. Ezek az állítások nem csupán feltevésen, hanem az előttünk járók, tisztánlátók kutatásain, megfigyeléseinek és átadott tapasztalatainak alapulnak. A születés és halál folyamatának leírása megtalálható a könyvben, ami szükséges annak megértéséhez, hogy az egy életben megtapasztaltak eredménye hogyan épül be a felső énbe, illetve miként jön vissza a lélek egy újabb újraszülétkor. (Számítógépes hasonlattal élve: mintha tapasztalataink minden síkon lementődnének egy lemezre, tárolódnak, majd újra előhívjuk őket.)

A világot működtető nagy törvények közül részletesen tárgyalja a könyv az újraszülést, a karma és az áldozat törvényét.

Az **ok és okozat törvénye**, ezt hívják a karma törvényének is. (A fizikában mondhatnánk Newton III. törvényének.) Jelen életünkben az előző életeink eredményét élvezzük, ugyan-

akkor a saját jövőnket teremjük meg. A Mindenség egy másik alapvető törvénye az **újra-születés törvénye**. Minden természeti folyamatban megláthatjuk a periodicitást, amely az ember létezését is meghatározza. Ugyancsak alaptörvény az **áldozat törvénye**. Ez a törvény arra vonatkozik, hogy a bennünk élő isteni szikra megismétli az Egy áldozatát: magára veszi az anyagi világ korlátozásait azért, hogy az abban létrehozott formákon át tudatossá váljon.

Minden emberi szellem, mint csíra kezdi meg emberi pályafutását minden tudás, lelkiismeret és ítélőképesség nélkül. Kellemes és fájdalmas tapasztalatok során jut olyan anyaghoz, amelyből felépíti mentális és morális képességeit. A vele született jellemet önmaga fejlesztette ki. A jó hajlamok, értékes képességek, nemes jellem mind-mind sok és kemény munka eredménye, sok nehéz erőfeszítés jutalma. Az ellenkező jelek azt mutatják, hogy a szellemi csíra növekedése és fejlődése még kezdetleges fokon áll. Tudatlanságunkból eredő tévedéseinket szenvedés követi. Akaraterőnk és bölcsességünk csak a szenvedésünk kiváltotta erőfeszítéseink során fejlődik. Minden egyes ember valójában saját életének, jutalmának és büntetésének elhatárolója és saját maga bírója is egyben („ahogy vetünk, úgy aratunk”).

A teozófiai irodalom megkülönbözteti a szellemi embert, az egyéniséget és a halandó embert, a személyiséget. Az előbbi az, aki az életek sorozatán át tapasztal, az utóbbi pedig az egyes életekben használt gondolati, érzelmi és fizikai eszköz, amelyeken keresztül a tapasztalás megtörténik.

Mindannyian ugyanazt az utat járjuk végig - a tökéletesség elérése minden ember rendeltetése.

Mi a teozófia?

Bölcsélet, mert világosan feltárja a Naprendszerünkhöz tartozó testek és lelkek fejlődésére vonatkozó tervet és megmutatja az általános fejlődés menetét. Elénk tár és javasol egy lehetséges módszert, amelynek segítségével a fejlődés folyamatát megrövidíthetjük. Tudatos erőfeszítéssel egyenesebb úton haladhatunk a cél felé. Ez a javasolt módszer a tanulmányozás, az elmélkedés és a felismerések gyakorlati megvalósításának hármassága.

Tudomány azért, mert az említett bölcsélettel nem mint teológiai hittelt, hanem mint közvetlen tudással foglalkozik, amelyet tanulmányozással és kutatással meg lehet szerezni. Azt állítja, hogy szükségtelen a vakhit, mert minden embernek vannak szunnyadó képességei, amelyek - ha életre kelti őket - alkalmassá teszik arra, hogy önerejéből lásson és vizsgálódjon.

Életmód is. Azt tanítja, hogy az isteni bölcsesség egy, a hozzá vezető út pedig sokféle. A gondolatok szabadsága jellemzi, és tisztelet az élet iránt. A testvériség jegyében vallja a megértést és toleranciát minden ember felfogása és minden világnézeti és vallási hagyomány iránt. Tanítja, hogy minden egyes embernek joga van saját útja bejárására és saját igazságának megtalálására.

„Ne tanulj az elme terméketlen teozófiáját, büszkén arra, hogy megtöltötte a fejedet mások gondolataival. - Tanuld az *élő bölcsességet*, ami az elme és a szív mély harmóniájában, és ami a valódi, a 'más'-t, az elkülönülést nem ismerő **Én**, az **egység** hangján szól.”

www.teozofia.hu

Nagyiday Adrienne

A Magyar Teozófiai Társulat újjáalakulása óta másodszor adja ki Annie Besantnak, a teozófia egyik legnagyobb tanítójának talán legismertebb és legnépszerűbb könyvét, Az ősi bölcsességet, amely összefoglalja mindazokat a kortalan igazságokat, amelyekből a világ mindig is táplálkozott.

A könyv bemutatja a létezési terünket jelentő világokat, a fizikai világ okkult oldalát, az asztrális világot - beleértve a halál utáni életet - és a mennyei világok működését. Részletesen ismerteti a mindenséget mozgató nagy törvényeket, mint a karma, az újraszületés és az áldozat törvénye, és kitér a világegyetem kialakulására is. Elemzi a világ vallásainak hasonlóságait, közös gyökereiket. Mindezek a hasonlóságok egyetlen forrásra utalnak, a beavatottak hierarchiájára, amely az emberiség fejlődését vezeti és vigyázza.

Ez a hierarchia minden korban tanítja a tudni vágyókat, megmutatja az utat, és irányítja tanítványaik lépéseit. Most is elérheti őket bárki, aki keres, ha a szeretet és az odaadás vezérli, és azért szeretne tudni, hogy jobban szolgálhassa az emberiséget.

Az ősi bölcsesség olyan támpont, amelyre bátran támaszkodhatunk az ősi tudás keresésében, és amelyhez érdemes rendszeresen visszatérni, hogy a tudás újabb mélységeit fedezhessük fel.

Hírszerzés a gyakorlatban

Az Ilf-Petrovra emlékeztető, satirikus hangnemű orosz íróról megemlékeztem már, de most új aspektusból szemléljük a katasztrojkát.

„A Humboldt Egyetem hallgató között is sok amerikai lehetett találni a kilencvenes évek elején. Meglepő szakokra jártak, például teológiára vagy szlavisztikra, és úgy látszott, igen elégedettek magukkal és a világgal. Egyikük, aki szlavisztikát tanult, név szerint John, elcsábította ukrán barátnőnk, Lizát, aki 1993-ban együtt lakott velünk a Lychener strasszen és szintén a Humboldt Egyetem szlavisztikus szakjára iratkozott be John egészen jól tudott oroszul, mivel két évig az amerikai hadsereg olyan kötelékében szolgált, amelyik közvetlenül a német-német határnál állomásozott, nem messze Magdeburgtól. Az ő feladata volt a szovjet csapatok rádiós ellenőrzése. John nap mint nap egy jól álcázott kocsiban ült fejhallgatóval, és megpróbálta elfogni az orosz katonaság jelentéseit. Mindent feljegyzett, amit meg tudott fejteni, nemcsak az orosz katonai jelentéseket, hanem a szovjet hadsereg rádiójának szórakoztató programját is. A program nagyrészt zeneszámokból állt, és arra volt hivatott, hogy jókedvre derítse a szovjet katonákat nemzetközi kötelességük teljesítése közben.

Minden szovjet egységnek, amely a német-német határ mentén állomásozott. Voltak kedvenc énekesnői. Akkoriban nem volt túl nagy a választék. Elsősorban a szép női hang számított, a szöveg és a zene lényegtelen volt. Mielőtt leadtak egy számot, a következő bemondás hangzott el: „És most, kedves bajtársak, Sanna Bicsevszkaja elénekli híres 17039-es hadosztályunk katonáinak a „Hazád soha nem felejt” című számot.” John közlegénynek nem magát a zeneszámot, hanem az egységek számát kellett gondosan feljegyeznie. Ha például az énekesnő Sanna hangját hosszú ideig nem lehetett hallani, az azt jelentette, hogy az 17039-es egységet áthelyezték. Az amerikaiak így követni tudták az orosz alakulatok mozgását.

Amikor John szolgálati ideje lejárt, elhatározta, hogy egy darabig még Németországban marad. Amerikában tulajdonképpen csak a szülei várták, akik szigorúan irányították sorsát. Johnnak a fogorvosi pályát kellett választania, mint apjának. Csak Németországban hozhatott még önálló döntéseket, és tanulhatott például szlavisztikát. Ezenkívül az amerikaiak akkoriban egzotikumnak számítottak Kelet-Európában, és nagyon szerették őket.

Andrej ugyanakkor szolgált a seregben, mint John. Mivel jól tudott angolul, rádiósként vetették be Németországban, a szovjet hadsereg úgynevezett „nyugati” csoportjában, és az pont John orra előtt állomásozott. Andrej közlegény az amerikaiak rádiós ellenőrzésért volt felelős. Az volt a feladata, hogy elfogjon minden amerikai jelentést, beleértve a szórakoztató programokat is, és felírja az egységek számát, valamint a hozzájuk tartozó zeneszámokat. Andrej két évig ült egy jól álcázott kocsiban és fülelt. Az amcsiknak főként férfiak énekeltek. „Jó reggelt, Németország - mondta a műsorvezető - ma Roger Daltrey énekli előben Arizonából a Harzban állomásozó 78. egységünk bátor katonáinak az „I can explode every minute” című dalt.”

A két volt katona beszélgetései kívülállók számára úgy hangzottak el, mintha két örült társalogna a diliházban. Én úgy neveztem összejöveteleiket, hogy „**Találkozás az Elbánál**”.

- 32. egység - mondta Andrej. - Erre mindketten felugrottak az asztaltól és azt ordították:

- She loves you, yeah, seah, seah loves you, yeah!

- 80112 - kontrázott John, mire azonnal az jött, hogy: „Ó, rogyina! Nagy mezőőoid hiáááányozni fognak.”

Vladimir Kaminer: Utazás Tralalába

Helikon Kiadó

Úgy tartják, az utazás műveltté teszi az embert. Ha írunk az utazásról, az is műveltté teszi - az otthon maradottakat, akik csak álmodni mernek a nagyvilágról. Wladimir Kaminert mindig is vonzotta a messzeség, mert, ahogy ő mondja: „Ott, ahonnan én származom, az élet alkalmatlan az életre.” Erről valószínűleg nagybátyja, Borisz is hasonlóképpen vélekedett kazahsztáni száműzetésének hosszú évei alatt. Ezért később alig tudja elhinni, hogy a munka hőseként néhány napra elhagyhatja Oroszországot, és Párizsba repülhet, a szerelem és az Eiffel-torony, a zezugos utcácskák és a zsúfolt turistabuszok városába. De a szovjet kormány gondoskodott róla, hogy Borisz bácsinak ne támadjanak buta gondolatai... Erről az utazásról és a világ legkülönbélebb tájaira vezető más utazásokról mesél könyvében Wladimir Kaminer - és olyan kalandokról, amelyektől még a legharcedzettebb olvasónak is elakad majd a lélegzete. Wladimir Kaminer 1967-ben született Moszkvában, és színháztudományt tanult, mielőtt tizenkét évvel ezelőtt vonatjegyet vett Berlinbe, ahol ma is él. Különböző napilapoknak ír, saját rádióműsora van, rovata a ZDF reggeli magazinjában, és rendezvényeket szervez a Kaffee Burgerben, például az időközben elhíresült „Orosz diszkó”-t.

Kerekes Tamás

Max Weber Politikai szociológiájáról

Helikon Kiadó

A grandiózus (durván 570 oldalas) kötet két hatalmas részre oszlik. Egyrészt a politikai közösségekkel, másrészt az uralom szociológiájával foglalkozik. A politikai közösségek fogalma alatt tárgyalja Max Weber a politikai szervezeteket, lényegük és jogszerűségük alapján, a politikai társulások fejlődési szakaszaik alapján. Külön fejezet érdemel az imperializmus gazdasági alapjai c. fejezet, de a nemek és a hatalommegosztás a közösségen belül (osztályok, rendek, pártok) is. Ezután jön csak a haddelhadd, mert a kötet első fele csak durván hetven oldalt tesz ki.

Az uralom szociológiája c. rész teszi könyv hátralevő felét.

Itt tárgyalja Max Weber az uralom szerkezeti formáit és működési módozatait, ebben a fejezetben elemzi a hatalom és uralom átmeneti formáit, az uralom és igazgatás válfajait, kitérve a demokratikus igazgatás lényegére, de korlátaira is. Itt kap helyet a „szervezet” által kialakított uralom jellemzése, de a bürokratikus uralom lényege és feltételei, de kibontakozása is. Külön fejezetet érdemelt ki a patriarchális és patrimonialis uralom, a feudalizmus, a „rendi állam” és a patrimonializmus is.

Nagy súlyt kap a karizmatikus hatalom művében. Foglalkozik a karizma lényegével, működésével és hatásával, s a fejezetet az eldologiasodás az uralmi formákban c. fragmentum zárja le. A kötet utolsó írása a politikai és hierokratikus uralom kérdéseivel foglalkozik.

Kerekes Tamás

Világsiker: magyarul

Keresd a Geopen Kiadó-nál

Kurblimadár

Murakami negyven millió példányszámban kel el hazájában és más keleti nyelveken, sőt Franciaországban is 40 ezer példányban. A napi tíz kilométert futó írónak ezzel olyan bravúrt sikerült végrehajtania, mintha a Gallimard Tisza Kata, Ficsku Pál, Gerlóczy Márton, s a non plus ultra Németh Gábor oeuvre-jét adná ki félmillió példányszámban, ami már a tudománytalan misztikumok terrénumába tartozik.

A jóslásoktól, a kútba dobásig, szerencsés megmenekülésig, egy ember valóságos lenyűgésétől kezdve a pollúcióig, egy házasság tönkremenése közben szerzünk igazi, vagy épp misztikus ismereteket.

Murakami e művében a női egyenjogúsággal, az identitással, a történelemmel, a lezáratlan háborúval kapcsolódó kérdéseket dramatizál. A szereplők lelkében külön harcot vívnak a múlt és a jelen megmásíthatatlan értékrendjei. Miközben regényében a szexuális forradalom velejárójaként örömmünepét üli az orális szex. Regényvilágának vibráló levegője még egy balul sikerült hírszerzési műveletet is elbír. A vibrálás a materialista narratíva és az ontológiai kérdésfelvetések közt ahhoz a szerencsés tapasztalathoz juttatja az olvasót, hogy halmozás helyett az embernek azt kell keresnie, ami nélkülözhető.

Etnikumok közti és interperszonális szenvedélyek, kapcsolatrendszerek meg létstratégiák érdeklik, hol a belletrisztika, hol a széppróza eszközeivel adagolva a befogadást. Vitathatatlanul ma ő a legeurópaibb japán a kreatív írástechnikában. Életművét max. 12 műben opponálta, **Tánc, tánc, tánc** c. regénye most áll fordítás alatt.

Kerekes Tamás

Alant két online lapból vett cikk található, mely a szerzőről szól.

A kiadó

Tokió külvárosában egy Okada Toru nevű munka nélküli fiatalember először csak felesége elvesztett macskája keresésére indul, idővel aztán rádöbben, hogy a felesége is elhagyta. A város békés felszíne alatt rejtőző föld alatti világba keveredve különös ismeretséget köt egy testvérpárral, akik a görög szigetvilág két tagjáról kapták a nevüket. A szomszédban lakó bolondos lány révén beavatást nyer a párókakészítés rejtelseibe, egy nyugalmazott tiszt pedig a mandzsúriai háború tapasztalatait osztja meg vele. A zenekedvelő és rezignált Toru titokzatos állást vállal az inkognitójukat messzemenőig őrző Szerecsendiónál és Fahéjnál, s eltűnt háziállatának és házastársának felkutatása miatt szó szerint sötét és mély kútba kell alászállnia.

Murakami valóságot és misztikumot ötvöző regényének felzaklató történeteit az elbeszélés szenvtelen nyugalma ellensúlyozza, feszült kíváncsiságot ébresztve az olvasóban, aki az események sodrásának engedve képtelen letenni a könyvet. A lapok közül pedig minduntalan kihallatszik a világ mozgásban tartásáért felelős, láthatatlan kurblimadár hangja: gúíííííí.

Története misztikusak, a valóság és a képzelet között húzódnak - ez a jó bennük, s az az édes tünődés, hogy a leírtakból vajon mi az igaz és mi a kitaláció. A helyszínek legtöbbje létezik, de amikor az író bevisz bennünket egy kísérteties erdőbe vagy egy álombéli tengerpartra, az a valóságnál izgalmasabb. Nem véletlenül ítélték oda nemrég Murakaminak a Jeruzsálem-díjat,

amellyel 1963 óta két évente olyan alkotót tisztelnek meg, aki az emberi szabadságról, társadalomról, politikáról és környezetről ír. Márpedig a japán mester éppen ezeket helyezi előtérbe műveiben, anélkül persze, hogy bármiféle elismerést várna érte. Nálunk most megjelent könyve, a *Norvég erdő* is megfelel a fentieknek, szabadságról, szerelemről, politikáról szól. Bár az is igaz, nem lehet ilyen határozottan kategorizálni, noha remek kordokumentum. A történet szövevényes és több szálon fut, mindazonáltal végig ébren tartja az érdeklődést.

Szinte hihetetlen, hogy a könyv 1987-ben keletkezett - ha ez számít egyáltalán. Legfeljebb csak azért különös, mert a mondandó ma is nagyon aktuális. Hogyan üresedik ki a szerelem, milyen hatással van a külvilág az érzelmekre... Lehet-e szeretni valakit, akinek sérült a lelke és fokozatosan megbomlik az agya... A szex csak testi vágyak kielégítésére szolgál, vagy a tiszta szerelem legmagasabb rendű eszköze... A *Norvég erdő* (a Beatles együttes legendás slágerének címét kölcsönözve) viharos barátságokról, szeszélyes fellángolásokról és szakításokról szól, vagyis érzelmi zűrzavarokról. Közben megelevenedik előttünk az 1960-as évek időszaka, diáklázadásokkal, nagy ivászatokkal, szabad szerelemmel és popkultúrával.

Szinte felfalja az ember a könyv négyszáz oldalát. De nem kell sokáig várni az újabb olvasmányélményre sem, hiszen hamarosan napvilágot lát a Murakami-életmű következő ékköve, A kurbli madár krónikája. (Szabad Föld Online)

Murakami Haruki könyvei Japánban milliós példányszámban kelnek el, hazánkban - és még megannyi országban - ő az első ázsiai író, aki úgy igazán be tudott futni. Magyarországon a Geopen kiadásában hat kötete kapható, a hetedik a nyomdában van. A hatvanéves író hallatlan sikerének okait a több regényét magyarra ültető Erdős Györggyel próbáltuk feltárni.

Magyar Narancs: Murakami Japánban az ott 1987-ben megjelent *Norvég erdő*-vel futott be igazán (a regény nálunk tavaly télen jelent meg). Mi volt a könyv sikerének titka?

Erdős György: Van egy nemzedék, amely nálunk nem mutatkozik meg olyan erősen, mint Japánban, Franciaországban vagy Angliában; tagjai mostanában hatvanévesek. Népes generáció, ők a háború utáni nagy népeségrobbanás szülöttei...

MN: ...akik '68-ban voltak egyetemisták.

EGY: Ők átéltek egy nagyon viharos ifjúságot: azt a korszakot, amiről Murakami ír. A *Norvég erdő*-vel kezükbe kaptak egy könyvet, ami olyan lehet nekik, mint nekem a *Megáll az idő* - megnézem, és felidéz bennem megannyi dolgot saját fiatalságomról. A könyv címe (*a Beatles Norwegian Wood című száma - K. B.*) is ezt a célt szolgálja: túlságosan sok köze nincs a regényhez, de hogyha az író feldob egy ilyen címet, az visszahozza azt a hangulatot, ami ennek a nemzedéknek a sajátja volt annak idején. Ez lehet a japán siker titka; és mivel ez a „mozgalom” Nyugat-Európában többé-kevésbé mindenütt jelen van, nemzetközi karriert is be tudott futni. Egyébként több könyvére is mondják, hogy „azzal futott be”, a *Birkakergető nagy kalandra* is - ez mindig attól függ, milyen könyvet ad ki éppen a kiadó.

MN: Ugyanakkor azt mondják, Murakami a *Norvég erdő* által lett a japán fiatalok ikonikus szerzője - holott ők '68-ban még nem is éltek.

EGY: Ez nyilván a furcsa szerelmi szálak miatt van így. Egy máig tartó, megint csak nemzedéki élményről van szó: a fiatal szereplők kimozdulnak a hagyományos japán családi kötöttségekből, s ezeket mellőzve próbálnak kapcsolatokat létesíteni. Talán nincs is Murakaminak olyan regénye, amelyben az apa-, anya- vagy testvérszerepeket valóban apa, anya vagy testvér játszaná; mindig baráti kapcsolatokba vetíti ezeket a figurákat.

MN: Ami még 68-at illeti: Murakami mindig kiábrándultan, talán kissé lenézően is ír a forradalmi eseményekről. Lehet tudni, hogy az író - aki maga is ekkor volt egyetemista - milyen részt vállalt a megmozdulásokból?

EGY: Tény, hogy nincs jelen nála valami nagy nosztalgia - a *Kafka a tengerparton*ban az egyik fiút agyon is verik az egyetemet elfoglaló diákok. Nagyon erősen dinamizálta az a kor a japán fiatalokat, de Murakami erről valóban kesernyésen ír, és nem állítja, hogy azok lettek volna a „régis szép idők”. Mindazonáltal keveset beszél magáról, elég titkolózó ember, távolságtartó író - én úgy gondolom, nem nagyon ragadták magával akkoriban az események.

MN: Murakami legtöbb regényében - bár más a név, az életkor, akár a korszak is - mintha ugyanazt a főszereplőt látnánk viszont, aki folyton olvas (sok olyat, amit Murakami fordított japánra), zenét hallgat (minden könyvben hasonlókat), magányos, elidegenedett a környezetétől. Ráadásul több szereplője nyit dzsesszbárt, ahogy Murakami is tette korábban - persze ezek nem lehetnek mind önéletrajzi ihletésű regények.

EGY: Ha van az embernek egy „szellemi önéletrajza”, tehát a vágyainak is van egy életrajza, amiről más nem tud - akkor ilyen értelemben ezek önéletrajzi regények. Nem valószínű, hogy mindent valóban végigélt, de belül biztosan: átélt dolgok vannak a regényeiben, kevés olyan hőse van, aki papírizú lenne. Ráadásul, bár az író hatvanéves, mindig kamasz hősei vannak - akik a nagypapa ruháiban járnak. Ez különösen a *Kafkában* érződik: vajon valóban egy tizenöt éves fiú lenne, akinek a gondolatait, életről való elképzeléseit olvassuk? Furcsa nosztalgia van Murakamiban; a leélt életélményt, élettapasztalatot besűríti egy majdnem mindig nagyon fiatal fiúba. Nagyon áttételesen lehet ezt életrajzinak nevezni - de én is mindig az író látom a szereplőiben, holott egészen más figurákat használ.

MN: Hogy lehetnek ilyen mindenkitől eltávolodott, magányos regényszereplők ennyire sikeresek? A nyugati hősök mintha jóval élettelibbek volnának.

EGY: A japán érzelmi világ kicsit más, mint amit mi ismerünk; akkor lehet megérteni, ha már nem furcsállja az ember. Egy japán általában gyengédebb az állatokkal, mint az emberekkel: a kuttyáját biztos, hogy megsimogatja naponta ötvenszer - a feleségét nem. Az a bensőségesség, ami Kelet-Európában és főleg a klasszikus, különösen az orosz regényben megvan, innen hiányzik. Murakami egyszerűen csak nem ezekkel az eszközökkel bonyolítja a cselekményt.

MN: Talán egyedülálló a világirodalomban, hogy egy szerzőnek ennyi regénye, fejezete, regényrésze kapjon címet zeneszámok, klasszikus darabok után.

EGY: Murakami nagyon szereti az orosz irodalmat; nem tudom elképzelni, hogy ne olvasta volna Tolsztoj *Kreutzer-szonátáját* a zene megmozgató, tragikus erejéről - itt lehet analógiákat keresni. A klasszikusok - különösen Beethoven Nagyherceg triója a *Kafkában* - jellemformáló hatását szépen kifejti, ugyanakkor a popzenék esetében néha úgy érzem, mintha egyfajta zenetörténeti ismertetőt tartana, ezzel érzékeltetve egy kor ízlését, levegőjét. De nemzedékek közt gyakori az az elv is, hogy „mondd meg, milyen zenét szeretsz, megmondom, ki vagy!” - ha az ember megmutatja néhány kedves számát, többé-kevésbé el lehet helyezni, hogy hova tartozik gondolkodás, világlátás tekintetében.

MN: A zene után a leggyakoribb visszatérő elem Murakaminál a macska - akár hétköznapi, akár éppenséggel beszélő állatról van szó.

EGY: A macska nagyon sokszor jelenik meg az európai irodalomban is, kezdve E. T. A. Hoffmann-nál, de a japán klasszikusok közül nagyon jelentős Nacume Szószeiki *Macska vagyok* című regénye, amiben egy macska szemével nézünk a korabeli japán világra. A japán könnyedén feltételezi azt az emberi intelligenciát egy macskáról, ami lehet, hogy számunkra túlzás - de hát a macska titokzatos állat, sokféle olyan megnyilvánulása van, amit lehet így,

lehet úgy magyarázni. Murakami sok olyan dolgot elmond macskákon keresztül, amit valamiért nem az elbeszélő akar mondani; például a *Kafkában* a macska magyarázza el, hogy tulajdonképpen a névre mint olyanra nincs szükség. Érdekes, hogy egy ilyen, kissé nihilista filozófiai tételt egy macskától hallunk.

MN: Ön is említett már néhányat, és lehetne még megannyit felhozni a Murakami műveiben feltűnő nyugati irodalmi analógiákból. Ezek különféleképp tűnnek fel: hol játékosan, hol konkrétan, de nagyon megcsavarva, hol pedig alig észrevehetően.

EGY: A japán (és kínai) irodalomnak, különösen a Meidzsi-korban, a tizenkilencedik század végén nagy problémája volt, hogy nem tudták megemészteni az európai irodalmat, feldolgozni a nyugati irodalmi hatásokat. Például mikor Ivanhoe lovagol a pusztaságban ítélet-időben, és odaszól a fegyverhordozójának, hogy hamarosan lakott területre érkeznek. „De honnan tudja az író?!” - kiáltott fel erre egyszer egy kínai irodalmár. „Hiszen nem volt ott senki más!” Mire elérkezünk a huszadik század végére, Murakamihoz, addigra ezeket a hatásokat már nagyon szépen feldolgozta a távol-keleti irodalom - olyannyira, hogy már nem is érezhetőek. (MANCS.hu)

Geopen Kiadó
info@geopen.hu
babucse@geopen.hu

A világhatalom okkult erői

A világpolitika okkult dimenziója

Drábik János az én szememben az összeesküvéselméletek nagy ideológiai harcosa, most elsősorban az okkultizmus és a világ, illetve a pénzpolitika rejtett összefüggéseiről rántja le a leplet. Ha csak 10 százaléka igaz, annak, amit állít, akkor már nagy baj van, s a politikai elit döntő részének börtönben lenne a helye. Drábik János eddig is megmondta a magáét, de sem elmeorvosintézetbe nem került, sem börtönbe, és egyetlen sajtópert sem akasztottak - tudtommal - a nyakába. Akkor viszont nemhogy baj van, hanem igazi katasztrófa.

Kerekes Tamás

A szervezett magánhatalom által létrehozott Európai Unióba a viszonyosságot megtagadó, igen hátrányos és igazságtalan feltételekkel kényszerítették be Magyarországot. 2003-ig 8866 milliárd forint nettó veszteséget okozott a magyaroknak az EU-tagságra való felkészülés. 2004 óta pedig évi mintegy 4500 milliárd forintba kerül a tagsággal járó terhek viselése. Kezdetől nettó befizetők vagyunk. Az úgynevezett „támogatás” nem egyéb, mint a már átadott összegek egy részének keserves visszafolytatása.

A magyar költségvetési hiány és külkereskedelmi deficit egyik legfőbb okozója tehát az, hogy az EU folyamatosan sarcolja Magyarországot, nem pedig támogatja. Az EU a szervezett magánhatalom intézménye a szuperbankárok útjában álló nemzetállamok olcsó és önkéntes felszámolására. Az EU fölösleges és elbürokratizálódott vízfejjé vált. Ami jót hozott - emberek és áruk szabadabb mozgása, vámok csökkentése, szorosabb együttműködés Európa államai között - azt olcsóbban és hatékonyabban el lehetett volna érni nélküle. Nem kellett volna feladni nemzeti szuverenitásunkat, önrendelkezésünket, az önálló magyar jogrendszert. Az EU természetellenes, mert nem olyan közösség, mint a biológiai és társadalmi reprodukcióhoz nélkülözhetetlen család és a nemzet. E két család az élet nélkülözhetetlen előfeltétele. Az EU viszont élőködő - funkciótlan - képződmény.

Az elmúlt évszázad tragikus történetét a magyar nemzet sorsdrámájaként is felfoghatjuk. Ez a sorsdráma a végéhez közeledik. A nemzet sírját már megásták, de nem gyászolók, hanem pénz- és hataloméhes hódítók vesznek körül. Szemükből nem gyász, hanem bosszúéhes győzelmi mámor, arrogancia és a bitorló rossz lelkiismerete sugárzik. Ez keveredik a mérhetetlen nyereszkeskedési vággyal és a zsákmány megtartása miatti páni félelemmel.

A SZERZŐ

Dr. Drábik János a Szabad Európa Rádió nyugdíjas vezető programszerkesztője.

(Részlet Drábik János „Örvénylés” című könyvéből) ...

Egyközpontú világ

Jacques Attali meggyőződéses híve az egy központból irányított világ, az új világrend és az azt irányító világkormányzat létrehozásának. Szilárdan meg van győződve arról, hogy valamennyi pénzügyi, gazdasági és hatalmi tényező egyesítése egy globális Agytröszt vagy Világagy (Brain Trust vagy World Mind) ellenőrzése alatt történelmi szükségszerűség, és az emberiség nem vonhatja ki magát alóla. Huszonkét évvel ezelőtt közreadott megállapításait

jól szemlélteti az Európai Unióról szóló Lisszaboni Szerződés, amely az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szól. Ennek a szerződésnek az V. címe az „Unió külső tevékenységére vonatkozó általános rendelkezések és a közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó különös rendelkezések” címet viseli. A 21. cikk második bekezdése szerint „Az Unió közös politikákat és tevékenységeket határoz meg és hajt végre, és a nemzetközi kapcsolatok minden területén magas szintű együttműködés kialakításán munkálkodik annak érdekében, hogy... - és itt következik a sokat eláruló rendelkezés a 'h' bekezdésben - előmozdítsa egy erősebb többoldalú együttműködésen és a világ felelős kormányzásán alapuló nemzetközi rendszer létrejöttét.” Nem nehéz itt felismerni a Secret Brotherhood dédelgetett világstratégiáját, amelyet az létezése céljaként megjelölt.

Texe Marrs azt írja az 1992-ben megjelent Dark Majesty című munkájának 18. oldalán, hogy könyvének megírásakor mindössze kilenc magas rangú illuminátusból állt a Secret Brotherhood hálózatát irányító legfelsőbb testület. Marrs szerint ez a kilenc ember több hatalommal rendelkezik, mint bármely más, hatalmat gyakorló csoport az emberi történelemben. A Titkos Testvériség hálózat komplex, átfogó és jól olajozott gépezetként működik. Három legfontosabb céljuk az új világrend létrehozása érdekében a globális pénzmonopólium által irányított pénzgazdaság, majd az ugyancsak a pénzmonopólium által irányított világkormányzat, és mindennek az ideológiai háttéréként egy szinkretikus világvallás és világegyház létrehozása.

Jelenleg tanúi lehetünk annak, hogy ez a három cél már közel áll a megvalósításhoz. A Secret Brotherhood hálózatának több évszázadot átívelő kemény munkájára volt szükség ahhoz, hogy például megszülethessen a Lisszaboni Szerződés, amely lényegében az Európai Unió alkotmányát pótló reformszerződésnek tekinthető. Ez a szerződés kényes fordulópontot jelöl, amikor már jogi formában is meg lehet fogalmazni az egy központból irányított világgazdaság és világkormány létrehozását; vagyis hogy az Európai Unió arra törekszik, hogy elősegítse „a világ felelős kormányzásán alapuló nemzetközi rendszernek” - egy világállamnak - a létrejöttét.

Az új világrend a pénzhatalom monopóliumán nyugszik. A Secret Brotherhood-ot irányító szupergazdag pénzdinasztiák közül talán a legismertebbek a Rothschildok, a Rockefellerek és a Warburgok nevei. Az elmúlt két évtizedben a vezetést név szerint is vállaló személyek közül David Rockefeller állt az előtérben, aki több nyilatkozatban is őszintén vállalta, hogy az új világrend megvalósítása életének legfőbb célja.

A Lisszaboni Szerződés akkora hatalmat biztosít a frankfurti Európai Központi Banknak, hogy az valójában pénzügyi eszközökkel gyakorolt diktatúrává alakítja át az Európai Unió belső viszonyait, magát az Európai Uniót pedig álcázott föderális állammá, egyfajta Európai Egyesült Államokká. Victor Hugo, aki a Sion-rend nagymestere volt 1844-től 1885-ig, kulcs szerepet játszott az Európai Egyesült Államok tervének a kidolgozásában. A nagy francia író már 1849-ben - az 1848-as szabadságharcok forrongásának nyomán tartott párizsi szabadságharcok békekongresszusán - nagyhatású megnyitó beszédet tartott. Ebben azt ajánlotta, hogy egész Európát egyesíteni kell „Európai Egyesült Államok” elnevezéssel. Ezek a szavak ekkor hangzottak el először. A Sion-rendnek ez a kezdeményezése azonban nem kapott akkor elég támogatást, és ezért kudarcba fulladt. Csak hosszú évek múltán került elő újból az Európai Egyesült Államok jelszava, de ekkor már a nemzetközi szocialista mozgalom is felkarolta ezt a célt.

Az egy központból irányított világrend létrehozásán fáradozó háttérhatalom az Európai Uniót a világállam egyik régiójának tekinti. Egyelőre nyíltan nem mondják meg, hogy a reformszerződés föderációvá, azaz birodalomná alakította át az Európai Uniót. Azt pedig még inkább titkolja a háttérhatalom, hogy az Európai Unió Központi Bankját, mint intézményt, ellenőrizetlen és diktátori hatalommal ruházták fel. A reformszerződés Európai Központi Bankról

szóló részében a 282. cikk első bekezdése kimondja, hogy: „Az Európai Központi Bank és a Nemzeti Központi Bankok alkotják a Központi Bankok Európai Rendszerét (KBER). Az Unió monetáris politikáját az Európai Központi Bank és azon tagállamok Nemzeti Központi Bankjai irányítják, amelyek hivatalos pénzneme az euró, és amelyek az eurórendszer alkotják.”

A hivatkozott cikkely 5. bekezdése szerint „Az Európai Központi Bankkal konzultálni kell a hatáskörébe tartozó valamennyi jogi aktusra (rendeletekre, irányelvekre, határozatokra és ajánlásokra) irányuló javaslattal, továbbá valamennyi nemzeti jogszabály-tervezettel kapcsolatban, és a hatáskörébe tartozó területeken véleményt terjeszthet elő.” Miután egy pénzürelmi rendszerben, ahol minden alá van rendelve a monetáris hatalomnak, szinte nincs is olyan vonatkozása az életnek, amely valamilyen kapcsolatban ne állna a forgalomban lévő pénz mennyiségével - a hitelezéssel, a kamat- és árfolyam-szabályozással, az adózással és a költségvetéssel -, ez azt jelenti, hogy az Európai Központi Banknak, arra való hivatkozással, hogy egy adott tagállam parlamentjének vagy kormányának a törvénye vagy rendelete pénzügyi vonatkozásokkal is bír, gyakorlatilag szinte korlátlan vétőjoga van.

Mivel az Európai Központi Bankot az Unió egyetlen szerve sem ellenőrizheti vagy utasíthatja, beleértve a Bizottságot és a Tanácsot is (az Európai Parlament, mint konzulens szerv, valójában csak a díszítő ornamens szerepét tölti be, és döntési hatásköre nincs), továbbá mivel az alkotmánypótló reformszerződés értelmében most már az egyes tagállamok parlamentjei és kormányai sem hozhatnak olyan törvényeket vagy rendeleteket, amelyek az EKB-nak nem tetszenek, a frankfurti bank ténylegesen diktátori hatalomra tett szert. Ez természetesen a demokrácia jól álcázott felszámolása, hiszen a választott és politikai felelősséggel tartozó nemzeti szerveknek a hatáskörét elvonta egy kinevezett, politikai felelősséggel nem tartozó, sem uniós, sem tagállami szervek részéről nem ellenőrizhető szervezet. Ugyanakkor a monetáris eszközrendszeren keresztül az Európai Központi Bank a nemzetközi pénzhatalom olyan központjainak ellenőrzése alatt áll, mint a City of London, a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap, illetve az Egyesült Államok központi bankjának szerepét betöltő, Rothschild-érdekeltséghez tartozó, magántulajdonban lévő pénzkartell, a FED, valamint a Baselben működő BIS (Bank of International Settlement - Nemzetközi Fizetések Bankja).

Az illuminátus hatalmi struktúra legfontosabb elemei tehát a pénz és korporációs oligarchia szervezetei. A már említett központi bankokon felül még meg kell említeni a családi holdingok és alapítványok egész rendszerét, továbbá azt a mintegy ötszáz világcéget, amely a nemzetközi pénz- és korporációs oligarchia tulajdonában van, illetve annak globális részvény-vagyonához tartozik.

A nemzetközi pénzrendszert irányító struktúrák képezik a pénzügyi és vagyoni bázist. Ahhoz, hogy az egy központból irányított világ, amely informálisan már létezik, formálisan is létrejöjjön, nagyon fontos funkciót látnak el a már több helyen is említett titkos társaságok és zárt csoportok. E két fő hatalmi struktúra alatt vannak a politikai irányítást végző csoportok. A nemzeti kormányok, az ENSZ, a Bilderberg Csoport, a Trilaterális Bizottság, a CFR (Council on Foreign Relations, Külkapcsolatok Tanácsa), a Tavistock Intézet, a Római Klub, az Aspen Intézet, a NATO és más szövetségi rendszerek, valamint a szakszervezetek nemzetközi szövetségei és más NGO-k. A rendszerhez szorosan kapcsolódnak az egymással egyszerre együttműködő és rivalizáló hírszerző szervezetek. Ide sorolhatók továbbá egyes vallási jellegű szervezetek, például az Egyházak Világtanácsa, az Egyházak Nemzeti Tanácsa (az USA-ban), a Vallások Világparlamentje, a különböző New Age-csoportok, a Bahai szekta stb. Fontos szerepet játszanak a tudat- és véleményhatalom megszervezésének szempontjából a különböző nevelési hálózatok és szervezetek: az UNESCO, a Világbéke-szervezetek, a planetáris kongresszusok, a World Federalist Association, a részletesen tárgyalt Lucis Trust, World Goodwill, World Union stb.

A felsorolt csoportok szoros kapcsolatban állnak egymással. Nagyon gyakori, hogy ugyanaz a személy egyszerre több, e struktúrához tartozó szervezetnek is elnöke vagy igazgatótanácsának tagja, illetve fontos döntési pozíciót tölt be valamelyik politikai, hírszerző, vagy vallási szervezetben. A megnevezett hálózatok számos tagjának nincs tudomása arról, hogy a világ-állam létrehozását szolgáló illuminátus csoportok által ellenőrzött valamilyen szervezetben tevékenykedik. E nem-beavatottak meg vannak győződve arról, hogy ők a tényleges irányítók, és saját sorsukat ők tartják kezükben. Amíg az adott szervezetek tevékenysége jól szolgálja az illuminátus világstratégiát, a legfelsőbb irányítás rendszerint a háttérben marad. Fontossága miatt még megemlíjtük, hogy ugyanez a hálózat működteti az ún. „terrorista csoportokat” is, mert azokat hatékonyan lehet felhasználni olyan válságok kioltására, amelyek következtében felgyorsítható az okkult háttérű illuminátus világstratégia átültetése a gyakorlatba.

Drábik János: Örvenylés.

Gold Book, Debrecen, 2008.

Esetek és sorsok

2009.08.12. 20:26 csarliparkőr

Esetek és sorsok

Néhány napja különösen érzem magam. Már biztos, hogy Szokratesznek volt döntő szerepe a nukleáris hadviselésben, és a beszélő tükör sem rossz ötlet a távtöltőtollal, meg a szexofonnal.

Ez azóta van velem, amióta - talán kedd reggel - meg kellett kérdeznem, hogy ki vagyok, mi vagyok, fiú-e vagy lány?, s a mellettem fekvő ember mitől halt meg? Ha Önök is ilyen kínos lelki helyzetben találják magukat, segíteni fog Dr. Deirdre Barrett (pszichoterapeuta és hipnoterapeuta) könyve: az Esetek és sorsok. - Segített már azon is, akinek 22 személyisége volt, és azon is, aki úgy hitte, hat éve terhes. Vérképem jelentősen javult, és tegnap már előfordult, hogy egy barátságos kézfogást nem tévesztettem össze egy gyilkossági kísérlettel. A sok séta, a vitaminok és a pozitív gondolkodás elhalványult amellet, amit ennek a könyvnek köszönhetek.

A könyv rövid áttekintést ad a hipnózisról, feltalálójáról, Mesmerről, ki többek közt Mozart barátságát is magénak tudhatta. Mesmer munkásságát olyan bizottság vizsgálta, melynek tagja volt Benjamin Franklin, Antoine Lavoisier, Joseph Guillotin. A guillotin később végzett Lavoisierrel, a bizottság pedig, sajnos, Mesmerrel, noha elismerték, hogy néhány esetben rákbetegeket is meggyógyított. A hipnózissal kapcsolatos téves állítások közül a legelterjedtebb az, hogy a transzállapot, az érzécsalódásból/hallucinálásból származó képzelgések, a szuggesztiók hatására történő cselekvés - azaz a hipnotikus állapot összes jellemzője - a hipnotizőrtől ered, noha valójában a hipnózis alanya produkálja mindezt. A hipnózis kiiktatja a tudatos elme rögzüléseit és ellenállásait, ezért gyakran hoz gyorsabb megoldást, mint a másfajta terápiák. Különös problémát jelentett annak a férfinak az esete, ki egy nukleáris laboratóriumban segített az atombomba előállításában. A férfi azonban dekoratív jelekkel demonstrálta a származási helyét jelentő bolygót, és sikeres munkája mellett sem hagyott fel azzal az elképzeléssel, hogy ő egy távoli naprendszerből érkezett. A szerző 1979-ben doktorált a hipnózisból, és a Harvardi Egyetem orvosi fakultásán tanít hipnoterápiát, a bemutatott esetek érdekesek. A doktor leírja a kezelés technikáját, metodikáját, elmagyarázza, hogy miért ezt a módszert választotta. Beszámol az eredményről, és évekig figyelemmel kíséri volt páciense sorsát. Semmi hókuszpókusz Marióval. A varázsló hiányzik, ám kaptunk egy modern, de érthető könyvet a gyógyítás egy lehetséges válfajáról. A könyvet azért kezdtem olvasni, mert tudtam, segítségre szorulok. Azt álmodtam, hogy rakétaegységnél ügyeletes vagyok és elaludtam, rádőltem a kezelőpultra. Bejött az ügyeletes, felpattantam és jelentettem: Főhadnagyt elvtársnak jelentem, az ügyelet alatt semmi rendkívüli esemény nem történt.

- Nem történt? Az anyád keservit. Hát Belgium hol van?

George esete

A pszichiátriai osztályon az egyik férfi azt állította, hogy állapotos, és hogy Elvis Presleyletől esett teherbe. Nyugtalan kistermetű férfi volt, aki mindenkinek örömmel újságolta a hírt, aki csak megjelent a zárt osztályon. Ennél rázósabb volt ez a telefon: „- Azt hiszem állapotos vagyok”, kommentálta George az állapotát, amikor felhívta a Texasi Orvosi Egyetem Szülészeti és nőgyógyászati osztályát. A zavarba jött nőgyógyász utalta hipnoterapeutához. A bökkenő az volt, hogy George minden szokványos tünetet produkált, a menstruáció elmaradásának kivételével. Noha George szerette volna megszülni és megtartani a kicsit, a tolófájásoktól se félt, a magas, csontos, izmos negyvenes férfit sikerült lebeszélni a gyermekáldásról.

George mindent megtett, szedte a terhességi vitaminokat, tartózkodott az alkoholtól és felkészült császármetszésre is. A tudomány, dr. Deirdre Barrett mégis diadalmaskodott. Mégiscsak tudnak a hipnoterapeuták.

Az ismerőseimet elvittem az állatkertbe. Életemben először láttam púpos tevét? Felkiáltottam: Édes istenem, mit műveltek ezzel a szegény gebével?

De a könyv befejezése után jobban lettem.

Kerekes Tamás

Csapidában

2009.08.11. 06:54 csarliparkőr

John Grisham: Csapdában

Geopen Kiadó

A végig lélegzetállító tempóban írt thriller ugyan megismétli az író korábbi kliséit, de sikerült újra bestsellert írnia. Ne feledjék, hogy minden bestseller remekmű, de nem minden remekmű bestseller.

A Szegedy-Maszák-féle hókuszpókuszt (a narratíva, amint önreflektál a szöveg hipertextualitására, és satöbbi) ugyan nem találni a kötetben, de elég elképzelnem nekem szegény John Grishamet, ahogy a bankba menet egész úton csak sír.

A kötet a fegyverlobbik és a jogász mammutcégek világában játszódik.

Fiatal főszereplője egy jogász, akit még mielőtt belépne a céghez, egy korábbi szexuális tartalmú videó miatt zsarolni kezd egy névtelen, titokzatos szervezet, akik mindenáron hozzá akarnak férni azokhoz a titkos aktákhoz, amelyeket a jogászcég tárol. Ipari kémnek szervezik be és zsarolják. A fiatalember számára szinte egy napon kezdődik az embertelen 16 órás munka a cégnél, ahol több más társa hálózásokban az íróasztala alatt alszik, és a félelem, hogy lebukik és kizárják a jogi kamarából.

Látványlag engedelmeskedik a zsarolásnak, elkezd az információgyűjtést, de amikor egy barátját, aki szintén szerepelt a szexuális videón, holtan találják, elhatározza, hogy szembe száll zsarolóival.

Maga a kötet, a maga feszített tempójával a fiatal jogász és az őt zsaroló csoport közti elkeseredett harcot mutatja be. A könyv kimeneteléről poéngyilkosság lenne bármit mondanom. Én egy nap alatt kiolvastam, és Önök se felejtsek el betenni a strandszatyorba, vagy a nyaralási holmik közé.

Jó olvasást kíván

Kerekes Tamás

A kiadó

Kyle McAvoy, a Yale Egyetem jogi karának végzős hallgatója ígéretes jövő előtt álló fiatalember. Kiváló tanulmányi eredményeinek köszönhetően jobbnál jobb állásajánlatok közül válogathatna, ha hosszú ideje rejtegetett, sötét titka nem kerülne rossz kezekbe. A megszarolt fiú arra kényszerül, hogy olyan munkát vállaljon el, amelyet sosem szeretett volna. A világ legnagyobb ügyvédi irodájánál kezd dolgozni mesés fizetésért, de nem csak az irtózatossággal kell megbirkóznia, ahogy minden újoncnak, hanem életveszélyes konspirációban vesz részt, lop, csal és hazudik. Ha lelepleződik, nem csak az ügyvédi engedélyét veszíti el, de börtönbe kerülhet, akár meg is ölik. John Grisham első, New Yorkban játszódó regénye is a megszokott izgalmakat kínálja olvasóinak: feszültséget, izgalmas, pergő cselekményt, váratlan fordulatokat.

Buffalo Bill

2009.08.10. 14:33 csarliparkőr

Vigyázat! Vadnyugat!

1803. április harmincadikán az USA megvette Franciaországtól 12 ezer dollárért Louisianát. Ezzel az USA megkészserezte területét és hegemoniát szerzett magának az Újvilágban. Az új világ felfedezése és meghódítása 1804-ben kezdődött és az indián ellenállás utolsó fellegvárának letörésével fejeződött be 1893-ban. A kötet nem a Vadnyugat nagy mítoszaira fókuszál, hanem a korabeli tárgyi és írásos emlékekre és dagerrotípiákra. Hiteles és részleteiben is szuggesztív képet kapunk erről a korról.

A család és erkölcs c. fejezet foglalkozik az otthoni, orvos nélküli szülésekkel, a nők helyzetével. Egy korabeli mondás szerint a nyugati férfiak három csoportba sorolják a nőket. A megbízható társ, aki osztozik a megpróbáltatásokban, és gyerekekkel ajándékozza meg az urát, az előkelő ladyk, és végül a *bad woman*-ek, a vágy megtestesítői. A férfiak kultuszt kanyarítottak a keménység, a kalandvágy, a verekedhetnék köré, hisz ellenfeleik tornádók, medvék és indiánok voltak. Közben dühöngött a szexipar, noha Nyugaton az asszony jelentette a jövőt. Áldozatossága és odaadása jelenti a kíváncsú ellensúlyt a férfiak számára. Ennek ellenére a vadnyugati férfi kezdetben pont a nőhiány miatt indián nőt vett feleségül, az igazán csinosak ára esetenként elérte az 50 takaró értékét. Valóságos toborzás folyt Keleten, hogy a Vadnyugaton elég tanítónő és énektanár legyen. A kötet aztán jó kultúrantropológus mintájára foglalkozik az eljegyzés, esküvő, válás ceremóniájával, szertartásrendjével. Sok gyermek halt meg úgy, hogy nem érte el az egyéves kort, így aztán általános volt az a felfogás, hogy néhány hónapig nevet sem adtak a gyermekeknek. A szegénység miatt a fiúgyermek már nyolc éves korukban lóhátra ülnek, vagy elkísérik apjukat a bányákba. A gyermekbetegsége legfontosabb ellenszere a terpentín volt. A tanítók is egyre gyakrabban feltűnedeznek, mert egy-egy település, igaz, hogy nagyon szűkös körülmények közt, igyekezett eltartani gyermekeik tanítóját. Ezek közt volt sok olyan, akik pusztán annyit tudtak, mint tanítványaik legértelmesebbje. Nem volt könnyű nőnek lenni Nyugaton. A viktoriánus konvenciók, az egyházi befolyás és a szexista előítéletek súlya nehezedett rájuk. A legszegényebb fiatal embereket pedig a csavargósors fenyegette. A prostitúció kezdetben jól ment. Havi 400 dollárra is felmenő fizetésük lekörözte a hivatalnokoknak járó hatvanöt dollárt. A zárt férficsoporthoz pedig mindennapos volt a **túl a barátságon** jellegű viszony. Külön fejezet foglalkozik az indián fogságba került asszonyok sorsával. Sokan közülük még kiszabadításuk után sem tudott beilleszkedni a fehérek társadalmába. Külön problémát jelentettek a telepések számára a nagy számban érkező kínaiak, mexikóiak, és a féktelen, borissza írek. Az élet kemény volt: a kaliforniai bányászkolóniában például élt egy ember, az Emberevő, aki arról vált híressé, hogy ellenfelének leharapta a fülét, vagy az orrát, mielőtt végzett volna velük. Miután lemészárolta tizenkilenc társát, borosüveget tört szét egy pincér fején, véresre harapta a sheriff lábát: a dühöngő örültet elzavarták a városból.

Külön fejezet foglalkozik a lakóhely és a kényelem típusaival, az építkezés módjaitól, betekinthetünk székértáborba, ponyvátáborba és belehallgathatunk, hogy mit meséltek a táborozók körül. Megismerhetjük a ranch építését, beosztását és életformáját. Megismerhetjük a falusias lakásberendezést a folyton változó világítási szokásokkal együtt. A nyugati város anatómiájával folytatódik a kötet: a várost a saját lakosok által épített templom, börtön és iskola teszi igazán várossá. Majd rendeletet hoznak a disznók ellen, s a vadnyugati városokból szépen lassan eltűnik az utcákról a sár, por, bűz. Külön fejezet tárgyalja a ruha és a test

„használatát” A vajtfulűek itt tanulhatják meg, hogy mi a különbség a sombrero és a stetson kalap közt, és arról is értesülhetünk, hogy miként vált általánossá a westerncsizma, kockás inggel, mellénnyel és hózentrágerrel.

A fegyverek bemutatása következik. A négy-öt kilós puskákat lassan kiszorította a béke-teremtő Colt ezredes találmánya és 15 lövedékű Winchester puska. Dokumentarista jellege ellenére a legizgalmasabb és leghitelesebb kötet, amit valaha is olvastam a Vadnyugatról.

Kerekes Tamás

Hétköznapi élet Buffalo Bill korában
Corvina Kiadó

Pilátus is „csarlie parkört” olvasna

2009.08.10. 11:50 csarliparkör

Pilátus

Ha élne, akkor „marlon brandy-t” olvasna

Hogy nézett ki? Mindig úgy, ahogy elképzelték. A kora keresztény szarkofágokban és metszeteken zömök bíró, vállára vetett köpenyben. Egy XVI. századi ravennai mozaikon már csinos sötét szakállal és melankolikus tekintettel látható. Giotto XIII. századi freskóján frissen borotvált és energikus, fején aranyfüzér. Arca minden esetben kegyes, ruhája hosszú, mint a jogászoké, keskeny kezével tiltakozik. A középkor elejének ikonográfiájában Pilátus mindig egyszerű civil uralkodó, nyoma sincs semmi katonai természetű utalásnak. Nem ábrázolják jónak sem, rossznak sem, inkább elgondolkodó és meglepett, összhangban jellemének azzal a verziójával, amely az Újszövetség apokrif változataiban jelenik meg. Nem próbálják meg sejtetni, hogy a törvény erején kívül más eszközökkel is érvényesíteni akarta volna akaratát.

Változás a XIV. század körül történt; a Pilátus irányában megmaradt semlegesség elhalványult, részint dandy, részint a rossziú prototípusa lett belőle. Ruhája fokozatosan rövidült, furcsa fejfedőkkel és fegyverekkel látták el. Csupán a szelleme öltözött egyszerűen, amint a svájci Alpokban egy kis tavacska partjain kísért a helyi bírák vörös talárjában. Valahányszor színt társítottak hozzá, a tendencia az előkelőséget jelző arany és a vörös, a vér színe között ingadozott: így lett belőle a szó szoros értelmében a történelem skarlát alakja, ahogy Oscar Wilde nevezte.

A középkori kéziratok többsége szakállasnak írja le őt, díszes tunikával, nemesnek járó fejfedővel. A luzerni passiójáték színpadi utasításai kikötik, hogy Pilátusnak germán nemesnek kell lennie, előkelő öltözkében, hegyes kalppal, pogányra valló kabátjának ujja érjen térdig, legyen szabályja és csizmája, kormánypálcaja és jogara. A Coventryből származó Chorus Christi darab költségvetése szerint Pilátusnak a következőket kell beszereznie: köpenyt, kalapot, vászonzekét (egy shilling, tíz penny), kesztyűt (négy penny), aranypaspománt (két penny), valamint egy gombolyag zöld selymet, a köpeny javításához. A középkori színpadi Pilátus agresszív divatmajom, akit mindenki - önmagát is beleértve - a világ legjobb képű fickójának tart. A misztériumjátékokat kivéve, ahol a Pilátust játszó színésznek néha többet fizettek, mint Krisztusnak, hiszen a cselekményt neki kellett levezényelnie, a középkorban inkább passzívnak, már-már álmodozónak ábrázolják. Ezen alkotások között egy sincs, ami különösképpen felülmúlja Piero della Francesca örökre kísértő Pilátusát. Első ránézésre úgy tűnik, mintha az lenne Pilátus, aki az előtérben egy csapatnyi érdektelen nézelődő közt áll, egy rövidre nyírt hajú, bikaszerű orgyilkos betört orral, pompás kék-arany brokátköpenyben. De nem: ő egy távoli, szikár figura a terem egyik mélyedésében, ahol márványoszlopok sorakoznak - itt ostromolták meg Krisztust.

A végtelenül jó humorú, és elbűvölően író szerző bizony bevallja, hogy ennek az embernek a létezésére csupán néhány köfelirat és némi aprópénz a bizonyíték.

A hiányzó részletek pótolása azonban mulhatatlanul fontos, hiszen ő képezi a keresztény üdvtörténet, valamint Isten megváltására irányuló szándékának magvát. Ha a csúcsponton ő nem ítéli el Jézust, a világ elkárhozott volna.

A szerző legalább három Pilátus életrajzt vázol fel (egyikben germán, erdei harcos, akinek a számláját két gyilkosság is terheli), egy másikban hispán semmittevő. A könyvtárak százait

átanulmányozó szerző a legjobb fejezeteiben akkor remekel, amikor megírja, hogy a különböző korszakok milyen Pilátus-képet alkottak maguknak. Így pl. rendkívül jellemző Samuel Johnson megjegyzése, miszerint Pilátus biztos, hogy whig lett volna s a Spectatort járatta volna.

Egy bámulatos kirakósjáték izgalmas folyamata a könyv, mely talán ebben a pillanatban a leghitelesebb portré Pilátusról, épp ezért nem nélkülözheti a legemberibb prokurátor-portrét, Bulgakovét, ki a kutyája társaságában álmatlanul hánykolódó helytartó portréját hagyta rá az utókorra.

Hol elkápráztató, hol művelt, hol simulékony, hol okos, hol megható, hol gúnyos, hol pedig játékos... Portré egy meghasonlott emberről, akit magával ragad a kockázatos vállalkozás: jónak lenni; és mint ilyen, egyszerre kijózanító és inspiráló. Jézusról szóló közvetett ábrázolásként pedig egyedi.

Jézus ellentétpárja, a húsvéti történet antihőse, a csúfondáros, szkeptikus Pilátus történelmi alak, aki megragadja a képzeletünket. Egyesek számára szent, másoknak az emberi gyengeség megtestesítője, archetípusa a politikusnak, aki kész akár embert is áldozni a stabilitásért. Ebben a káprázatosan megfogalmazott életrajzban Ann Wroe, a Samuel Johnson-díj döntőse, életre kelti az embert és a mítoszt. Antik forrásokból merít, hogy megmártózhassunk a bibliai Júdea világában, amelyet a szeszélyes és féktelen Tiberius császár ural, majd a Jézus ellen zajló tárgyalást és annak minden ellentmondásosságát mutatja be nekünk, az ítélet-végrehajtó szemszögéből.

Kerekes Tamás

A kiadó:

„Lenyűgöző, ékesszóló és színes... Tudományos felkészültsége és képzelőereje nagyszerű ötvözésével Wroe életre kelti ezt a megfoghatatlan, ám kulcsfontosságú figurát.”

The Boston Globe

„Hol elkápráztató, hol művelt, hol simulékony, hol okos, hol megható, hol gúnyos, hol pedig játékos... Portré egy meghasonlott emberről, akit magával ragad a kockázatos vállalkozás: jónak lenni; és mint ilyen, egyszerre kijózanító és inspiráló. Jézusról szóló közvetett ábrázolásként pedig egyedi.”

The Providence Journal

Jézus ellentétpárja, a húsvéti történet antihőse, a csúfondáros, szkeptikus Pilátus történelmi alak, aki megragadja a képzeletünket. Egyesek számára szent, másoknak az emberi gyengeség megtestesítője, archetípusa a politikusnak, aki kész akár embert is áldozni a stabilitásért. Ebben a káprázatosan megfogalmazott életrajzban Ann Wroe, a Samuel Johnson-díj döntőse, életre kelti az embert és a mítoszt. Antik forrásokból merít, hogy megmártózhassunk a bibliai Júdea világában, amelyet a szeszélyes és féktelen Tiberius császár ural, majd a Jézus ellen zajló tárgyalást és annak minden ellentmondásosságát mutatja be nekünk, az ítélet-végrehajtó szemszögéből.

„Magával ragadó... Wroe érdeme, hogy becstelenségbe burkolózott Pilátusa a maga szürke emberségével szinte minden alkalommal kapcsolatot talál az olvasóhoz.”

Plain Dealer, Cleveland

„A Poncius Pilátus történelem, legenda, elképesztő információk és gondolatébresztő eszmefuttatások valódi kincsestára.”

The Christian Science Monitor

A magyar ezoterikus piac

A beteg fiziológiai adatainak távolról figyelemmel kísérése és a beavatkozás az egészségügy jövőjének modern fejezete lehet, ám ebben a témakörben merőben mást kínálnak, mint a jósok, esztraszenzek, táltosok, guruk, asztrálutazók, parapszichikusok, jósok, mágusok, boszorkányok, kiropaktikusok, akiknek működési területe szélesebb, mint azt első pillanatban gondolnánk.

Pszisebészt, távgyógyászt könnyen találunk. Parafenomén és tűzjárásoktató is könnyen akad, akinek az ilyen segítség elengedhetetlen a fáradt hétköznapiokon. Gyurcsok József egyházfő a Budapest Tv keretein belül nyilvános adáson belül gyógyít - televízió keresztül. Rontáslevételre, szerelemfordításra, sorselemzésre sokan vállalkoznak, mint pl. Luis Padre, Frabato a Tibetmágus, de a piaci pozíciókat szilárdan tartja a kezében a Magyar Boszorkányszövetség, mely komoly marketinghadjáratba bonyolódott a Mágusszékkel.

A kérdés tétje nyilván az, hogy ki képviseli hitelesebben a természetfölötti erők fölötti hatalmat.

Talán a legátfogóbb kínálatot a Magyar Boszorkányszövetség adja:

A szövetség magát piacvezetőnek tartja, saját állítása szerint „közönségnyertes” szervezet, mely „1992 óta a legtöbb embernek segített”.

Hollókői kirendeltségükön augusztus elseje óta szűkített kínálattal jelennek meg a piacon: szolgáltatásaik közül csak a jóslások, rontáslevétel, szerelmi kötés, szeánsz található meg. Nyilván a boszorkányok is nyaralnak. Ám üdítő színfolt és a közönségkapcsolatok megújító erejére utal /good will/, hogy szombatonként nyílt szeánszokat tartanak szabad téren. A belső public relations munka megerősítésére pályázatot hirdettek belső munkatárs számára.

A szakmai munka hitelességére utal, hogy a szervezet vállalja mások által elrontott hiteltelen kötések, rontáslevelek rendbetételét, korrigálását és a megfelelő szakemberhez történő kiközvetítést. A Magyar Boszorkányszövetség egyébként nem zárkózott el a kolozsvári vendégszerepléstől, noha megoldhatóbbnak tartja a debreceni bemutatót, melyet a Transindex szerkesztősége számára szerettem volna megrendelni. A tárgyalások folynak.

A Magyar Boszorkányszövetség legfontosabb szolgáltatásai:

- a leghatékonyabb boszorkánypraktikák végzése
- horoszkóp készítése
- cigány kártya
- magyar kártya
- lenormand kártya
- tarot kártya
- hósen kártya
- ingajóslatok
- tenyérjóslások
- viasz- és ólomöntés
- auratisztítás
- karma/eredetvizsgálat - ez más lehet, mint amit a gépkocsiknál megszoktunk.

Mágiák:

- szerelmi kötések
- rontáslevétel

- átoklevétel
- prikezsia megszüntetése
- szemmel verés megszüntetése
- elkárhozás feloldása
- démon és ördögűzés
- sorscsapások megszüntetése
- szexuális problémák mágikus megszüntetése
- szerencse és karrier elősegítő mágiák
- szellemidézések
- asztaltáncoltatás
- írómédiium közvetítése

A Boszorkányszövetség oktatásai:

Szeptembertől csoportos boszorkányképzés indul - gondolom eurokonform -

- minden kedden spiritiszta oktatás
- szerdánként kártyatanfolyam
- csütörtökönként boszorkány nyílt napok!!!
- péntekenként viasz- és ólomöntés tanfolyam.

Kívánságra egyéni tanfolyamokat indítanak a hivatalos Boszorkányképzésből.

Sikeres vizsga esetén hiteles oklevelet adnak és „kristály tanúságtételt” is biztosítanak.

Örömmel tudatom, hogy a Boszorkányszövetség virtuális boltja az erdélyiek előtt is nyitva áll, igaz a minimális rendelés 5000 forint, de „védjegy a garancia rá, hogy a megrendelt termékeket hiteles boszorkányok állítják elő”.

A jelenlegi kínálat:

- Mágikus védelmet sugárzó pentagramm a legtermészetesebb pozitív kisugárzású égerfából 10500 Ft
- Ezüsthűzfa kultikus pentagramm 9500 Ft
- Szellemidéző tábla, üveg, ólomfűvott mintákkal 18500 Ft - ez alkalmi vétel.
- Voodoo baba, mágikusan kezelt viasszal, megfelelő rituálékkal elkészített varázseszközökkel 2000 Ft
- Mágikus szerencsepatkó 13000 Ft /a babához képest sokallom/, de tárgyilagosan megjegyzem, hogy ezt a megrendelő horoszkópja lapján összeállított gyógynövények „gyökérparazsán” izzított, asztrálisan megtisztított vastuskóból állítják elő a hiteles boszorkányok, így a 13000 Ft nem is sok.
- Szerelmi vonzáskötésű talizmán 15000
- Szellemidéző asztal 15000
- Varázspálca, kristályerőbot 8000
- Varázstör / a boszorkányrituálék elmaradhatatlan kelléke/ 12000
- Varázskard, a „kör kihasításához” 25000 - ez húzós
- Mágikus fekete víz rontáslevételhez 8000

Sajnálattunkra a Boszorkánybor c. termék ármegjelölés nélküli, bár „a vezető vére a közvetítő anyag”. boszorkányseprű kapható nyírfa és égernyéllel, de szintén nem találtunk árat.

A Szövetség szimpatikusan széles palettával nyit: állít elő bájitalt, varázsol kristálygömbből, jósol állati belsőségből, zaccból, de vállal reinkarnációs utaztatást előző életbe vissza és előre, és mágikus evokációt is biztosít őselemekkel.

Nagy a konkurrencia

Az ezoterikus piac további főszereplői közé tartozik a Karma Stúdió Frabato főmágus vezetésével, aki ráadásul boszorkány nagymester és „ősi mágus”. Szolgáltatásai nagyjából meg-egyeznek a Boszorkányszövetségével, de ő vállal szellem- és démonűzést és „anyagi és siker mágia” is szerepel a kínálatában. Nagy erők zsezdülnek Kluták Rozi jósnőnél. /Ő „paranormál jósnő, látó, spiritishta”./ Ő sürgős esetekben hétvégén is rendelkezésre áll, külföldieknek angol nyelven is, vállal rendezvényeket és fellépéseket is. Plusz szolgáltatásnak tekinthető az eddigiekhez képest az auratisztítás, spirituális védelemnyújtás, előző életek feltárása, szellemidézés, és oklevéllel vállalja lakások és üzletek megtisztítását, levédését. Akinek mindez kevés, megtekintheti az ezoterikus szépségversenyt.

A megélhetési mágusok kiküszöbölését tartja feladatának a Mágusszék. Ők komoly testület révén nem vállalnak nyilvános fellépést. Céljuk a kóklerek kiszűrése.

Talizmán-felhozatalban erős a Bűbájos Bolt. Aki az egész életén keresztül történő oktatást komolyan gondolja, annak a Mágia Akadémiát ajánlom. Az intézet hat féléves képzést nyújt.

Az általános druidaképzés mellett szellemidézést, káoszmágiát, jóslást, tündérmágiát lehet elsajátítani, szemeszterenként 50 ezer forintért, ám feng shui tanfolyamuk augusztusban 45000 forint helyett csak 30000-et kóstál.

Árcsökkenés figyelhető meg az ezoterikus szoftverek piacán, mert a Nostradamus asztrológiai szoftver még soha nem volt ilyen kedvező árfekvésű: kijön 39000-ből.

A Hórusz Stúdió „Találkozás a Kabbala angyalaival” tanfolyama csak 10000 Ft, Tarot tanfolyam már 30000-től, pszisebészet - hozott szikével - 25000 Ft, s a II. szinten gyógyító angyal vállal segítséget.

Ajánlhatunk még mellnövesztést bioenergiával, életsó terápiát, szellemgyógyászatot, kiopraktikát, egyedi ajánlat a Találkozás az angyalokkal CD 700 forintért. Akinek ez még mindig nem elég, az jobb, ha tőlem tudja, hogy orgazmusterápiával rákot gyógyít egy szegedi férfi, aki ugyan nem diplomás orvos, de 100 dollárért elárulom a címét, van még kronobiológiai tanfolyam szemeszterenként 65000 forint, vizsgadíj 3000, mivel csak három féléves, kijön 200000-ből.

Euroban számol a gödöllői bejegyzésű tűzjárom cég, amely alapképzését, ami három napos, 425 euroért számolja, viszont cégeknek kihelyezett relaxációs bemutatót tart.

Van még transzcendentális meditáció, bolygószintű tisztítás, szeretetmasszázs, angyalklub, angyalkör, angyaltanár, tündérképző, a Táltos Iskola cseppjeit ajánlja rossz indulatú dagana-
tok ellen. Cseppjeit tanfolyamon lehet csak megvásárolni, de asztmától záróizom-gyulladásig mindenre használható.

Feng shui karóra 20000, sópipa 59000, védikus asztrológiai horoszkóp 15000, ji king tanfolyam 200000, a régi jó Darnel tréning /két napos/ 62000.

A Magyar Mágusszék szakmai titokként kezeli, hogy amikor egy olasz kutyaverseny MAGYAR résztvevőinek energiát küldött, az mennyibe kerülhetett, aki még ettől sem lett gazdag, sikeres, elégedett és egészséges, annak 30 euroért receptet küldök.

Kerekes Tamás

A majmokat kitüntetik, ugye?

Pablo Urbányi: Silver

A magyar származású spanyol író szatirikus sikerregényének mottója szerint „egy majom soha nem látszik annyira majomnak, mint amikor doktori süveget és talárt vesz fel”.

Létezik, hogy magyar származású író az argentin irodalom jelentős fórumán, a Premio Planetan szatirikus irodalmi mesterművével a döntőbe kerüljön? Pontosan ez történt Pablo Urbányival, aki Silver c. regényével indult 1993-ban. (A kötet magyarul a dunaszerdahelyi Nap Kiadónál jelent meg 2004-ben, fordította Dobos Éva.)

A Günther Grasshoz való vizuális hasonlóságot (pipával a könyvborító fülén) fokozó művész 1939-ben született, az akkor még Magyarországhoz tartozó Ipolyságban. Szülei 1947-ben emigráltak. Az író előbb Argentínában, majd Kanadában élt. Baloldali eszmékkel rokonszenvezve politikai okokból hagyta el Dél-Amerikát, azóta spanyol nyelven publikált műveit szorgalmasan fordítják a többi világnyelvre.

Írói világlképét a közép-európai irodalmak (Karel Capek, Karinthy Frigyes) és a spanyol aranykor irodalma befolyásolták. Mindkét választott hazájában (Argentína, Kanada) zavarta az ott élő szellemi közösség hagyománynélkülisége (noha Kanada egyik alkotója, Mordechai Riechler Légy bátor és erős! és Így látja Barney c. művei sikerrel mutatják fel az ott élő zsidó közösség kontinuitását).

Tudható, a Föld a majmoké (Pierre Boulle), néhol a majmokat lelövik, ugye? (King Kong). Bernard Malamud szép regénye óta azt is tudjuk, (Isteni kegyelem, Budapest, Európa Kiadó, 1982) a termonukleáris világháború következtében elpusztult emberiség helyett csak Calvin Cohn paleológus menekül meg.

A tudós kénytelen újrakezdeni a világtörténetet egy majom segítségével, ki ugyan németes akcentussal beszél, de hozzászegődött társaival együtt - egy darabig - igyekszik, hogy az emberi társadalom egymásért felelős tagjaivá váljon, míg végül Calvin Cohnt a majmok megfeszítik. Mit lehet ehhez még hozzáfűzni?

Henri Bergson humorról írt monográfiájában olvasható a következő történet. Egy sírnál zokog a gyászoló gyülekezet. Néhány méterre tőlük magányos férfi áll, elfordulva. Látszik rajta, nem érintette meg a bánat. Kérdezi is a lelkész, miért. A válasz: nem ehhez a gyülekezethez tartozom, ami Bergsonnál azt jelenti, hogy az alapvető emberi érzelmek (vagyis a gyász, az öröm) alapfeltétele egy emberi közösség együttlétezése-együttérzése.

A hagyományos írói eszközökkel élő Paul Urbányi szerint is a kiegyensúlyozó humor lehet az ellentétek megoldásának egyik eszköze. Hogyan? Silver, az emberek által megtalált és felnevelt beszélő majom-regényhős így mutatkozik be az egyetemen:

„Életemben először éreztem, milyen gyönyörűséges dolog a középpontban lenni: megkísértett a diadal vonzása, dédelgető érzése és íze. Ó, hiúság! Emberi érzelmek voltak, nem vitás. Közben szédelegtem.

Miközben a tömeg lassacskán lecsillapodott, magam is kezdtem visszanyerni nyugalمامat, kezdtem megkülönböztetni a diákfejeket - legtöbbjük tulajdonosa nő volt -, s kihallani egy-egy felkiáltást, ilyeneket: „Wow, de jóképű”, „csodálatos, fantasztikus”, „Igen, olyan, mint

egy úrhajós”, „Több mint emberi”, „Valódi amerikai”, „Milyen édes és gyöngéd tekintet, mmmmm!”, „Nem lehet gonosz”, „Nem is látszik csimpánznak”, „Hogyan szeretkezhetsz?” Kacajok. (...)

Hirtelen sugallattól, vagy talán a hiúság kísértésétől sarkallva talpra álltam, felegyenesedve tettem néhány lépést az emelvényen, megálltam az osztály előtt, meglengtettem a zászlót, majd olyan pózban merevedtem mozdulatlanná, mintha én volnék a Szabadság-szobor. Mindent elsöprő ováció, taps és kiabálás tört ki. (...)

A tornateremben hintáztam egyet és súlyokat emelgettem, játékosan „birkóztam” néhány diákkal, ők pedig cserébe megtanítottak szkanderezni. Az egyetem kápolnájában levettem a sapkámat, ahogy a televízióban láttam, letérdeltem az oltár előtt, összetettem a kezemet, lehajtottam a fejem, s végül miután úgy mozgattam a szájam, mintha imádkoznék, keresztet vettem. Hallottam a megjegyzéseket: - Vajon van lelkük a majmoknak? Miért ne?”

Az adaptáció és a tagadás szép és keserű metaforái keresztezik egymást a regényben.

Olvasható mű. Ezt a görbetükröt Paul Urbányi adta egy majom kezébe, aki házasságtörésbe bonyolódik, majd akit egy nagy amerikai egyetem dékánja is fogad, noha a regény mottója szerint „egy majom soha nem látszik annyira majomnak, mint amikor doktori süveget és talárt vesz fel”.

Az evolúció interdiszciplináris kutatócsoportjai régóta keresik az ember és a legfejlettebb majom közt az összekötő láncszemet. Csak ez hiányzik hozzá, hogy Darwin sejtése bizonyított legyen. Pablo Urbányi megtalálta, mi vagyunk azok.

Lejegyezte a beszélő kutya

(Jack London írt meg)

LynkFloyd

Kerekes Tamás

- Miről szól a Silver? A borítón egy útleveél van. Az útleveélképen pedig egy intelligens majom öltönyben és nyakkendőben.

- Ez könnyű, a majom mindig intelligensebb, mint az ember. Legalábbis úgy néz ki. Miről szól a könyv? A könyvem arról szól, hogy az emigrációban egy majmot hurcolnak ide-oda. Megveszik Afrikában, visszaviszik Amerikába. Nevelik őt, tanítják, doktorátust csinálnak róla.

S aztán amikor gondolják, hogy megjött az ideje, betartotta a szolgálatát, akkor jön egy másik doktorátus, hogy visszavigyék az erdőbe. Hogy újra legyen vad majom, ami nem sikerül. Aztán megint visszamegy Amerikába. Szóval ide-oda hurcolják. Bizonyos szempontból én unom - hogy őszinte legyek, de ez egy személyes dolog - az emigrációs történeteket. Már annyi van, és ugyanazt mondják. Ezért próbáltam más formában leírni.

Pablo Urbányi a Magyar Rádióban

Új kulcs a filozófiáról

Robert Zimmer: A kapu újra kinyílik

Mások szemében pedig a bicska, mert a tudós szerző nem Hermész Triszmegisztosztól kezdé filozófiatörténetét, noha kezdhette volna a mezopotámiaiakkal is, mert Oppenheimer (nem az atomfizikus) megmondta, hogy mindnyájan mezopotámok vagyunk. Szóval pl. egy Hamvas-rajongó zsebében kinyílhat a bicska, hogy a szerző nem ás mélyebbre. Én is fanyalogni kezdtem, mert drága Pais István tanár úr antik filozófiatörténet óráin, amit ő gyakran tarkított teljesen felesleges, oda nem illő, légből kapott durva, kíméletlen marxizmuskritikával, a filozófiát illendően Thalésszal szoktuk kezdeni, mert - a mai napig nem felejttem - ő kezdett el először foglalkozni a szelek és viharok természeti, materiális okaival.

Na már most, ha ezt a szerző betartotta volna, tehát ab ovo kezdte volna a filozófiatörténetet, abból nem egy, de tíz kötet kerekedett volna. Így marad az, ami betartható, egy középiskolai szintű, élvezetes, egy-egy művet központba állító magyarázatfolyam. Zimmer úgy kezeli a gondolkodástörténetet, hogy Bertrand Russel is megnyálná tíz ujját, ő aztán tényleg Platónhoz írt lábjegyzetnek tartja és írja le az európai filozófiatörténetet, amelyből, mint írva volt, hiányzanak a keletiek, a kínaiak, az indiaiak, stb.

A fanyalgásom abbamaradt, amikor Zimmer megjegyzi, hogy míg „Platón akadémiai előadásai veszendőbe mentek, de a nagyközönség számára írt művei fennmaradtak. Arisztotelésztől egyetlen „hivatalos” publikáció sem őrződött meg. Ezért hát némiképp igazságtalanok vagyunk, amikor a platoni dialógusok „költői” jellegét és Arisztotelész írásainak józan érvelését egymáshoz hasonlítjuk.”. Noha ez az elemzés nem vetekedhet Heller Ágnes Arisztotelész könyvével, de a szerző hasonlatrendszerre meggyőződött arról, hogy nemcsak, hogy tudja, hogy mit beszél, de azt jól elő is tudja adni.

„Arisztotelész kérdi, hogy mit jelent az, ha mi „valamiről” beszélünk, vagyis egy olyan tárgyról, amit a többi tárgytól meg tudunk különböztetni, és amiről azt tudjuk mondani, hogy „van”. Az egyes tudományokban ezeket a jelenségeket már magától értetődő előfeltevésként kezeljük. A világ úgy jelenik meg előttünk, mint egy jól megszervezett áruház, ahol az áruk rendezetten és rendszerezetten jelennek meg.”

No, lám, így láthatja a gondolkodástörténetét, kinek elméje web-áruházakon spannolódott.

Most nyilván megütközést kelt, ha azt mondom, hogy a legmodernebb filozófiatörténeti kézikönyv, de itt pusztán arra szorítkozom, hogy ebben a hónapban nem jelent meg más.

A kötet beosztása - nagyon szerencsésen - véleményem szerint a felvételizőket célozza meg, hisz az egyetemek fakultásai szoktak egyes könyveket szerepeltetni felvételi témakörökként, nem pedig szerzőket. Így lehetett pl. az, hogy amikor én az Eötvös filozófiaszakára jelentkeztem, nem Hegel volt a húzott felvételi tétel, hanem annak csak egy műve, a szellem fenomenológiája. Az egyes művekből felkészülni akaróknak kiváló segédanyag ez a kötet.

Külön érdeme a kötetnek a bátorsága, nem áll meg Wittgensteinnél, Heideggernél, mint a szokásos filozófiai kézikönyvek, ezért a LEGHÚZÓSABB FEJEZETEK AZ UTOLSÓK (Spengler, Sartre, Horkheimer, Adorno, Gadamer, Feyerabend).

Hiányolom a kötetből a dekonstruktív elméletet, s személyesen fájjalom Richard Rorty hiányát, de higgadtan látnom kell, hogy 300 oldalon lehetetlen lett volna többet bemutatni.

AZT VISZONT EGÉSZEN BIZTOSAN ÉRZEM, HOGY AZ A TIZENHÉT ÉVES, AKI EZZEL A POGGYÁSSZAL LÁT NEKI A GONDOLKODÁSTÖRTÉNETNEK, AZ NEM FOG HANYATT-HOMLOK ELROHANNI.

Kerekes Tamás

A kötet tartalomjegyzéke:

Néhány gondolat, mielőtt belépnénk a filozófia házának portálján (Bevezető)

Álom a filozófus királyokról - Platón: Állam (Kr. e. 399 és 347 között)

Egy értelmiségi megtérése - Aurelius Augustinus: Vallomások (Kr. e. 400 körül)

Hatalmi praktikák kézikönyve - Niccoló Machiavelli: A fejedelem (1531)

Egy világra nyitott bölcs feljegyzéseiből - Michel de Montaigne: Esszék (1580-1588)

Utazás az ész belsejébe - René Descartes: Értekezés a módszerről (1637)

Egy istenkereső végrendelete - Blaise Pascal: Gondolatok (1669-1670)

A jogállam játékszabályai - John Locke: Két értekezés a kormányzatról (1690)

Új határok kijelölése a megismerés birodalmában - Immanuel Kant: A tiszta ész kritikája (1781)

Egy ifjú pesszimista nagy dobása - Arthur Schopenhauer: A világ mint akarat és képzet (1819)

Életformák partitúrája - Sören Kierkegaard: Vagy-vagy (1843)

Könyv az igaz értékről; az áruérték - Karl Marx: A tőke (1867-1894)

Az Antikrisztus Bibliája - Friedrich Nietzsche: Im-ígyen szóla Zarathustra (1883-1885)

A logika a misztika szolgálatában - Ludwig Wittgenstein: Logikai-filozófiai értekezés (1921)

Felhívás önmegvalósításra - Martin Heidegger: Lét és idő (1927)

Leszámolás a totalitárius gondolkodással - Karl R. Popper: A nyitott társadalom és ellenségei (1945)

Társadalmi megegyezés a fair play érdekében - John Rawls: Az igazságosság elmélete (1971)

Néhány gondolat, mielőtt belépnénk a filozófia házának portálján:

„A portál szó hallatán az embernek általában egy impozáns, pusztán látványával is tiszteletet parancsoló épület bejárata jut az eszébe. Az elmúlt 2500 év során a filozófia háza is ilyen impozáns, méreteit tekintve már-már kiismerhetetlen bonyolultságú építménnyé bővült. Sokan csak félve teszik be a lábukat, tartanak az épületben található útvesztőktől, sőt még ahhoz sincs merszük, hogy a ház belsejének akár egyetlen szegletét is megismerjék. Egy-egy klasszikus bölcséleti mű olyannak tűnik e grandiózus építményen belül, mint egy nagy műgonddal berendezett szoba. A ház állandó lakói, a filozófiával foglalkozó tudósok, gyakran évtizedeken keresztül csupán egyetlen kis helyiségre összpontosítva végzik kutatásaikat. Nem csoda hát, ha e tudományág művelői váltig ragaszkodnak ahhoz a meggyőződésükhöz, hogy egy-egy klasszikus filozófiai mű csakis úgy ismerhető meg, ha azt előtte hosszasan és alaposan tanulmányozzuk, de határozottan visszautasítanak minden olyan megközelítést, amely megelégszik azzal, ha egy klasszikusnak számító bölcséleti művet csupán nagy vonalakban ismerünk meg és felületesen értelmezünk.

Azt azonban senki nem tilthatja meg, hogy kezdeti lépésként körülnézzünk a filozófia házában, bekukkantsunk egy-egy különösen érdekes helyiségbe, fogalmat alkotva ily módon a szoba tájolásáról, architektúrájáról és berendezéséről. A látogatás után ki-ki eldöntheti, melyik helyiségbe térne vissza legszívesebben, hol időzne el hosszabban.

Nos, a könyvben szereplő tizenhat esszé ilyen látogatásra invitálja az olvasót. Ehhez ráadásul semmilyen különleges vértetetre, előzetes felkészülésre, de még tudományos címre vagy oklevélre sincs szüksége az érdeklődőnek. Könyvünkben nem kívánunk mélyenszántó elemzésekbe bocsátkozni, célunk egy oldott légkörű ismerkedés a bemutatkozó látogatás során. Az ilyen megközelítésnek ráadásul még az az előnye is megvan, hogy egyik-másik, egyébként száraz és nehezen érthető könyv, a legmegnyerőbb oldaláról mutatkozzon be az olvasónak. E művek mindegyikének megvan a maga sokszor nagyon is személyes története, ráadásul olyan kérdéseket feszegetnek, amelyek - megtisztítva őket az elvont tudományosság ráarakódott porától - érdekes, újszerű fényben tűnnek fel előttünk.

A díszes portál, tűnjék mégoly impozánsnak is, mégiscsak az épület természetes és legkényelmesebb bejárata. Aki eddig vonakodott átlépni e bejáró küszöbét, tapasztalni fogja, hogy a filozófusok házának kapuja kitárul mindazok előtt, akik őszinte nyitottságról, érdeklődésről tesznek tanúbizonyságot, és nem sajnálják a megismerésre fordított időt. Az őszintén érdeklődő néhány lépés után észre fogja venni, hogy az impozáns ház helyiségeit nem csupán kiválasztottak szűk körének alakították ki, hanem mindazoknak, akik kellő fogékonyságot mutatnak az első pillantásra talán szokatlan, de tüzetesebb vizsgálódás után nagyon is érdekfeszítőnek bizonyuló gondolatok iránt. Néhány ily módon megismert elgondolás talán nem is áll olyan távol egyik-másik korábban már bennünk is megfogalmazódott gondolattól.

Nyilván akadnak majd szép számmal szakmabeliek, akik e könyv hiányosságaként fel fogják róni, hogy figyelmen kívül hagyott számos jelentős filozófiai művet. Valóban, e munka csupán egy kisebb válogatást tartalmaz anélkül, hogy a kizárólagosság vagy a teljesség igényével lépne fel. Minden ilyen jellegű válogatás bírálható. A könyv anyagának összeállításánál nem föltétlen olyan művekre esett a választás, amelyek egyetemi szakszemináriumok tananyagába tartoznak, sokkal inkább olyanokra, amelyek e tudományág keretein túlmutatva is képesek voltak hatást kifejteni, esetleg eljutottak szélesebb olvasóközönséghez is, sőt - talán éppen egy ilyen jellegű találkozás hatására - még új olvasók érdeklődését is felkeltik. A filozófusok portálja nemcsak egy impozáns, hanem nyitott és életteli ház bejárata is.”

Kerekes Tamás

Történelmi egyensúly

Egy anti-transzatlanti az USA végét jósolja

Megbukhat-e az a szuperhatalom, melynek első számú szexdívája még a fenekével is kacsintani tudott? Ez a tétje Emmanuel Todd francia származású demográfus-történész-politológus A birodalom után c. művének.

Nincs változatlan történelmi szerep?

A szegény ember kifogja a csodatevő halat. Egy kívánsága teljesülhet. Szeretne trónörökös lenni. Másnap baldachinos ágyban ébred, komornyik hozza az ágyba ezüsttálcán a pohárka konyakot. Félrehúzza a függönyt. Bekopogtat:

- Ébresztő felség! Indulunk Szarajevóba.

A történelmi szerepek cserélődnek. A kis pénzért eladott Alaszka - holott erre senki gondolt annak idején - nyersanyagai és geostratégiai helyzete miatt a világtörténelem legnagyobb üzlete lett.

Annak a császárnak a leszármazottjai, melyről azt mondták a kortársak, hogy birodalmában soha nem nyugodott le a nap, is kénytelenek voltak számolni azzal, hogy Spanyolország hatalma leáldozik az új csillagok, Hollandia és Anglia mellett.

Ha arra a jóslatra gondolunk, amely 1976-ban a Szovjetunió összeomlását jövendölte meg, és szintén Todd professzortól ered, akkor még Marilyn Monroe, Miki egér és Rambo sem segíthet az USA nagyhatalmi pozícióján.

Viszont emlékszem a Szókratész-Xantippe párosra. Ők együtt, ketten a világ legjobb meteorológusai voltak. Szókratész esőt jósolt, Xantippe, a felesége derűs időt jövendölt és valamelyiküknek biztos igaza volt. Hogy aztán esni fog, vagy sem, az inkább függ Marilyn Monroe dekoltázsától, mint Haiti amerikaiak által elűzött uralkodójától.

Todd úgy látja, hogy az Egyesült Államok a nemzetközi zűrzavarnak nem felügyelője, hanem előidézője: az USA ragadozóvá vált, nemzetközi mítoszok - világterrorizmus - ellen harcol, és igyekszik a nemzetközi közvéleményt befolyásolni, saját érdekei védelmében. Külkereskedelmi mérlegének állandósult hiánya nem leplezheti a tényt, hogy már nem képes önerőből fenntartani életszínvonalát, s az ország gazdaságilag függő, politikailag haszontalan szuperhatalomként viselkedik.

A kötet 2002 őszén robban a francia nyilvánosság előtt, ahol az eladási listákon azóta is előkelő helyen szerepel. Mondandója óriási vihart kavart a világon, hisz kötetének summája: hamarosan nem lesz amerikai birodalom. A műben a szerző valós és igen megrázó képet rajzol a nemrég még vitathatatlan hatalommal bíró nagy nemzetről, amelynek uralma visszafordíthatatlanul hanyatlik. Földünkön az egyetlen nagyhatalommal jellemezhető helyzet immár túlhaladott, ehhez a világ túl nagy és fejlődése túl gyors. Az USA, mint politikai központ, egyformán messze van a világ fontos pontjaitól.

Az Egyesült Államok életszínvonala ma már csak a többi ország rovására tartható fenn. Hanyatlását elkendőzendő, Amerika politikai színpadot állít fel, ahol kardcsörtetéssel fejezi ki,

hogy erejére még mindig az egész világnak szüksége van, pedig dehogy: a katonai akciók a jelentéktelen államok ellen, csak a látszatbirodalom hanyatlását palástolnák.

A lényegi folyamatot leleplező harc - a terrorizmus, a gonosz birodalma ellen - csupán kifogás. Mivel az Egyesült Államoknak nincs már elég ereje ahhoz, hogy ellenőrizze a világ gazdasági és stratégiai főszereplőit - Európát, Oroszországot, Japánt - nemsokára visszasüllyed oda, ahonnan indult: egy lesz a hatalmasok sorában.

Mi lesz a hamburger után?

Todd egyformán kritizálja Hungtingon, Fukuyama, Kennedy, Brezinski doktrínáját, és a világ jövőjét az USA privilegizált hatalma nélkül képzelel el. Eurázsia Amerika nélkül keresi az egyensúlyt. Oroszország gazdaságilag és politikailag magára talál. Közeledik Európához. Japán megerősödik és ha akarja, 15 év alatt olyan katonai hatalmat állíthat fel, mint az USA. Európa mind gazdaságilag, mind politikailag egyenrangúvá válik. Németország és Franciaország is közeledik egymáshoz.

Az „egyenjogúvá válás” lehetősége a kontinens valóságos gazdasági erejéből, és az Amerikától megkülönböztető közös értékek elismeréséből következik. Európa egyenjogúvá válásához a katonai védelem önálló megteremtésének a képessége szükséges. Ez Todd szerint azért megvalósítható, mert Európa iparilag erősebb, mint az Egyesült Államok, katonailag pedig már nincs miért félnie Oroszországtól.

A jövő nem egy magányos hatalom által vezetett birodalmat ígér, hanem olyan összetett rendszert, amelyben nemzetek és metanemzetek alakítják ki az egyenlők egyensúlyát, még ha a valóságban nem is egyenlők.

A világ az egyensúly és a megnyugvás felé tart: a népesedés, a kultúra, a társadalom és a politika természetes ereje és logikája folytán, a világnak nincs átfogó stratégiára szüksége, mely stratégia egy állam kezében összpontosul.

Emmanuel Todd (2003): A birodalom után

Allprint Kiadó

A holdbéli nyúl látogatása

Egy babona-lexikon praktikus tanácsai

Nem lehetünk elég óvatosak. Ha az ember csak élete alkonyán nem téveszt össze egy barátságos kézfogást egy gyilkossági kísérlettel, akkor jobb, ha az előjeleket figyelembe vesszük.

A magyarországi babonakínálat eddig is széles volt: televíziós távgyógyítás, horoszkóp-készítők, antropozófia, mágusképzők, rontáslevétel, grafológia, druidaképzés, sámánfőzet a konyhában, Boszorka.com, és mágusok szövetsége (külön a fehér-külön a fekete mágia!).

Én eddig is tudtam, hogy baja van a tehénnek, mihelyst a bőrét megláttam a padláson, de most alaposabban utánanézhetek a csodás előjeleknek és más mágikus praktikáknak. Egyfajta babonaszertár jelent meg: az nincs benne, hogy mit is jelent, ha a kivégzőosztag újratölt, de praktikus útmutatót kínál annak, aki Magas-Szváziföldön krokodilusba lép, vagy meglátogatja a holdbéli nyúl.

A 270 oldalas lexikon még az egyszeri gengszteren is segít, aki már akkor rosszul alszik, ha nem tudja pontosan, hogy másnap hova tör be. Hiszen autodidakta az, aki önmagától marha. Ezt nem mondja meg a lexikon, de csodavilágában rengeteg jelzést kapunk. A lexikon ábécé-sorrendben sorolja fel a babonákat, az európai példákat számos keleti, univerzális példázat egészíti ki. A lektornak arra is gondja volt, hogy az eredetileg német forrásanyagból származó hiedelmeket, magyar és erdélyi példákkal egészítse ki.

A zöldcsütörtökön szedett csalán megvéd a pénztelenségtől. Ezzel a csalán jótékony hatásait messze nem merítettük ki. Egy svájci hagyomány szerint a Reuss völgyében azt mondta egy vándordiak: „*Ha tudnák az emberek, mire való a csalángyökér, akkor volna elegendő pénzük.*” Nyomban felajánlottak neki 200 frankot a titokért cserébe, de a diák nem állt kötélnek, hanem megőrizte titkát. No ja, a babona az élet költészete - mondta **Goethe**.

Ebben a világban annyiszor tanácsos enni, ahányszor a disznó reggel röffent. A beteghez üvegen keresztül szólnak, az achátot nyelv alá helyezve szomjat oltanak. Advent körül különösen vigyázni kell, mert útra kelnek a koboldok, manók, pánok és lidércek. Kísértetkutya és adventi malac leselkedik a látogatókra.

A boszorkányok a harangozás elől az állatok hajlékába menekülnek. A fa hasadéka rejteget áfonya gazdag szüretet ígér. Kilenc sírról hozott föld gyógyítja az impotenciát, talált ezüst a szárazvést. Kalotaszegen holdfogyatkozáskor kökénybor tövisével átszúrt bogarat törnek újholdkor és teszik a legény pálinkájába. Szerszámot nem raknak ágyra, mert „*elalszik*”.

Nevezetes állat a szalamandra, a denevér megeszi a kürtőben lógó szalonnát, a töviszúró gébics pedig mindig kilenc állatot öl meg és szúr fel, mielőtt hozzálátna az evéshez. Aki február vége előtt olvassa el ezt a cikket, annak hosszú és gazdag élete lesz, nem bántja a famacska, morgóegér és a legveszedelmesebb állat, a sírdisznó. Gyermekait boldognak látja, nem bántja őket soha a pócegér, se a tündérmacska.

Szépségünket - egy vend népszokás szerint - úgy növelhetjük, hogy egy hónapig a nemi szervünk tájékán almát kell hordanunk. A másnaposság ellen is a babona kínál menedéket:

ametisztet kell viselnünk. A görög améthüosztosz jelentése: „*nem mámoros*”. Eduard Mörike szerint „*azért viselik oly szívesen világi és egyházi urak az ujjukon, mert a bornak nehéz gőzét a fejükből kiűzi, mert már kezdettől az ellen hat, hogy az enyhe spicc a lelket megérintse.*”

Az előjeleket fontos értelmezni. Egy bajor falu öreg pásztora, Martin, a napóleoni háborúk idején homokot szórt a padlóra, berajzolta a városokat: Bern, München, Drezda stb. Leült a kemencepadkára és éjfélig várt. Egy sereg fehéregér menetelt át a homokon, mintha katonák lennének. Az embereknek elmesélte, merre mentek az egerek és tavasszal a franciák valóban a megjósolt módon távoztak.

Ditte és Giovanni Bandini (2003): Babonák Lexikona

Szekszárdi Kiadó, lektorálta és magyar jegyzetekkel kiegészítette Tátrai Zsuzsanna

Nobel, Nobel!

nemzetegyesítés

Arra azonban szintén volt már példa, hogy a Nobel-díj összege más kezébe került. Albert Einstein például 1903-ban feleségül vette egykori diáktársát, Mileva Maricot, akivel a svájci Szövetségi Technológiai Intézetben ismerkedett meg. Ez volt Albert Einstein első házassága. Az esküvő idején Einstein a berni szabadalmi hivatalban dolgozott. Mileva hamarosan visszatért szülőhazájába, Szerbiába. A gyermek nem sokkal szülei egybekelése után meghalt, feltehetőleg valamilyen járványos betegségben. Mivel 1919-ben, amikor a házasság végül is válással végződött, már benne volt a levegőben, hogy Einstein előbb-utóbb megkapja a Nobel-díjat, a válási szerződésben is kikötötték, hogy bármikor kerüljön sor a díj odaítélésére, az azzal járó összeg Maricot illeti meg. 1922-ben Einstein elnyerte az 1921. évi fizikai díjat, melynek összege akkor kb. 32 000 USD volt.

Philip Anderson például a díj összegét beépítette családi házába, amikor a díj összege méltatlanul kevés volt.

Vanek úr kérését tolmácsolom:

- Alternatív Nobel-díjat kérjünk Gorbacsevet, a béke és a kultúraközi kommunikáció terén tett érdemeiért, ennek örülne a Magyarok Világszövetsége is, lélekben tetszene tizenöt millió magyarnak és hitelesen testesítené meg a nemzetpolgár fogalmát - a Szülőföld-programról nem is beszélve. Végre egy petíció, mely nem megeszt, hanem összeköt. Aláírási ív a szerkesztőségben.

Figyelem!

Az Amerikai Egyesült Államokban a díj nem adómentes.

Minden év december 11-én történik a csekkátadás. A díjátadás egy nappal korábban. Este vacsora a svéd Királyi Palotában.

(Hargittai István: *Út Stockholmba, Galenus Kiadó, Bp. 2004*)

Hogyan nyerjük el?

Példa a tudományos felfedezésre

Beethoven háziasszonya így szólt a zeneszerzőhöz:

„Beethoven, menjen el a házamból. A macskája megissza a tejemet, a lépcsőház tele van a maga szennyesével, ráadásul egész éjjel veri a zongorát, amitől nem tudok aludni.”

Beethoven így felelt:

„Schmidt asszony, ne tegye ezt velem. Ön adja nekem az ihletet.”

Mire az asszony válaszul hahotázni kezdett:

„Ha-ha-ha-haa”! (Az Ötödik szimfónia első hangjegyei).

Ehhez hasonló anekdotákkal van tele Hargittai István Nobel-díjasokról írt könyve.

A szerző a Műegyetem professzora, az ELTE kutatóprofesszora, a Magyar Tudományos Akadémia és az Academia Europaea tagja, a Norvég Tudományos és Irodalmi Akadémia külföldi tagja, Széchenyi-díjas, a Moszkvai Egyetem és az Észa-Karolinai Egyetem tiszteletbeli doktora. Hasonló erudícióval megírt, élvezetes stílusú könyv rég nem volt a kezemben. Páratlan alkotás. És kevés benne a képlet. Politikailag is toleráns munka. Tiszteletben tartja a nemzetek érzékenységét és a politikai körülményeket.

Elemzi a kötet Nobel híres végrendeletét. Anekdotának minősíti a matematikai díj hiányát, cáfolja a legendát, miszerint ez Nobel feleségének egy matematikushoz fűződő viszonyának a bosszúja lenne.

Akik kézhez veszik a mintegy 9 000 000 svéd koronát is kitevő pénzösszeget, majd gondoljanak a következő pikáns történetre:

Nobel szándékainak ellenzői hazafiatlannak tartották Nobel akaratát. Nem értették meg, milyen előnye származhat ebből a díjból Svédországnak hosszú távon. Azzal sem törődtek, hogy a vegyészmérnök - Nobel - külföldön tett szert ekkora gazdagságra. Vagyona főleg a robbanóanyagokból származott. Halála után asszisztense, Ragnar Sohlman Franciaországból agyafúrt módon egy Nobel által létrehozott svéd farmra költöztette a vagyont. A farmon lovak is voltak, így egy kevésbé ismert francia törvény értelmében, amely szerint mindenkinek ott van az állandó lakhelye, ahol a lovait tartja, Nobel bevételei illegálisan kerültek haza, anélkül, hogy adót kellett volna fizetni utánuk.

Rendkívül sajnálom, hogy az irodalmi Nobel-díjasok nem szerepelnek a páratlanul komoly tudományos munkában, holott köztük találtam olyan neveket is, melyek hallatán még azok is mélán merednének maguk elé, kik most szerzik a Phd-t, illetve most abszolválják posztgraduális tanfolyamukat a „A lilaság a posztmodern prózában” címmel, zajos sikereket aratva, telt házat vonzva vidéki kultúrházakban.

Visszatérve az igazán komoly dolgokra:

Gorcsev Iván arra a kérdésre, hogy késő-e az alternatív Nobel-díj, szóvivője, Vanek úr szerint a következőket mondta: Gorcsevnek ez már a második Nobel-díja, csak az elsőt elfelejtették odaadni.

Fantasztkusan jó könyv.

Kerekes Tamás

Kafka leve

Világirodalom 14 receptben

Váncsa István egyszer már nekifutott, hogy hogyan zajlott egy ebéd a gourmand Dumas társágában és kimutatta, hogy a magyar irodalom legnagyobb ínyesmestere nem Krúdy Gyula volt, hanem Jókai Mór, de hasonló kísérletre már régen várt az irodalmilag is pallérozott művelt haspók.

A tartalomjegyzék impozáns tartalmat ígér:

Bárány kapormártásban - Raymond Chandler
Tárkonyos tojás - Jane Austen
Gyors misoleves - Franz Kafka
Csokoládétorta gazdagon - Irvine Welsh
Tiramisu - Marcel Proust
Coq au Vin - Garcia Gabriel Marquez
Gombás rizottó - John Steinbeck
Töltött csirkefilé - de Sade márki
Clafoutis Grand-mere - Wirginia Wolf
Fenkata - Homérosz
Vietnami csirke - Graham Greene
Nyelvhal - Jorge Luis Borges
Sajtos pirítós - Harold Pinter
Hagymatorta - Geoffrey Chaucer

A Karinthyra emlékeztető ötlet egyrészt fergeteges stílusparódia az adott író világáról, másrészt egy valóságos recept, melyet az adott író ihletett. Ez az ötlet nagy és sokáig váratott magára. De megérte várunk. Noha Kafka divatban van (most adták ki a Magányos sétáló álmodozásai-t, s egy japán író könyve is közkezen forog: Kafka a tengerparton), én egy noire stílust részeltetek előnyben, következzenek: Chandler. (Dashiell Hammett is megnyálná tíz ujját)

Bárány kapormártásban: Chandler

Hozzávalók:

1 kg sovány báránycomb, nagyobb darabokra vágva
1 szeletekre vágott hagyma
1 szál kockára vágott sárgarépa
1 evőkanál őrölt kapormag
1 babérlevél
12 szem bors
fél teáskanál só
85 ml tyúkhúsleves
50 g vaj
1 evőkanál finomliszt
1 tojássárgája
3 evőkanál tejszín
2 teáskanál citromlé
frissen őrölt fekete bors

„Kortyoltam egyet a Whisky Sourból, a cigarettámat meg elnyomtam a vágódeszka szélén, közben azt a bogarat figyeltem, amely épp a mosogatóból próbált kikecmeregni. Asztal a

Maximban, száz dolcsi meg egy szőke bombázó - erre lett volna szükségem. De nem volt kéznél más, csak egy báránycomb. Fogalmam sem volt, hogy mihez kezdjek vele. Megragadtam az izületnél: hűvös volt és nyirkos, akár egy halottkém kézfogása. Elővettem a kést, és feldaraboltam a combot. Amikor megéreztem a pengét a kezemben, anélkül, hogy tudtam volna magamról, vagy hogy mit teszek, felszeleteltem a hagymát. A következő pillanatban már egy darabokra vágott sárgarépa is ott hevert a deszkán. Egyik sem mozdult. Csokor kapor, babérlevél, egy marék szemes bors, egy csipet só - máris mehettek a serpenyőbe. Még össze kellett szokniuk egy kicsit, úgyhogy az egészet fölöntöttem a tyúkhúslevessel, és felnyomtam a lángot. Azt akartam, hogy lassan forrjon föl az egész, olyan lassan, amennyire egyáltalán még forni képes. Másfél óra és negyed liter bourbon után már nem voltak olyan kemények, rólam nem is beszélve. Kivettem a húst a zöldségek közül, és letakartam, hogy ki ne száradjon. A kés még mindig ott volt a kezemben, de a szirénázást továbbra sem hallottam.

Ebben a városban valamiért mindig kiül a zsír az étel tetejére, ezért leszűrtem a levet, a zsírt meg leszedtem róla. Még egy kis vizet öntöttem rá, és visszaraktam a tűzre. Ideje volt, hogy kezelésbe vegyem a vaját és a lisztet: összegyúrtam őket, és belekevertem a masszát a lébe. Minthogy habverőm nem volt, kénytelen voltam az ólmosbotomat használni: addig vertem a csomókat, míg a massa teljesen sima nem lett. Amikor forni kezdett, levettem a lángot, és vagy két percig főztem.

Mielőtt a combot visszatettem volna a serpenyőbe, a tojássárgáját felvertem a tejszínnel, és belekevertem a forró szószba. A citromot rendesen megszorongattam, persze azonnal levet eresztett. Hát ez könnyen ment, talán túlságosan is könnyen, de tudtam, hogy ha hagyom, hogy tovább forrjon a mártás, darabos lesz benne a tojássárga.

Már csak rá kellett öntenem a szósz a húsrá, és akár tálalhattam volna, de nem voltam éhes. A szőke továbbra sem mutatkozott. Ezek szerint több esze van, mint gondoltam. Elhatároztam, hogy elmegyek hazulról: cigaretta és whisky után kellett néznem. Hiába, kell a méreg, mint a falat kenyér.”

Ezt a zseniális ötletet nagy formahűséggel, de annál több leleménnyel fejti ki a szerző. Fantasztikus ötlet, csodálatos kidolgozás és nagyszerű illusztrációk. Ebben a kötetben nem fognak csalódni.

Jó olvasgatást és étvágyat kíván

Kerekes Tamás

Crick, Mark: Kafka levele

Alexandra Kiadó, 2008

96 oldal

Kötés: kemény kötés

ISBN: 9789633706299

A kiadó:

Ebből a kis kötetből kiderül, milyen lehet Franz Kafkával, Jane Austennel vagy Raymond Chandlerrel vacsorázni. Mark Crick valódi irodalmi „hasbeszélő”: tizennégy receptet szólaltat meg a világirodalom leghíresebb íróinak hangján, Homérosztól Irvine Welsh-ig. Szellemes paródiái irodalmi és gasztronómiai értelemben egyaránt ínycsemegeknek való csemegék. Az olvasónak, aki Crick receptjei alapján süt-főz, bizonyosan nehezebbre esik majd otthagyni a konyhát, amikor megérkezik a vendégek.

Multimilliomos jazzdobos

Nobel-díjas jazz dobos

„Tréfál, Feynman úr?” - ahogy Ralph Leighton lejegyezte.

Jelbeszéd az életünk.

Két lánnyal a siketnémák táncklubjába ment (ő teljesen egészséges volt), hiszen közülük is sokan érzik a zene ritmusát, sőt táncolni is tudnak rá, és a számok végén megtapsolják a zenekart.

Úgy érezte magát, mintha külföldön lenne, ahol nem beszéli a helyi nyelvet, pontosabban: beszéli ugyan, de senki nem hallja, amit mond. Mindenki kézjelekkel érintkezett egymással, s ő is elkezdte tanulni azokat. Mindenki tökéletesen felszabadultan viselkedett, igazából neki kellett igyekeznie, hogy ugyanolyan felszabadult legyen, mint ők. A táncest után még elmentek egy kávézóba. Amikor gusztusom támadt egy üveg tejszóra, odamentem a pulthoz, a pultnál, és a számmal formálva a betűket, némán azt mondtam: „tejszóra”, de nem értette. Erre mutattam neki a tejszóra egyezményes jelét: megmozgattam két fölemelt öklömet, mintha tehenet fejnék - ezt sem értette. Közben bejött valaki, aki nem tartozott a társaságunkhoz, kért egy üveg tejszót, amikor megkapta rámutattam az üvegre a kezében.

- Ja, értem: tejszóra! - mondta a pultos, és én igenlően bólintottam. Odanyújtotta az üveg tejszót, mire én: - Hálás köszönetem!

- Gazember! - mondta erre vigyorogva.

Hát ez a baj Teller Edével:

Minden alkalmat megragadott Los Alamosban, ahol katonai titoktartás uralkodott a helyen, a bomba körül, cenzorok ellenőrizték a leveleket, hogy bebizonyítsam a többieknek, hogy milyen egyszerű feltörni az iratszekrények zárjait, és ahányszor csak teljes létszámú megbeszélést tartottunk, felálltam és kijelentettem: fontos és titkos dokumentumainkat nem ilyen tákolmányokban, hanem valóban biztonságos körülmények között kellene tartanunk. Az egyik ilyen megbeszélés után Teller egyszer csak megkérdezte tőle:

- Én a legfontosabb irataimat nem az iratszekrényben, hanem az íróasztalfiókomban tartom; az jobb, nem?

- Nem tudom, nem láttam a fiókot, - válaszolta ő.

Teller elöl ült, ő jóval hátrébb, és amikor a tanácskozás ment tovább, észrevétlenül kiosont, hozzá se kellett nyúlania Teller zárjához, mert rögtön látta, hogy a fiók fenekénél, hátul van egy rés, ahol simán ki tudja húzni a papírokat. Kiürítette a fiókot, és visszasétált az emeletre. Vége lett a megbeszélésnek, tódultak az emberek kifelé. Odacsapódott Teller mellé, és megkérdezte, hogy megnézheti-e a fiókot. - Persze - válaszolta Teller, és bevezette a szobájába, ahol ő kijelentette a híres fizikus íróasztaláról, hogy elég jónak tűnik, s kérte, hogy nézzék meg, hogy mi van benne. - Szívesen megmutatom, mondta Teller, aztán bedugta a zárba a kulcsát, és kinyitotta a fiókot. - Bár, ahogy elnézem, maga már meg is vizsgálta...!

Leighton, Richard Feynman, zenésztársa (Feynman elképesztően jól bongózott!) jegyezte le a bizarr, különös, Nobel-díjas fizikus zseni Feynman kalandjait gyermekkorától kezdve Los Alamoson keresztül a meg nem festett meztelen torreádornőig.

Einstein, Bohr, Teller, Fermi kollégája, mint gondolatolvasó, ajtóeltüntető, kasszaíró, cirkuszi mutatványos. Káprázatos, kor, káprázatos emberek, csodálatos történet a zeniről, aki nem fakult meg.

Kerekes Tamás

Vizet mindenki iszik

Mark Twain

Mielőtt elképzelnénk a jövő emberét, ahogy Ficsku Pál, Tisza Kata, Bea asszony füves-könyvében lapozgat, szögezzük le, hogy Mark Twain humora méltatásáért Schöpflin Aladár is tollat ragadott:

„Csakis a tengerentúli nyers, kiforratlan, ezerféle elemek össze nem olvadt konglomerátumából álló, egész valójával a gazdasági erőfeszítésben, az arany felhalmozásában élő társadalomban fejlődhetett ki az a stílus és az a humor, amelynek Mark Twain a mestere volt. Ennek a társadalomnak a mulattató művésze a cirkuszi bohóc s egyenesen a cirkuszi bohócságból lelkezett a Mark Twain humora. Komoly képpel bolondokat mondani: ez az ő stílusa. Figurát csinálni önmagából, hogy kifigurázhassa a hallgatóit. Úgy járni az élet dolgai körül, mint a cirkuszi Dummer Auguszt az erőművészek körül, amikor furcsa mozdulatokkal utánozza őket, ügyetlen testtel próbálgatja ügyességeiket. Komoly, okos dolgokat az abszurdumig túlozni, hogy ostobaság legyen belőlük. Olyan tükrökbe nézetni az embereket, amelyek a soványakat kövéreknek, a kövéreket soványaknak mutatják. Úgy mondani az igazat, hogy hazugságnak hallják s úgy hazudni, hogy ne tudhassák, hazudik-e vagy igazat mond. Felnőtt, komoly emberrel olyanokat tetetni, mintha gyermek volna s gyermekeket a felnőttek komoly mozdulataival mozgatni. Általában mindig és minden körülmények közt azt tenni és mondani, amit rendes, ésszel élő ember nem tesz és nem mond.

Csokonai a humorisztikusra azt a szót használta, hogy: furcsa. Ha senkire, Mark Twainra ráillik ez a szó, mert az ő humora voltaképpen nem egyéb, mint furcsálkodás. Groteszk humornak szokták nevezni; sokszor annak is éreztük, de sokszor csak a groteszket láttuk benne, humor nélkül. Nekünk ez a bolondozás csak néha tetszett mulatságosnak, valami visszasságot majd mindig éreztünk benne. Az amerikaiaknak, úgy mondják, ez kellett, fölfedeztek benne valamit önmagukból, értették és szerették. Mark Twain humora az amerikai földhöz volt kötve, európai érzés csak hiányosan tudta élvezni. Nekünk nem egyszer túllőtt a célon: akkora sikerrel tetette magát együgyűnek, hogy csakugyan együgyűnek is láttuk néha. És csak egy húrja volt hangszerének, tehát nem tudta elkerülni, hogy modorrá ne váljék, ami eredetileg stílus volt. Hálátlanság volna azonban el nem ismerni, hogy sokszor mulattunk bohóskodásán. Sokszor pedig olyanformán voltunk vele, mint aki olyan nyelven olvas, amelyet csak félig-meddig ért meg. Éreztük, hogy abban, amit mond s ahogyan mondja, csakugyan van humor, csak mi nem tudjuk megfogni, idegen nekünk.

És ezerszer hálátlanak volnánk, ha elfelednők kora fiatalságunknak azokat az óráit, amikor Mark Twain gyermekkönyveit olvastuk, a Koldus és királyfit, a Tom Sawyert .”

(Schöpflin Aladár)

<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00055/01555.htm>

„Ha mindig igazat mondasz, semmire sem kell emlékezned.” (Mark Twain)

„Valójában az a bátor ember, aki ellenáll a félelemnek, aki legyőzi a félelmét - nem pedig az, akiből hiányzik a félelem.” (Mark Twain)

„Ha magunkhoz veszünk egy éhező kutyát és enni adunk neki, akkor az soha nem fog megharapni. Ez a különbség a kutya és az ember között.” (Mark Twain)

„Nem igazság, hogy a ráncok éppen a mosoly nyomán jelennek meg.” (Mark Twain)

„Mindig őszintén ismerd be a hibáidat. Ez elbizonytalanítja a lesben állókat, és lehetőséget ad arra, hogy továbbiakat kövess el.” (Mark Twain)

„Mindig legyél tisztességes! Ez majd sok embernek örömet okoz, a többi pedig megdöbben.” (Mark Twain)

„Egy olyan ember, aki nem olvas könyveket, semmivel sem különb annál, mint aki nem tudja elolvasni őket.” (Mark Twain)

„Ne járkálj fel-alá, azt hajtogatva, hogy a világnak kellene eltartania téged. A világ nem tartozik neked semmivel, hiszen a világ volt itt előbb.” (Mark Twain)

„Klasszikus: olyan könyv, amit az emberek magasztalnak, de sosem olvasnak.” (Mark Twain)

„A hazugságnak három fajtája létezik: hazugság, szemérmetlen hazugság és a statisztika.” (Mark Twain)

„A jó modor az, hogy eltitkoljuk, milyen sokat tartunk magunkról és milyen keveset a többiekről.” (Mark Twain)

„A kedvesség az a nyelv, amelyen a süket hallani tud, a vak pedig látni.” (Mark Twain)

„Az időjárás az az állapot, amire mindenki panaszkodik, de senki sem csinál semmit ez ügyben.” (Mark Twain)

„A megbocsátás az az illat, melyet az ibolya hint arra a cipősarokra, amely eltapossa őt.” (Mark Twain)

„Sosem hagytam, hogy az iskoláim befolyásolják a képzettségemet.” (Mark Twain)

„Nincs annál idegesítőbb dolog, mint amikor félbe akarod szakítani két ember beszélgetését, és egyszerűen csak tovább folytatják.” (Mark Twain)

„Húsz év múlva sokkal jobban fogod sajnálni azokat a dolgokat, amiket nem csináltál meg, mint azokat, amiket igen.” (Mark Twain)

„Add meg minden napnak az esélyt, hogy életed legszebb napja legyen!” (Mark Twain)

„A rég várt is váratlanul ér, amikor végre bekövetkezik.” (Mark Twain)

„A sikerhez semmire sincs szükséged ezen a világon, csak tudatlanságra és magabiztosságra.” (Mark Twain)

„A hírnév illanó, a népszerűség véletlen. Az egyetlen biztos dolog ebben az életben - a mulandóság.” (Mark Twain)

„Április 1: Az a nap, amelyen emlékezetünkbe idéztetik, hogy micsodák vagyunk az évnek a többi háromszázhatvannégy napján.” (Mark Twain)

„Több jó védekezési mód van a kísértésekkel szemben, de a legbiztosabb a gyávaság.” (Mark Twain)

„A macska, ha egyszer ráült a forró kályhalapra, soha többé nem fog forró kályhalapra ülni. De hideg kályhalapra sem.” (Mark Twain)

„Hja, a szokás! Senki sem hajthatja ki az ablakon keresztül: ki kell kísérni a lépcsőházba, s azután fokként lecsalogatni.” (Mark Twain)

„Egy hazugság már félig körbejárta a világot, miközben az igazság még csak a cipőjét húzza.” (Mark Twain)

„Az ember sok mindent hajlandó csinálni, hogy szeressék, de mindent hajlandó megtenni, hogy irigyeljék.” (Mark Twain)

<http://idezet.wordpress.com/category/mark-twain/>

‘Az ember a munkahét végén teremődött, amikor már elfáradt az Isten.’ ‘Üzleti megfontolásból vagyok kénytelen megőrizni az épelméjűség látszatát.’ ‘Tegyük föl, hogy hülye vagy. És tegyük föl, hogy kongresszusi képviselő vagy. De miért mondom kétszer ugyanazt?’ A nagy amerikai író groteszk, gyilkosan éles humorral kevert bölcsességeiből gyűjtött csokorba néhányat a válogató. A rangot, intézményt nem tisztelő, szentimentalizmus-ellenes alapmagatartású szerző találó mondataival igyekszik megragadni az élet értelmét, ám közben alaposan megmondja a véleményét kora társadalmáról is.

Kerekes Tamás

Mark Twain füveskönyve

Lazi Kiadó, Szeged

Isten soha nem kap Nobel-díjat

„Hazug, mint egy melltartó”

Francia aforizmák

Cartaphilus Kiadó

Hit

Ha Isten a saját képmására teremtett volna bennünket, nem lenne annyi plasztikai sebész.

Isten öt nap alatt teremtette a világot, aztán a hatodikon hülyét csinált magából.

Ha valóban az ember Isten legsikerültebb teremtménye, hát igazán nincs miért leborulnunk előtte.

Te jó Ég! Jézus december 24-én született? Tehát nem a Szűz jegyében?

Keresztény pokol: tűz. Pogány pokol: tűz. Mohamedán pokol: tűz. Ha hinni lehet a vallásoknak, Isten egy sütődés.

Krisztus olyan anarchista, aki sikerrel járt.

Aki megöl egy embert, az gyilkos. Aki megöl egymillió embert, az hódító. Aki megöl mindenkit, az isten.

Hétköznapiak

A munka azoknak való, akiknek nincs semmi dolguk.

Amit holnapután is megtehetsz, ne halaszd holnapra.

Én szórakozom ott, ahol mások dolgoznak, ellentétben a nőgyógyással, aki ott dolgozik, ahol mások szórakoznak.

Mások lustasága fenyegetést jelent az enyéme nézve. A szabadnapot megelőző napon nem szeretek dolgozni.

Az igazán bátor munkás az, aki lefekszik a munkája mellé, hogy megmutassa, a legkevésbé sem fél tőle.

A minisztériumi lépcsőház az a hely, ahol a késve érkezők találkoznak azokkal, akik korábban mennek haza.

A munka nemesít, de közben rabszolgává teszi az embert.

Pénz

A szegény hülye, az hülye,
A gazdag hülye pedig gazdag.

Ha a pénz nem boldogít, akkor a kormány mindent megtesz annak érdekében, hogy ne legyünk boldogok.

A pénz nem boldogítja azt, akinek nincs.

Amikor a gazdagok háborúznak, a szegények halnak meg.

A tőzsdén úgy lopják meg az embert, ahogy a háborúban ölnek: olyan emberek teszik, akiket nem is látunk.

Onnan kell pénzt szereznünk, ahol van, tehát a szegényektől. Jó, rendben, nekik nincs sok pénzük, viszont sokan vannak.

Pénz nélkül a becsület csak egy betegség.

Hadsereg

Az a tiszt, aki gondolkodni kezd, elveszett a haza számára.

Az 1914-18-as háborúban egy civil áldozat jutott tíz elesett katonára. A második világ-háborúban egy civil jutott egy elesett katonára. Vietnam: csak száz civil egy katonára. Lépjen be a hadseregbe. A következő háborút, csak katonák fogják túlélni.

A laktanyában az emberek nem csinálnak semmit, de azt korán és együtt teszik.

Ha a katonai adminisztráció rendesen végezte volna a munkáját, nem lenne Ismeretlen Katona.

Művészvilág

Minden ember született komédiás, kivéve néhány színészt.

Mozart annyira megelőzte korát, hogy 35 éves korában már halott volt.

Az izraeli énekes nadrágja olyan szűk volt, hogy nemcsak a farkát lehetett látni, hanem még a vallását is.

A legkevesebb, amit elvárhatunk egy szobortól, hogy ne mozogjon.

Micsoda ember lehetett volna az a Balzac, ha tudott volna írni?

A Francia Akadémia örömmel fogad soraikba kommunistákat, főleg, ha már nem azok.

Amikor teherautót látok, mindig Marguerite Duras jut eszembe (Jean Luc Godard)

Az élet túl rövid. Proust túl hosszú.

Ha megmondtam volna apámnak, aki komoly mérnökember volt, hogy írni akarok, azt kérdezte volna, hogy kinek?

Az operaénekes olyan pasas, aki ha hátra szúrják, nem vérezni, hanem énekelni kezd.

„A pokol nem létezik. Stop. Fellélegezhet. Stop. Tudassa Claudellel is. Stop. Barátsággal: Gide”

(André Gide távirata, amelyet az író halála után néhány nappal kézbesítettek Francois Mauriacnak.)

A gyengébb nem

Minden nőben ott rejtőzik az anyós.

A nők inkább akarnak szépek lenni, mint intelligensek, mert a férfiak közt több a hülye, mint a vak.

Mi lehet rosszabb egy nőnél? Két nő.

Sok elegáns nő hitelből öltözködik, de csak készpénzért vetkőzik.

Minden nőben van valami jó, de azt nekünk, férfiaknak kell beletennünk.

A nő imád számolni. Az életkorát elosztja kettővel. A ruhái számát megszorozza kettővel. A férje jövedelmét hárommal. Legjobb barátnőjének életkorához pedig hozzáad ötöt.

A nők csak akkor lesznek valóban egyenlőek a férfiakkal, ha majd ők is elfogadják, hogy megkopaszodnak, és ezt még előkelő dolognak is fogják tartani.

A magát okosnak tartó nő a férfiakkal egyenlő jogokat követel. A valóban okos nő lemond ezekről.

Akadnak olyan nők, akiknek olyan seggük van, amelyet meg sem érdemelnének.

A nő erogén zónája a ruhás szekrény.

A magas sarkú cipőt bizonyára egy olyan nő találta fel, akit mindig csak homlokon csókoltak.

Egy nővel szemben is mienk lehet az utolsó szó. Feltéve, hogy ez a szó az „igen”.

Kerekes Tamás

www.tollal.hu

Menny és pokol

Képzetek és tévképzetek

Úgy hittem, hogy a pokol csak egy szénégető Jeruzsálem mellett, amikor megtudtam a karcsú kötetből, hogy a pokol görög találmány és az Eszkatológiai Hivatal 1920 óta zárva.

Azt eddig is reméltem, hogy a túlvilágon könnyebb lesz és „fájinabb” mézízű sörbetet hörbölni, és fedetlen, de annál teltebb hurikkal (szűzekkel) cicázni, mint a katolikus eszkatológia szerint néhány lépésre állni Krisztus trónusától és 43 ezer éven keresztül bámulni közelről fényességét.

Így aztán kapóra jött Bernhard Lang kötete, amely a túlvilághiteket veszi szemügyre a mezopotámiai és egyiptomi kezdetektől a múlt század fordulójáig. Egyrészt meglepett, hogy a túlvilágképzetekkel együtt járt azok demokratizálódása. Egyre több vallás, egyre több hívójének ajánlotta fel, mondhatni, húzta el a mézesmadzagot az Elizium ígéretével, mely végül is nem a pokol kárhozatával fenyegetett. Az is meglepő volt, hogy a kereszténységen belül (melyről menet közben derült ki, hogy egyáltalán nem egységes) mennyi különböző túlvilág-elképzelés van. Van olyan nézet, mely szerint egyedül Jézus tartózkodott három napig a pokolban, csak három nap múltán került a mennybe, a többiek élvezik a Mindenható óriási megbocsátási kényszerét.

A kötet lezárul Bartmann Dogmatikájával (1921), de meglepő módon a romantika gondolkodójának, Schleiermacher-nak a gondolatait tartja mérvadónak a túlvilágot illetően, ami azt jelenti, hogy Isten hívása fontosabb, mint a dogmatika, amit a túlvilágról vall.

Közöngyilkossági Intézet

a belügyminiszter dísztag lehet

Henry Miller gazdag lesz

Államilag bejegyzett vállalkozás.

Alaptőke: 5,000,000 frank.

Párizsi főiroda: Boulevard Montparnasse 73.

Kihelyezett irodák: Lyon, Bordeaux, Marseilles, Dublin, Monte Carlo, San Francisco.

Az Iroda örömmel jelenti be ügyfeleinek, hogy a technológiai fejlődésnek köszönhetően immár GARANTÁLNI TUDJA AZ AZONNALI HALÁLT. Ez a szolgáltatás nem kerülheti el azok figyelmét, akiket korábban az riasztott vissza az öngyilkosság elkövetésétől, hogy „összekutyulják az egészet”. Tekintettel arra, hogy ily módon megsemmisítjük a boldogtalanokat és kétségbeesetteket, akik veszedelmes fertőzési gócot képeznek a társadalomban, a Belügyminiszter úr kegyesen beleegyezését adta, hogy a tiszteletbeli elnökünkkel válasszuk.

Egyéb jótéteményei mellett a KÖNGYI a távozás egy tiszteletreméltó módját ajánlja, lévén a halál a legkevésbé megbocsátható erkölcsi fogyatékoság. Ezért szerveztük meg a Gyorstemetés szolgáltatást: étkezés, barátok és rokonok figyelő tekintete, fénykép (vagy külön kérésre halotti maszk), végrendelkezés, öngyilkos, koporsóba helyezés, vallási ceremónia (külön kérésre), a holttest temetőbe szállítása

ÁRJEGYZÉK

Áramütés 200 fr

Revolver 100 fr

Méreg 100 fr

Vízbefúlás 50 fr

Illatos halál (luxusadóval) 500 fr

Akasztás. A szegények öngyilkos. (A kötél métere 20 fr, minden további 10 cm. 5 fr) 5 fr.

Kérje külön Gyorstemetés katalógusunkat.

Levélcím:

Monsieur J. Rigaut, vezérigazgató,

73, Boulevard Montparnasse, Párizs, 75006.

Öngyilkosságok megtekintésével kapcsolatos minden kérelmeket figyelmen kívül hagyunk.

A Csonka Brancs

10:20:22, kerekestamas

Akiben bíztak

Ez a don Ulpiano volt a legnagyobb rabsic (engedély nélküli halász) az Orugo vidékén. Mesélték, hogy tilalom ide, tilalom oda, minden áldott este a patakparton sétált, bal kezében a nyitott imakönyvvvel, a jobban meg a csőre töltött puskával. Aztán, ha méreates pisztrángot látott, egyből tüzelt.

Aki meg akart halni

Csütörtökön temettük Pelinest - újságolta Avelino, miközben mindhárman összébb húzódtak a padon. Pelines a nyakában hordta a gyászjelentését, azzal hencegett. Emlékeztek, milyen üdvözlőlapot nyomtatott karácsonyra: Jézus Pelines kereskedelmi ügynök földi maradványa boldog karácsonyi ünnepeket kíván.

A Csonka Brancs kiegészül

- Sesma kitalálta, hogy mindazt, amitől az élet megfosztott bennünket, áttestáljuk a Brancs egy hetedik tagjára, és nevet is adtunk annak a személynek, hogy olyan legyen, mintha itt ülne köztünk; mindegyikünk jellegzetes vonása megtalálható lesz rajta, így a maga nemében közös tükörként szolgálhat, amelyben hiányzó testrészünket nézegethetjük, hiszen ez a képzelet-szülte alak egyszerre segít majd elfogadni és leküzdeni az emléket és a hiányérzetet.

Azok voltak a Brancs legszebb napjai.

- Orestes Enebro névre kereszteltük el azt a bizonyos személyt, aki ettől fogva mindennap itt ült velünk, szabadon hagytuk a helyét, tettünk elé tányért, poharat. Orestesnek megvolt az én három ujjam, Avelino karja, Pelines lába, Feito szeme, Eloy orra és a legnagyobb titokban Toribio tojásai is, amelyektől szegény Toribio a belenyugvásnak még a legapróbb lehetőségét is kizárva megfosztatott.

Egyik este a Csonkák körében épp azt ünnepeltük, hogy Pelines és Toribio megnyerte a vasutasok kártyabajnokságát. Ettünk-ittunk, amíg futotta a díjból, a teljes kört végigjártuk, a Vackortól a Rongyosig, mind a tizennégy állomást, az Örvös Galambba is betértünk, hogy Toribio tehessen egy kísérletet annál a Bece névre hallgató félcigány némbornél. Már hajnal felé jártunk, s hogy be voltunk rúgva, az nem kifejezés, épp a levesünket ettük a Rongyosban, amikor Elias, akin nem tudom miért, akkor éjjel még a szokásosnál is jobban feltűnt a fél-szeműsége, kijelentette, hogy a gyorsítót majd a padlástéri lakásban isszuk, mert mutatni akar valamit.

- Képzelfetek el a festményen egy alakot - magyarázta a Félkarú Avelino. Mintha valami különös növényi tájból menekülne, szinte lóg a levegőben, akárha rossz álomból bukkanna elő. Csak egy szeme van, de az úgy kidülled szemgödreből, mintha szét akarna durranni. Orra tűhegyes, mint valami egzotikus madár csőre. Bal karja kitüremkedik felpuffadt kabátujján, messzebbre nyúlik a cipője orrán, jobb kezénél két kicsi ujj van, a másik három meg úgy feláll, mint a benge tüskéje. Egyik lábát mintha szobrász faragta volna, olyan sportos, ahogy átlátszik a gondosan felhajtott nadrág szárán. S azon a titkos helyen, ahol az attribútumokat lehet sejteni, alaktalanná duzzad a nadrág a hatalmas kitüremkedéstől.

Orestes Enebro portréja volt.

Ebben a kíméletlen pimaszságban, amit a cimboráival művelt, talán valahol ott rejlett az alkotói készletesség - magyarázta Ángel Benuza - leküzdhetetlen ereje, amely, hogy példaképp egy klasszikus esetet hozzak fel, Sistolo Mendorát, a hírneves pármái szobrászt is arra ösztökélte, hogy lefejezze a kedvesét, és a vérével fesse sötétre a mellszobrot, amellyel megörökítette.

Luis Mateo Diez: Az Élet vize

Ulpus-Ház Kiadó, 2003, 382 oldal, 2480 forint

2005. 10. 05.

Téboly

14:56:03, kerekestamas

Philip K. Dick novelláival birkózom, na ő az, akit a posztmodern és a mindenkori trendiség a hetvenes évek óta elfogad.

Cyberpunk elmélete Timothy Leary mellett a kánonban (a céltábla visszalő) megkerülhetetlen, valahogy úgy, mint William Gibsoné a vájtfülűek számára a sci-fi-ből világmagyarázattá avanzsált XXI. századi szépprózában (ld. Szárnyas fejvadász), szóval elméletileg a Mátrix csak utána kullog, bár az egészet egy ír szerzetestől eredeztethetjük, Berkeley-ről van szó, itt most nem az egyetem számít, hanem az elmélet, miszerint vak gépzongorák vagyunk, melyen a világ csak vaktában, ráérősen játszik, ráérünk megmagyarázni ezután, hogy lesz ebből a modern jungiánus elméletben kollektív tudattalan, majd a belépőjegyeket összeszámoljuk Gergely Tamás barátommal...

Különvélemény c. írásában a bűn metafizikai lehetetlenség (hogy örült volna ennek Dosztojevszkij!!!). Három posztmodern elmebeteg különleges képességei révén megjósolja, kik és mikor követnek el bűncselekményeket. Ezért így a potencióális elkövető már előtte a kaptárba kerül. (Ez esküszöm jobb, mint az amerikai nulla tolerancia elmélet a kriminológiában.) Schwarzenegger majd bevezeti, ha ő játssza el a főszerepet, s az eseményeket az indítja el, hogy a Bűnelkövető Intézet igazgatója felfedezi: gyilkosságot fog elkövetni egy számára ismeretlen ember ellen, ezért pillanatokon belül kopogtathat nála az államrendőrség...

A történet még ennél is jóval bonyolultabb, s ez csak a kötet első írása.

Az enyhén deviánsnak számító író ikertestvére egy különleges betegségben halt el, anyatej kiváltotta allergiában, de Dicknek is kijutott, öt sikertelen házasság után jött a kábítószerfüggőség, de nem adta fel, a rajta fokozatosan elhatalmasodott skizofrénia mellett egy időben kellett megbirkóznia a paranoiával és a depresszióval, mi, akik ennél egészségesebbnek tudhatjuk magunkat, csak csodálkozhatunk, hogy tudott ezekben az években 36 regényt és 5 novellagyűjteményt megalkotni.

A Malcolm Cowley (Az amerikai író természetrajza) c. kötetében megjegyzi, hogy a hollywoodi forgatókönyvírás egyedül a bivalyerős Faulkner nem nyelte el, de azok is, akik papírra vetettek valaha két oldalt, tudhatják, milyen állóképesség kell éveken keresztül napi hatvan oldalt megírni. A dél-amerikai indiánok transzkontinentális futását képzelem el, ahol a résztvevők (mert akkora a nyomor) néha azért futnak háromszáz kilométert - természetesen megállás nélkül -, hogy kapjanak egy marék babot.

Következzen a kevés szóval sokatmondás (K. Philip Dick előadásában):

A legutolsó történet

Egy hidrogénháború dúlta társadalom eladósorba került lányai egy futurista állatkertbe mennek, és szexuális kapcsolatokat létesítenek a ketrecekbe zárt különféle torz, nem emberi lényekkel.

A történet főhőse egy nő, akit több másik nő szétroncsolódott testének darabjaiból foltoztak össze; egy földön kívüli nővel közönsül a ketrechen, majd a futurista tudomány jóvoltából teherbe esik.

Gyermekek születik, és a két nő összeverekekszik, kié legyen a gyerek. A földi nő győz, és azon nyomban szőröstül-bőröstül felfalja az ivadékat - Alighogy elfogyasztja őt, rájön, hogy az utód: Isten volt.

Az író mindenesetre menthetetlen volt, a Szárnyas fejvadász sikere kisegíthette volna őt, azonban Dick a film premierje előtt, 1982-ben meghalt.

2005. 09. 20.

Mi a posztmodern?

16:31:37, kerekestamas

Mi a posztmodern?

(Gergely Tamás és Kerekes Tamás sorozata)

Bhele Kant, avagy a szövegpozíció önreprezentálása a stabilizálatlan retorikai mozgásban.

A chulak nyelv eddig ismeretlen, új alkotója az apóriákban való nyelvi rögzíthetlenség meghaladhatatlanságának disszkussziójával lepte meg a hermeneutika nagy táborát. A kötet magyarul elérhető resumé-je itt olvasható. A regény végre lezárja a konfliktusos hagyomány és értékválasztás paradigmaváltását, remélhetőleg nemcsak a chulak kultúrán belül, hanem a recepció előre haladtával európai távlatokban is. Az eddig összemérhetetlen narratívák a főhős közbeszédében egy eddig nem tapasztalt grammatikai-poetikai diszfunkció kiteljesedésévé válik.

A Lant Kiadó lektori véleménye: Az intertextualitás aranymetszése nyelvfilozófiai összegzése a posztmodern kor reprezentációjának. Az Isten és az ember közt teremtetett modális harmónia köldökzsinórja a fiatal, eddig ismeretlen alkotó rendhagyó regénye. A látható nyelv par excellence tudomány marad e monumentális regényben kritikai implikációk nélkül. A próza-irodalom e nagy nővuma szerint nincs kritikai implikáció az epikai hagyomány nélkül, ez esetben a nyelv és a logika dezentropomorf metatapasztalatának kódjában, a mimetikus dekonstrukcióban realizálódik a kánon. A chulak nyelv, illetve a képződés dialogikus tényéből következő a szereplők összjátéka nem marad az értelmezhetetlenség senki földjén. A Sambe Selle'l pishil a chulak igazságfogalom diszkurzív-szituálásává nő, a modern dél-kelet Oxford identitás performatív és referenciális megjelenítési módjának kongeniális leképeződésévé. Bhele Kent-nem véletlenül került fel a The Times modern irodalom újtóinak élére, a jelentésképzés és értelemstabilizálás folyamatában mutatja fel a chulak önértelmezés James Joyce-át.

Bhele Kent, chulak nyelven ír dél-kelet Oxfordban, könyvének címe: Selle'l Sambe pishil